

Magazine van het ZonMw-programma Vrijwillige inzet voor en door jeugd en gezin

SLOTNUMMER MET:

LUCAS MEIJS EN MICHA DE WINTER BEVRAGEN ELKAAR

Wat is er bereikt? Wat moet er nog gebeuren?

Projectleiders:

DE PEDAGOGISCHE CIVIL SOCIETY KOMT OP STOOM

Resultaten van praktijkprojecten

Zie het als een verre reis.

Veel ontdekt. Veel geleerd.

Veel verzameld.

En nu?

Alles inpakken en
of **doorpakken** en

netjes opbergen in de kast?

echt **verder gaan**

met wat je nu weet en kan?

Soms herken je het keuzemoment

pas achteraf.

Maar dat kan

nu niet meer. Door wat je hier net las.

Slotnummer INZET juni 2012

Doorpakken

De Zin | Doorpakken 2-3

In perspectief | Programmacommissie 8-10

De Visie van | Externe partners 12-19

In je dromen | Liefde is vrijwillig 68-69

Column | Sociaal investeren 85

De Inzet van | Movisie en Nji 136-145

Ter gebruik | Producten uit projecten 150-159

Weten en doen

Essaybundel Zorg voor onszelf? 11

Gratis! Vrijwillige inzet 146-147

Projectresultaten

De praktijkprojecten 22-23

Onderlinge steun 24-41

Training en methodiek 58-67

Kleine lokale impulsen 78-84

Sport en school 96-107

Bruggen slaan 124-135

Actieve buurten 160-173

Nuttig uit INZET

Over werven en vasthouden van vrijwilligers 54-55

Vrijwilligers over vrijwilligerswerk 56-57

Over gemeenten en vrijwilligerswerk 118-119

Over beroepskrachten en vrijwilligers 120-121

Over werken met jongeren 122-123

Over het versterken van eigen kracht 174-175

Zeven doodzonden voor het werken met vrijwilligers 176

Tips voor vrijwilligersorganisaties over samenwerken met andere instanties 177

Reportages en interviews

Uitgesproken | Lucas Meijs en Micha de Winter 42-53

Samen aan 't werk | Team Maatschappij 74-77

Kringgesprek | De pedagogische civil society komt op stoom 110-117

Onderzoek

Plezier in vrijwilligerswerk 86-87

Allemaal opvoeders 88-89

Hoe ziet de ideale pedagogische buurt er uit? 90-91

Vrijwilliger of beroepskracht? 92-93

Samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers 94-95

Annekee Bosveld, opbouwwerker in Houten

‘Je moet er
voor de mensen
zijn,
maar het ze zelf
laten doen.’

INZET maart 2012, speciale bijlage over Allemaal Opvoeders

Myrte de Jong, adviesbureau BMC

‘Waardering is geen motivatie om te
starten met vrijwilligerswerk. Maar
wel een motor om door te gaan.
Even dat bedankje, even in het zon-
netje – het zijn kleine gebaren met
een groot effect.’

INZET mei 2012, special onderzoek

‘Elkaars eigen kracht stimuleren is een supermotivator’

ALS ZE IETS HEEFT GELEERD VAN HET PROGRAMMA ‘VRIJWILLIGE INZET VOOR EN DOOR JEUGD EN GEZIN’ IS HET WEL DAT HET MOOIE SAMENSPEL IN DE PEDAGOGISCH CIVIL SOCIETY NIET SIMPLISTISCH TE STUREN IS EN NAAST ALLE MOGELIJKHEDEN OOK GRENZEN KENT. MAAR HET POSITIEVE GEVOEL OVERHEERST RUIMSCHOOTS BIJ HELEEN JUMELET, VOORZITTER VAN DE PROGRAMMACOMMISSIE.

‘Het programma Vrijwillige Inzet voor en door jeugd en gezin heeft het samenspel in de pedagogische civil society bevorderd. Het besef gekweekt dat je kansen voor anderen en jezelf creëert als je bewustwording en empowerment stimuleert. Het mooie van de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun omgeving is dat iedereen het altijd bij zich heeft. Het is een samenspel van geven en nemen. Het gaat niet altijd vanzelf. Er zijn kwetsbare groepen die bij opvoedings- en opgroevragen niet direct kunnen terugvallen op de directe omgeving of het sociale netwerk of daar zelf een rol in kunnen spelen. Daarom is de rol van het maatschappelijke middenveld zo belangrijk. Het gaat om verbindingen, niet alleen tussen burgers en verbanden van burgers, maar ook tussen burgers en bijvoorbeeld beroepskrachten.

Het programma heeft de kijk op de mogelijkheden van pedagogische civil society gestimuleerd en veranderd. De vijf onderzoeksprojecten hebben een schat aan kennis opgeleverd. De essaybundel “Zorg voor onszelf?” laat zien waar de mogelijkheden en de grenzen liggen. Maar het is vooral de praktijk die veranderd is. In meer dan 200 gemeenten hebben projecten van ouders en jeugdigen een plek gekregen. Velen daarvan zijn – ondanks de bezuinigingen – duurzaam. CJG’s veruilen langzamerhand het medische model voor een wijkgerichte benadering waarin de rol van en samenwerking met vrijwilligers aan belang toeneemt. Projecten worden geborgd, inzichten gebundeld. Tijd om samen verder de boer op te gaan. Elkaar empoweren doe je niet alleen!’

‘Wat ik hoopgevend vind is dat het magazine INZET het samenspel tussen allerlei organisaties en domeinen op de kaart heeft gezet. Keer op keer zie je hoezeer gemeenten, vrijwilligersorganisaties, de jeugdzorg en de welzijnssector elkaar nodig hebben. Juist door samen op te trekken ontstaan mooie dingen.’

Lisette van der Poel, Hogeschool Inholland. Lid van de programmacommissie Vrijwillige Inzet voor en door jeugd en gezin

‘Door het programma Vrijwillige Inzet is de belangstelling voor de unieke rol en belangrijke meerwaarde van vrijwilligers in de pedagogische civil society toegenomen. Vrijwillige inzet hoeft je niet te registreren om tot een vruchtbare samenwerking met beroepskrachten te komen. Faciliteer het en geef het ruimte. Laat duizenden bloemen bloeien.’

Mohamed Sini, vicevoorzitter NOV. Lid van de programmacommissie Vrijwillige Inzet voor en door jeugd en gezin

‘Het programma Vrijwillige Inzet heeft heel veel mooie praktische projecten van onderop opgeleverd die we de kans hebben kunnen geven om zich te laten zien. Nu is het aan de gemeentes om goed te borgen wat we van al deze projecten hebben geleerd. Juist in het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg is het een uitdaging om goed in te spelen op de eigen kracht van mensen en hun omgeving. En het niet allemaal door professionals te laten oplossen.’

Rinda den Besten, wethouder van onder meer Werk & Inkomen en Jeugd in Utrecht. Lid van de programmacommissie Vrijwillige Inzet voor en door jeugd en gezin

Zorg voor onszelf?

ESSAYBUNDEL OVER EIGEN KRACHT VAN JEUGDIGEN,
OPVOEDERS EN OMGEVING, GRENZEN EN MOGELIJK-
HEDEN VOOR BELEID EN PRAKTIJK

Aan het begin van deze eeuw lijken de eigen kracht van jeugdigen en ouders en de kracht van hun omgeving zowel uitgangspunt als doel van het jeugdbeleid en de praktijk. Welke theoretische en ideële concepten liggen hieraan ten grondslag? Is Nederland ‘over-geprofessionaliseerd’ als het gaat om opvoeden en opgroeien? Kan je simpelweg een deel van de professionals door vrijwilligers vervangen? Zijn we op zoek naar (nieuwe) opvoedingsidealen: van actief burgerschap tot alles eruit halen wat er in het individuele zelf zit? Of is het een vertaling van een steeds dominante maatschappij- en mensvisie: iedereen kan alles, en als dat niet lukt, dan ben je zelf verantwoordelijk?

Deze vragen heeft het ZonMw-programma Vrijwillige inzet voor en door jeugd en gezin voorgelegd aan een keur aan schrijvers, onder-

zoekers en professionals die in de dagelijkse opgroei- en opvoedpraktijk werkzaam zijn. Met ‘Het meisje en het konijn’ en 24 andere essays krijgt u een kleurrijk palet van analyses, overdenkingen en overtuigingen. Stuk voor stuk geschreven door gepassioneerde spelers in de jeugdsector.

Zorg voor onszelf?
Heleen Jumelet & Jolien Wenink
Uitgeverij SWP
ISBN: 9789088503290
Prijs: € 27,90

Wim Hoddenbagh (VNG) maakte tot eind 2011 als projectleider van het ondersteuningstraject voor de invoering van CJG de voordelen en het belang van vrijwillige inzet van dichtbij mee. Momenteel is hij projectleider van het transitiebureau Jeugd.

Tekst Pieter Matthijssen. Foto's Sietske Raaijmakers.

MENSEN EN MANIEREN Het idee achter de pedagogische civil society voor mij is dat wat gebeurt, laten bloeien. Het 'normaal doen' stimuleren. Niet met overheidsgeld of beleidspapieren, maar via mensen en manieren. De oplossing ligt letterlijk op straat. Buren kunnen elkaar al versterken tijdens een gesprek bij de zandbak voor de deur of een toevallige ontmoeting op het buurtfeest. Het programma Vrijwillige Inzet draagt bij aan dat besef. En aan de rol die gemeenten hierin kunnen spelen. Zeker als ze loskomen van de vaste en vaak overgeorganiseerde kaders. Veel aandacht en daarmee het gros van het budget in de jeugdzorg gaat naar de moeilijkste gevallen. Soms terecht. Maar gemeenten die zich breed oriënteren en zich richten op meer maatschappelijke terreinen als de Wmo of het jongerenwerk doen pas echt goede zaken. Het grote geld zit niet in vrijwillige inzet, wél de grootste winst.

LANGE ADEM

Vrijwilligerswerk is de motor achter de pedagogische civil society. Het ís de pedagogische civil society. Daarom was het programma ook zo belangrijk. Professionele organisaties zijn zich bewuster geworden van de kracht en de kwaliteit van vrijwilligerswerk en de pedagogische kracht van vrijwillige activiteiten. Die zijn niet per definitie alleen maar gezellig, maar hebben ook opvoedkundige waarde. Dat het programma na drie jaar stopt, vind ik ontzettend jammer. Dit is een thema van de lange adem. Het risico bestaat dat geleerde lessen en bereikte resultaten vervliegen. En dat iedereen zich weer richt op de probleemgevallen in plaats van verder te bouwen op de kansen en de kracht van de pedagogische civil society. Jongeren en gezinnen zijn gebaat bij een permanente structuur waarin ze actief kunnen zijn op een manier die bij hun past. In slechte, maar juist ook in goede tijden.

Els Berman begon in 2003 als bestuurslid bij de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV). Later werd ze bestuurssecretaris (2006) en per 1 januari 2012 is ze directeur. Berman is daarnaast voorzitter van de Raad van Toezicht van de Alkmaarse jeugdzorgorganisatie Parlan.

A portrait of Andrea Bos, a young woman with long brown hair, wearing a red long-sleeved top. She is sitting at a white table, leaning forward with her hands resting on the table. The background shows a room with wooden beams and a red logo on the wall.

Andrea Bos is sinds september 2011 voorzitter van NJR, waar ze eerder vrijwilliger en bestuurslid Internationaal was. NJR organiseert (media) campagnes, zet jongerenprojecten op en adviseert overheden en organisaties over jeugdbeleid.

VERGEET DE JONGEREN NIET Het programma Vrijwillige Inzet heeft bruikbare kennis voor en over een positiever opvoedingsklimaat opgeleverd. Ook de inzet van jongeren zelf is daarbij belangrijk. Juist zij oefenen veel invloed op elkaar en dus hun omgeving uit. Vaak op een positieve manier. We kunnen hun potentieel als vrijwillige steunpilaren en sparringpartners voor leeftijdsgenoten veel breder en beter benutten. Je stimuleert jongeren zich vrijwillig in te zetten door aan te sluiten bij wat ze drijft en bezighoudt. Door te zijn waar ze zijn. En door ze de verantwoordelijkheid te geven die hun past. Een vorm van coaching en sturing van professionals is daarbij onontbeerlijk. Wie de kracht en daarmee het welslagen van de pedagogische civil society wil bevorderen, vergeet zeker de jongeren niet. Ook zij zijn burgers om rekening mee te houden.

POSITIEVE BENADERING

Hulpverlening in de jeugdzorg is vaak op het individu gericht en heel specialistisch. Deels terecht. Almaar stijgende zorgkosten vragen om een trendbreuk met deze probleemgestuurde aanpak. De stelselwijziging Jeugd biedt mogelijkheden, al liggen echte kansen in de sociale omgeving zelf. Je vrijwillig voor een ander inzetten, het naar elkaar omkijken geeft niet alleen veel voldoening, maar zorgt ook voor onderlinge verbondenheid. Voor samenleven in een buurt waarin mensen elkaar versterken en een handje helpen en waar het prettig opvoeden, opgroeien en ontwikkelen is. Voor een klimaat waarin je als hulpverleners met gezinnen in gesprek gaat en daarbij hun idealen vooropstelt. Op basis van een gelijkwaardige relatie. In de pedagogische civil society ligt ontzettend veel kracht. Willen we die optimaal ontsluiten, dan moeten we uitgaan van een positieve benadering en de soms automatische drang naar negatieve repressie loslaten.

Marijke Vos zit in de Eerste Kamer namens GroenLinks. Verder is ze voorzitter van de MOgroep en bestuurslid van de Vrijwilligersacademie Amsterdam. Eerder was Vos onder meer Tweede Kamerlid en wethouder in Amsterdam.

Bart Eigeman, voormalig wethouder in Den Bosch

‘Wij bestuurders en professionals moeten erop uit. We moeten de-professionaliseren: niet meer rekenen in consulten van maximaal tien of vijftien minuten, maar voortdurend nagaan hoe we de krachten van kinderen, ouders en vrijwilligers kunnen aanboren.’ INZET december 2010

Nick Baggerman, jongerenwerker Stichting Mooi

‘Je moet juist investeren in de jeugd. Geef iedere welzijnsstichting er iemand bij, dan kan die samen met een groep vrijwilligers hele mooie dingen doen.’ INZET december 2010

DE PRAKTIJK- PROJECTEN

In drie jaar tijd hebben 83 praktijkprojecten met subsidie van het ZonMw-programma **Vrijwillige Inzet voor en door jeugd en gezin** de kans gekregen hun activiteiten verder te ontwikkelen of op andere plekken in het land uit te gaan voeren. Bovendien hebben projecten hun methodieken kunnen vervolmaken en beschrijven om ze ook voor anderen beschikbaar te stellen. Een greep uit de vele producten die dat opleverde is elders te zien in deze INZET.

Op www.vrijwillige-inzet.nl en in de magazines INZET heeft iedereen de afgelopen jaren kunnen volgen hoe het met de projecten en andere activiteiten van het programma ging. Nergens anders was zoveel informatie te vinden over de volle breedte van de praktijk van de pedagogische civil society.

Op allerlei manieren kregen de praktijkprojecten de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen of op

bepaalde thema's dieper in te gaan. Daarnaast konden de projecten gebruiken maken van de kennis en kunde van medewerkers van Movisie en het Nederlands Jeugdinstituut (Nji). Zij ondersteunden de projecten waar gewenst met informatie en advies. Ook de projectleidersbijeenkomsten zorgden ervoor dat de projecten van elkaar konden leren.

Na drie jaar is er wel het een en ander veranderd. De pedagogische civil society is een begrip geworden! Dat blijkt niet alleen uit de ervaringen van de praktijkprojecten maar ook uit de resultaten van de pilots van Allemaal Opvoeders, waarin elf gemeenten en Centra voor Jeugd en Gezin proef draaiden met het stimuleren van die pedagogische civil society. Daarover is meer te lezen in de speciale bijlage van INZET uit maart 2012 www.vrijwillige-inzet.nl/magazine.

Borging projectresultaten op website Nji

Het ZonMw-programma mag dan afgelopen zijn, de praktijkprojecten gaan vrijwel allemaal – vele ervaringen rijker – gewoon door. Om de resultaten van de projecten niet verloren te laten gaan zijn deze opgenomen op de website van het Nji, in het dossier Vrijwillige inzet voor jeugd en gezin. Het dossier is in samenwerking met MOVISIE ontwikkeld. De informatie over veel projecten zal in dit dossier up-to-date worden gehouden. In het dossier zijn meer dan 90 praktijkvoorbeelden van vrijwillige inzet rond opvoeden en opgroeien verzameld en beschreven. Ook de onderzoeksprojecten uit het ZonMw-programma staan in dit dossier. Verder is er veel aandacht voor achtergronden van de pedagogische civil society. Voor een ieder die op zoek is naar manieren

om vrijwillige inzet te stimuleren en een structurele plek te geven in gemeentelijke contexten, biedt het dossier inspiratie.

www.nji.nl > dossier vrijwillige inzet voor jeugd en gezin

De website van het Nji geeft tevens uitgebreide informatie over Allemaal Opvoeders. Voor iedere gemeente is de aanpak beschreven en er is veel aandacht voor zowel theorie als praktijk. Ook informatie over het onderzoek naar Allemaal Opvoeders door de Universiteit Utrecht is hier te vinden.

www.allemaalopvoeders.nl

Project voor project

In het magazine INZET is de laatste twee jaar voortdurend aandacht besteed aan allerlei praktijkprojecten. In deze laatste INZET vindt u alle praktijkprojecten – en hun resultaten – kort beschreven. De projecten staan gegroepeerd op zes thema's op de volgende pagina's:

- **Onderlinge steun** 24-41
- **Training en methodiek** 58-67
- **Kleine lokale impulsen** 78-84
- **Sport en school** 96-107
- **Bruggen slaan** 124-135
- **Actieve buurten** 160-173

De VoorleesExpress

Vrijwilligers lezen kinderen met een taalachterstand thuis voor en introduceren zo voorlezen binnen een gezin. Ouders worden gestimuleerd om zelf voor te gaan lezen.

RESULTATEN De VoorleesExpress is in de bestaande gemeenten verder uitgegroeid en verspreid onder nieuwe gemeenten. Een kleine 1.500 vrijwilligers lezen voor in ongeveer 1.250 gezinnen. Tevens heeft de VoorleesExpress de methodiek toegankelijk gemaakt voor taalarme autochtone gezinnen.
WAAR? De VoorleesExpress wordt nu uitgevoerd in zestien gemeenten.

VOOR WIE? Bibliotheken, welzijnsorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? In zeventien gemeenten is de VoorleesExpress bezig met een opstart. Ook wordt er gewerkt aan de implementatie in kleinere gemeenten en dorpen.

Projectleiding: SodaProducties

www.voorleesexpress.nl

Jongeren helpen jongeren met verantwoord keetbeheer

De zogenaamde drankketen op het platteland hebben ondanks hun slechte reputatie een belangrijke sociale functie. Goed keetbeheer is dan wel essentieel.

RESULTATEN Op een aansprekende website met een online-test over veilig keetbeheer schreven 119 keten zich in. Een jaarlijkse wedstrijd bepaalt wie de beste keet heeft. Na een opleiding gaven 22 keetadviseurs (zelf ook keetbezoeker) een workshop goed keetbeheer aan duizend jongeren. Bijbehorende methodieken, trainingsmateriaal en handvatten voor de omgeving om in gesprek te gaan met keetbeheerders zijn beschikbaar. **WAAR?** De keetworkshops zijn in 32 verschillende gemeenten gegeven.

VOOR WIE? Gemeenten en lokale organisaties die te maken hebben met keten en keetbezoekers.

HOE VERDER? De methodiek wordt aangeboden aan gemeenten en lokale organisaties.

Projectleiding: plattelandsjongeren.nl
www.keetkeur.nl

Foto Hans Oostrum

Alleskunnners

Via Alleskunner komen jonge plattelandsvrouwen met elkaar in contact om ervaringen uit te wisselen, over de verschillende rollen die zij toebedeeld krijgen. Vervolgens gaan ze zelf actief met hun eigen situatie aan de slag.

RESULTATEN In totaal zijn er 1.260 jonge vrouwen betrokken. Op 21 plaatsen op het platteland zijn zij actief bezig met vier thema's (zorg, tijd, gezondheid en geld). Dankzij tips van andere jonge vrouwen kunnen ze hun eigen situatie gunstig beïnvloeden. Hierbij is tevens een activiteitenwaaier ontwikkeld.

WAAR? Verspreid over Nederland.

VOOR WIE? CJG's, welzijnsorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? Het project gaat door, het totaal aantal locaties zal waarschijnlijk verder uitgebreid worden aangezien er veel animo voor is.

Projectleiding: Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt
www.alleskunner.com

Ouders helpen elkaar in eigen kring

Ouders die de opvoeding van hun kinderen niet als problematisch ervaren, hebben meestal geen behoefte aan hulp van deskundigen. Maar ervaringen uitwisselen met andere ouders is altijd welkom.

RESULTATEN Met training en coaching zijn 21 vrijwilligers met diverse achtergronden 'ouders in actie' geworden. Zij organiseren binnen hun eigen achterban kleinschalige laagdrempelige bijeenkomsten waar opvoedthema's besproken worden. Zo vinden ouders steun bij elkaar. Vaak zijn ze opgelucht als ze merken dat ze niet de enige zijn die soms worstelen met opvoedingsvragen.

WAAR? Rotterdam, Schiedam en Spijkenisse.

VOOR WIE? CJG's.

HOE VERDER? De ouders in actie gaan zelfstandig verder. Ze worden begeleid door CJG's.

Projectleiding: Stichting de Meeuw
www.stichtingdemeeuw.nl/projecten/opvoeders-in-actie

Opvoedmix.nl

Ondersteuning voor en door Marokkaans-Nederlandse ouders via internet.

RESULTATEN Uit de statistieken, de reacties van ouders en de aard van de opvoedvragen en -problemen die via Opvoedmix.nl zijn besproken blijkt dat het gelukt is om de doelgroep eerder en beter te bereiken, op een manier die voor hen veilig en

Foto Arie Kievit/Hollandse Hoogte

vertrouwd voelt. De website is bezocht door ruim 56.000 unieke bezoekers. Omgerekend zijn er ruim 4.000 ouders per maand bereikt.

VOOR WIE? Gemeenten, CJG's en ontwikkelaars van een interculturele opvoedingsondersteuning.

HOE VERDER? Marokka Media formeert vanuit de eigen doelgroep een team (freelance) deskundigen op het gebied van opvoeden en opgroeien om anonieme vragen van ouders te kunnen blijven beantwoorden. Het plan is om deskundigen face-to-face opvoedcursussen te laten geven op bijvoorbeeld basisscholen of bij de CJG's.

Projectleiding: Stichting E-hulp.nl
www.opvoedmix.nl

Best Buddies Nederland

Studenten sluiten vriendschap met jongeren met een verstandelijke beperking en ondernemen samen activiteiten om zo het sociale netwerk te vergroten.

RESULTATEN Best Buddies Nederland heeft met 34 mbo/hbo en universitaire onderwijsinstellingen en 38 zorg- en welzijns-

organisaties een samenwerkingsovereenkomst getekend. In totaal zijn er 50 Best Buddies Clubs gerealiseerd met spreiding over heel Nederland. 1.170 koppels van jongeren met en zonder verstandelijke beperking zijn gerealiseerd. Ongeveer vijftien procent van de doelgroepjongeren wordt hiermee bereikt. Er zijn 117 studentvoorzitters opgeleid. 25 procent van de buddiekoppels continueert de vriendschap na het project.

WAAR? 50 clubs verspreid over Nederland.

VOOR WIE? Onderwijsinstellingen, zorg- en welzijnsorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? In samenwerking met fondsen en bedrijven zet Best Buddies het werk voort.

Projectleiding: Best Buddies Nederland
www.bestbuddies.nl

Bijstandsgezinnen krijgen sociale vakantie aangeboden

Eenoudergezinnen met een minimuminkomen of in een sociaal isolement, komen vaak niet aan vakantie toe. Het Nivon organiseert voor hen een ontspannen week in de natuur.

RESULTATEN Er hebben 105 moeders met in totaal 200 kinderen deelgenomen. De deelnemers komen uit dezelfde buurt. Voor

Foto Hans Oostrum

het project zijn 70 vrijwilligers getraind. Voor het organiseren van sociale vakanties wordt gebruik gemaakt van een ondersteuningsgroep, training en een handboek met veel nuttige tips en anekdotes.

WAAR? Groepen uit Leiden, Zandvoort, Rotterdam, Deventer, Groningen en Utrecht gingen naar Dordrecht, Een-West, Eerbeek, Wijk aan Zee en Oisterwijk.

VOOR WIE? CJG's en welzijnsorganisaties.

HOE VERDER? Komend jaar staan zes weken op het programma waarin 60-70 gezinnen en 100 kinderen verwacht worden.

Projectleiding: Nivon
www.nivon.nl/sociaaltoerisme

Ouderbijeenkomsten in de kinderopvang

Een ouders-voor-ouders programma inzetbaar bij kinderopvangorganisaties.

RESULTAAT In totaal iets meer dan 200 ouders hebben deelgenomen aan door vrijwilligers georganiseerde bijeenkomsten over ouderschap in samenwerking met hun instelling voor

kinderopvang (soms het CJG). Resultaat van het project is een methodiek, waarvan in eerste instantie instellingen voor kinderopvang, maar ook gemeenten (CJG's) gebruik kunnen maken.

WAAR? Barneveld, Biddinghuizen, Brunssum, Den Haag, Ede, Houten, Lelystad, Leusden en Tiel.

HOE VERDER? Een 'digitale applicatie' van de methodiek wordt verspreid onder kinderdagverblijven en CJG's.

Projectleiding: Stg. Parent en Family Factory
www.familyfactory.nl

Steun aan ouders met schoolgaande kinderen voorkomt problemen

Getrainde vrijwilligers ondersteunen kwetsbare gezinnen door een luisterend oor, aandacht en praktische tips te bieden. Het betreft gezinnen met kinderen in de leeftijd van 7 t/m 14 jaar.

RESULTATEN Er zijn elf coördinatoren werkzaam en 131 vrijwilligers hebben een training gevolgd. Er zijn 131 gezinnen

ondersteund en 254 kinderen begeleid. Er zijn een (overdraagbare) methodiek en een website ontwikkeld.

WAAR? In 12 gemeenten.

VOOR WIE? Gemeenten, CJG's (en aangesloten organisaties) en scholen.

HOE VERDER? In de nu reeds actieve gemeenten gaat men door met het project. Een vijftal andere gemeenten start er zeer waarschijnlijk mee: het stadium van 'afgestemde' subsidieaanvragen is bereikt.

Projectleiding: Humanitas
www.humanitas.nl/project/doorstart-4

Moeders Informeren moeders

Ervaren moeders (vrijwilligsters) bezoeken maandelijks nieuwe moeders en praten met hen over de opvoeding en verzorging tot het kind 18 maanden oud is.

RESULTATEN Met vragenlijsten en interviews met moeders, vrijwilligsters en coördinatoren van MIM zijn de succesvolle

Foto Henk Braam/Hollandse Hoogte

werkwijzen in kaart gebracht. Daarnaast hebben hun wensen en behoeften geresulteerd in een handleiding voor bijeenkomsten met als thema's 'normen en waarden in opvoeden: het overbruggen van verschillen', 'jong en moeder' en 'signaleren van problemen in een gezin'.

VOOR WIE? Jeugdgezondheidszorg, CJG's, welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De succesvolle werkwijzen worden gecontinueerd en er worden themabijeenkomsten georganiseerd. Het Nji verspreidt de producten landelijk.

Projectleiding: Nederlands Jeugdinstituut
www.moedersinformeremoeders.nl

Home-Start promotieteams

Binnen 'Home-Start' ondersteunen getrainde vrijwilligers gezinnen met jonge kinderen. Provinciale promoteams (bestaande uit ouders, vrijwilligers en beroepskrachten) hebben de bekendheid van Home-Start vergroot.

RESULTATEN Het aantal Home-Start vrijwilligers is gegroeid van 1850 (eind 2009) tot 2500 (begin 2012). Deze vrijwilligers ondersteunen ruim 2500 gezinnen. Ouders, potentiële vrijwilligers, beroepskrachten en beleidsambtenaren zijn op allerlei manieren geïnformeerd over Home-Start. Zo zijn er 80 artikelen geschreven, zijn de teams aanwezig geweest op 65 festivals/markten en is met 66 gemeenten gesproken over Home-Start.

WAAR? Home-Start wordt in 118 gemeenten aangeboden.

VOOR WIE? Gemeenten en CJG's .

HOE VERDER? Een landelijk promoteam blijft zich inzetten om de stem van ouders en vrijwilligers te laten horen en Home-Start bereikbaar te maken voor meer gezinnen.

Projectleiding: Landelijk steunpunt Home-Start
www.home-start.nl

Foto Hans Oostrum

Project Connect: Steun voor en door jonge moeders in Friesland

Vrijwilligersproject Connect helpt jonge moeders (t/m 23 jaar), door hen in contact te brengen met mensen die een luisterend oor of praktische steun bieden.

Foto Klaas Fopma/Hollandse Hoogte

RESULTATEN Er zijn 197 jonge moeders en vrijwilligers gematcht. Het is een brede meerwaarde voor zowel jonge moeders (meer en betere hulp en steun bij opgroeien en opvoeden, bewuster van eigen kwaliteiten) als voor andere betrokkenen (iets voor een ander kunnen betekenen).

WAAR? Regio Zuidwest Friesland en Leeuwarden.

VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsorganisatie, vrijwilligersorganisaties en CJG's.

HOE VERDER? De projectpartners gaan verder met de werkwijze van Connect. Daarnaast wordt de methode Connect verspreid en wordt er gekeken wat de methode kan betekenen voor andere kwetsbare doelgroepen.

Projectleiding: Timpaan Welzijn
www.timpaanwelzijn.nl

Integreren door samen leuke dingen te doen

Alleenstaande minderjarige asielzoekers en andere jonge nieuwkomers hebben het vaak lastig bij het leggen van persoonlijke contacten met Nederlanders. Daarom gaan studenten een jaar lang met hen op stap om leuke dingen te doen.

Foto Hans Oostrum

RESULTATEN In Zwolle en Enschede trekken per schooljaar elk 30 jonge nieuwkomers intensief op met hun Nederlandse maatje. Ook de buurt en het gezin van de jonge nieuwkomers worden hierbij betrokken. Er is een methodiekbeschrijving, een website en een filmpje van het maatjesproject gemaakt.

WAAR? De regio Enschede en regio Zwolle.

VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsorganisaties en scholen.

HOE VERDER? Doel is voortzetting in de bestaande steden en uitbreiding naar andere steden.

Projectleiding: Stichting Kinderperspectief in samenwerking met Humanitas
www.Newathome.nl

Family Factory - De Tijd van je Leven

Een vijfdelige serie interactieve en speelse workshops voor en door ouders.

RESULTATEN Bijna 3.000 ouders deden mee aan De Tijd van je Leven: 1.561 ouders volgden één van de 114 volledige workshopseries; anderen deden mee aan een losse workshop. De

Tijd van je Leven versterkt verbindingen tussen gezinnen en ouders onderling en inspireert ouders iets moois te maken van hun tijd als gezin.

WAAR? In 67 gemeenten.

VOOR WIE? CJG's, gemeenten en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De Tijd van je Leven wordt blijvend opgenomen in het aanbod van de Family Factory en in veel gemeenten blijft het project actief. Samen met lokale organisaties zoals CJG's en scholen worden nieuwe projecten opgezet.

Projectleiding: Family Factory Nederland
www.familyfactory.nu

Ouders helpen kind van ouders met psychiatrische beperking

Een meeleefgezin vangt een jong kind (0-4 jaar) op van ouders met psychische/psychiatrische problemen. Als het kind regelmatig bij het meeleefgezin is kunnen ouders tot rust komen. Met deze steun kan een kind bij zijn eigen ouders opgroeien.

RESULTATEN Een training, website en brochure zijn ontwikkeld. Er zijn negen gezinnen geselecteerd en getraind om een kind op te vangen en de koppeling met zes kinderen is in gang gezet.

WAAR? Utrecht.

VOOR WIE? CJG's en welzijnsorganisaties.

HOE VERDER? Zes nieuwe meeleefgezinnen hebben zich aangemeld. Er lopen contacten in Amersfoort, Veenendaal en Zoetermeer. Alles wordt in een handboek beschreven. Onderzoek naar het effect van meeleefgezinnen op de ontwikkeling van het kind is in voorbereiding.

Projectleiding: CoManagement
www.meeleefgezin.nl

Hulp voor gescheiden ouders bij omgangsregeling

Vrijwilligers van BOR Humanitas helpen pas gescheiden ouders op weg naar een goede, duurzame omgangsregeling.

RESULTATEN BOR is nu beschikbaar in zes regio's in Nederland. Er zijn 364 ouderparen met 572 kinderen begeleid; 99 vrijwilligers actief geweest, gemiddeld 60% van de trajecten leidde tot een succesvolle omgangsregeling waardoor 344 kinderen weer volwaardig contact met beide ouders hebben.

WAAR? In 32 gemeenten.

VOOR WIE? Gemeenten, provincies, maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, rechtbanken en de Raad voor de Kinderbescherming.

HOE VERDER? De projecten die in 2009 startten, continueren hun activiteiten. Met een licentie- en registratiesysteem wordt de kwaliteit van de methodiek overdraagbaar én geborgd. Een handreiking en basistraining volgen binnenkort.

Projectleiding: Humanitas
www.borhumanitas.nl

Foto Inge van Mill/Hollandse Hoogte

Gezinsnetwerken

Lokale initiatieven ‘voor en door ouders’ krijgen een steuntje in de rug zodat ze uit kunnen groeien tot meer structurele netwerken.

RESULTAAT Activiteiten uitgevoerd in ca. 20 gemeenten met 400 deelnemers. Tientallen betrokken vrijwilligers en een afgeronde methodiek om mee verder te kunnen. Inmiddels

Foto Marcel van den Bergh/Hollandse Hoogte

werkt Family Factory samen met ca. 15 CJG's en een aantal basis- en brede scholen.
WAAR? O.a. Amersfoort, Brunssum, Culemborg, Den Haag, Enschede, Houten, Nieuwegein, Utrecht, Vianen en Zwolle.
VOOR WIE? Centra voor Jeugd & Gezin, welzijnsorganisaties, basis- en brede scholen en kerken.
HOE VERDER? De Family Factory biedt actief vrijwilligers en genoemde organisaties de mogelijkheid zelf een netwerk van ouders op te bouwen. De ontwikkelde kennis en materialen, begeleiding etc. blijven beschikbaar en worden zelfs verder uitgebreid.

Projectleiding: Familyfactory
www.familyfactory.nl

Ouders voor elkaar

Ouders voor Elkaar wil zoveel mogelijk ouders faciliteren om steunnetwerken te bouwen via internet. Er wordt een technische en communicatieve structuur opgezet waarvan alle lokale CJG's kunnen profiteren. Ouders die bij elkaar in de buurt wonen, kunnen elkaar leren kennen zonder meteen hun identiteit prijs te geven.

Foto Roel Burgler/Hollandse Hoogte

RESULTAAT Het project omvat: behoefte-onderzoek ouders en gemeenten (CJG's), software-ontwikkeling, implementatie daarvan binnen afzonderlijke CJG-websites en testen. Bezoekers van een forum op een bij het project aangesloten CJG-site krijgen discussies te zien die voor hen relevant zijn, op basis van hun woonplaats en hun informatiebehoefte.
VOOR WIE? Alle Centra voor Jeugd en Gezin.
HOE VERDER? Na een pilotfase kunnen andere gemeenten aansluiten. Het project loopt tot maart 2014.

Projectleiding: Ouders Online
www.ouders.nl

Ouders helpen elkaar in ‘Opvoeden Samen Aanpakken’

Ouders gaan aan de hand van een tentoonstelling met elkaar in gesprek over wat zij belangrijk en moeilijk vinden bij het opvoeden van hun kinderen. Een getrainde vrijwilliger begeleidt het gesprek.

RESULTATEN In totaal zijn er ongeveer 90 tentoonstellingen georganiseerd. De tentoonstelling is uitgebreid om beter aan

Foto Mieke Schlaman

te sluiten bij autochtone doelgroepen en in vijf gemeenten uitgerold. De opgedane ervaringen en ontwikkelingen vormen een toolkit die online beschikbaar komt.
WAAR? Almere, Amsterdam, Den Haag, Weert en Zoetermeer.
VOOR WIE? Gemeenten en CJG's.
HOE VERDER? In de nu reeds actieve gemeenten gaat het project door, daarnaast wordt het in samenwerking met ‘Mamma weet alles’ in andere gemeenten en CJG's uitgerold.

Projectleiding: RadarAdvies en Stichting MOOI Den Haag
www.opvoedensamenaanpakken.nl

Mamma weet alles

Mamma weet alles biedt ouders een netwerk om ervaringen uit te wisselen en elkaar te helpen bij vragen en problemen bij puberopvoeding.

RESULTATEN Er zijn 58 themabijeenkomsten georganiseerd. De opkomst varieerde van twee tot tweehonderd ouders. Vanuit

Foto Ries van Wendel de Jode

de bijeenkomsten zijn meer dan twintig netwerken van ouders met pubers opgericht. Voor deze netwerken is een toolkit ontwikkeld die onder CJG's/gemeenten wordt verspreid. Zo ontstaat een verbinding tussen de netwerken en het CJG en weten ouders waar ze zo nodig met vragen terecht kunnen.
WAAR? In meer dan 50 CJG's verspreid over Nederland.
VOOR WIE? CJG's en gemeenten.
HOE VERDER? Samenwerking met gemeenten en CJG's blijft doorgaan. Er is in samenwerking met ‘Opvoeden Samen Aanpakken’ een gecombineerd aanbod ontwikkeld.

Projectleiding: Mamma weet alles.
www.mammaweeetalles.nl

Buddyproject Bijdehand

Kinderen van 9 tot 12 jaar die opgroeien in een achterstandssituatie worden ‘bij de hand genomen’ door studenten. Samen maken ze een ontdekkingsreis door de eigen leefomgeving en stad.

RESULTATEN Verdeeld over vier steden zijn meer dan negentig buddytrajecten gestart en acht buddyoverstijgende wijkactiviteiten georganiseerd. Binnen het project is in samenwerking met welzijnsorganisaties en het onderwijs een methodiek ontwikkeld, die hen maar ook andere organisaties in staat stelt het project zelfstandig over te nemen.

WAAR? Amersfoort, Amsterdam, Nijmegen en Utrecht.

VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsorganisaties en het onderwijs.

HOE VERDER? De directe samenwerkingspartners nemen het buddyproject Bijdehand over of zijn dit van plan. Ook andere partijen tonen interesse. NJR zal zich inspinnen voor het verspreiden van de Bijdehand methodiek.

Projectleiding: NJR

www.njr.nl/bijdehand

Foto Bert Spiertz/Hollandse Hoogte

DE PEDAGOGISCHE CIVIL SOCIETY IS VOLKOMEN VANZELFSPREKEND

IN HET ADVIES 'INVESTEREN RONDOM KINDEREN' INTRODUCEERDEN DE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING EN DE RAAD VOOR DE VOLKSGEZONDHEID EN ZORG DRIE JAAR GELEDEN HET CONCEPT VAN DE PEDAGOGISCHE CIVIL SOCIETY. INMIDDELS IS DIT EEN HEEL GEWOON BEGRIP, CONSTATEREN RMO-LEDEN MICHA DE WINTER EN LUCAS MEIJS. DIT ADVIES VORMDE EEN BELANGRIJKE BASIS VOOR HET PROGRAMMA VRIJWILLIGE INZET VOOR EN DOOR JEUGD EN GEZIN VAN ZONMW. IN EEN GESPREK BEVRAGEN DE TWEE HOOGLERAREN ELKAAR: WAT IS ER BEREIKT? WAT MOET ER NOG GEBEUREN?

Beroepskrachten zijn nodig voor organisatorische continuïteit.

Micha de Winter: **‘Ons gedachtegoed is in hele korte tijd gemeengoed geworden.** Dat is voor mij de grootste verrassing. Toen we drie jaar geleden de begrippen eigen kracht en burgerschap in het RMO/RVZ-advies introduceerden, keek iedereen ons glazig aan. Nu hoor ik deze woorden in elke gemeente vallen. De staatssecretaris, ambtenaren en professionals praten over de pedagogische civil society alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Ik vind dit het mooiste wat er kon gebeuren. En jij?’

Lucas Meijs: **‘Ik deel je enthousiasme, maar ik ben ook geschrokken.** De afstand tussen beroepskrachten en vrijwilligers is veel groter dan ik had gedacht. Beroepskrachten in de jeugdzorg doen de inzet van sport- en scoutingverenigingen nog regelmatig af als iets knulligs, iets onbenulligs zelfs. Ze doen alsof er nog nooit vrijwillige inzet is geweest. Beroepskrachten vragen mij wel eens om advies als zij met een sportvereniging willen samenwerken. Als ik dan voorstel om een activiteit niet op dinsdag maar op zaterdag te organiseren, zie ik de paniek in hun ogen.’

Micha de Winter: **‘Jij kijkt vanuit het vrijwilligerswerk.** Dus ik begrijp je schrik. Maar ik begon vooral vanuit het perspectief van de professionals, dat is een heel andere invalshoek. Toen ze mij zo’n vier jaar geleden vroegen over het jeugdbeleid mee te denken, ging het daar alleen maar over knellende wachtlijsten, kinderen met een rugzak en effectieve interventies die uitkomst moesten bieden. Minister Rouvoet moest elke keer weer bij de Tweede Kamer op het matje komen omdat de wachtlijsten ondanks de financiële injecties gegroeid waren. Het antwoord was steeds: effectievere en efficiëntere jeugdzorg, maar dat blijkt een te beperkte blik. En nu praten we dagelijks over de pedagogische civil society en vinden dat een volkomen vanzelfsprekend concept. Ik vind dit een metamorfose die ongelooflijk snel is gegaan. Dat moet je toch herkennen?’

Lucas Meijs: **‘Ja, maar mijn verbazing bleef.** Ik was ook geschokt door de eerste zinnen uit het programma Vrijwillige Inzet van ZonMw: “Hoe gaan de CJG’s en gemeenten van vrijwillige inzet gebruik

maken?”, las ik daar. Volgens mij moet vrijwillige inzet juist het startpunt zijn. Dus er had moeten staan: “Hoe maken vrijwilligers goed gebruik van de inzet en mogelijkheden van beroepskrachten?” Ik betreur dat nog steeds.’

Micha de Winter: **‘Het zou best kunnen dat dit mijn formulering was.** Terugblikkend snap ik wat je bedoelt, maar in de context van toen was het een volstrekt logische zin. Het was namelijk de tijd dat ambtenaren concreet invulling moesten geven aan de vorm en taken van de CJG’s. Wij waren benauwd dat dit een nieuw soort bureaus jeugdzorg op wijkniveau zouden worden. Alles wat eerder misging, zou zich dan herhalen. Wij vonden dat het CJG iets fundamenteel anders zou moeten worden: ons startpunt was dus een CJG dat met die vrijwillige inzet verbinding moest gaan maken.’

Lucas Meijs: **‘Die verbinding is nog steeds een stevige uitdaging.** Beroepskrachten lijken de wereld van de ‘gewone’ vrijwillige inzet niet eens te kennen, laat staan van

de wat meer specifieke vormen van deze inzet in de projecten die van ZonMw subsidie kregen. Hoe kan je een beroepskracht zijn in het veld van opvoeden en opgroeien als je geen enkel besef hebt van wat er bij de sport- en scoutingverenigingen gebeurt?’

Micha de Winter: **‘Een beroepskracht ziet zichzelf als iemand die helpt bij opvoedingsproblemen.** Niet als iemand die bij de opvoeding betrokken is. Lange tijd kwam het begrip vrijwillige inzet in hun vocabulaire niet eens voor, als beroepskracht word je immers opgeleid om zelf mensen te helpen. Dát is hun identiteit, een soort klinische identiteit, zoals die van een arts of psycholoog. Gelukkig is dat nu veranderd, maar voor sommige professionals gaat die omwenteling misschien wat snel. Dit kan handelingsverlegenheid oproepen: de beroepskracht weet niet meer wat er van hem wordt verwacht en vindt het moeilijk zijn functie in te vullen.’

Lucas Meijs: **‘Beroepskrachten moeten leren hoe ze met vrijwillige inzet moeten omgaan.** Dat wordt de volgen-

de stap. Hun houding is nog steeds: “vrijwilligers, die komen, die zijn er, punt.” Terwijl ze zich niet afvragen wat dat voor hun eigen functioneren betekent, wat zij voor vrijwilligers kunnen doen, hoe zij hen kunnen faciliteren en zo lang mogelijk kunnen vasthouden. Ik vind het opvallend dat veel projecten die uit het programma Vrijwillige Inzet subsidie kregen, relatief weinig van de kracht van bestaande verenigingen gebruik maken. Ik zie weinig echte zelfhulpprojecten en als ze er al zijn, zijn ze nog steeds geformuleerd vanuit de beroepskracht die iets rond zelfhulp start.’

Micha de Winter: **‘Maar pas nu we er woorden voor gevonden hebben, zijn we deze eigen initiatieven gaan zien.** Ik vind dat heel frappant. Zo heeft een student in opdracht van de GG&GD Utrecht uitgezocht waarom de belangstelling van allochtonen voor opvoedcursussen zo terugloopt. De student ontdekte – met de nadruk op ontdekte – dat er al minstens honderd spontane groepjes van allochtone ouders zijn die allerlei opvoedkwesties met elkaar bespreken. Nu heten die groepjes

ineens “informele opvoedondersteuning” of “opvoedondersteuning in eigen beheer”, terwijl er eerder niemand in geïnteresseerd was. Denk jij ook niet dat we door ons nieuwe begrippenkader deze initiatieven beter zijn gaan zien?’

Lucas Meijs: **‘Bovendien weten we nu veel beter hoe ingewikkeld vrijwillige inzet is.** Door alle projecten genereren we veel meer kennis over de afstemming tussen formele en informele zorg. Zo moet er bij samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers veel beter worden nagedacht over de aard van het project en de bijbehorende activiteiten. Voorheen was het “er is zoveel geld, dus dan is er dertig uur voor een beroepskracht, en de rest dan maar met vrijwilligers”. Nu weten we dat de inhoud voorop moet staan, wat tot een andere verdeling van uren en werk moet leiden. Dat vergt een andere manier van denken. Vanuit het jeugdbeleid zal je dat herkennen?’

Micha de Winter: **‘Dat anders denken gaat ook niet vanzelf.** Ik sprak bijvoorbeeld

Lucas Meijs is bijzonder hoogleraar strategische filantropie aan de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit/Erasmus Centre for Strategic Philanthropy. Hij onderzoekt trends in het vrijwilligerswerk, vrijwilligersmanagement, maatschappelijk betrokken ondernemen en het ontwikkelen van de Civil Society. Hij is tevens lid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling en lid van de ZonMw-programmacommissie Vrijwillige Inzet.

HET RMO/RVZ-ADVIES ‘INVESTEREN RONDOM KINDEREN’

‘Twee is te weinig’, zegt Marcus, de jonge hoofdpersoon in de roman ‘About a boy’ van Nick Hornby. Hij leeft alleen met zijn moeder, die soms ten prooi valt aan depressies, en is zich bewust van zijn eigen kwetsbaarheid in die wankel situatie. Gelukkig heeft hij er aan het einde van het boek voor gezorgd dat er een heel netwerk van vrienden en familie is ontstaan.

Met dit verhaal wilden de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg drie jaar geleden vooral prikkelen. In haar advies ‘Investeren rondom kinderen’ gebruikte zij deze roman om te illustreren dat zulke netwerken in de huidige samenleving vaak ontbreken. ‘Familie en vrienden wonen niet langer op loop- en fietsafstand, burens kennen elkaar vaak nauwelijks en indien er hulp nodig is, wordt deze op commerciële basis ingehuurd.’ Volgens de RMO zijn sociale netwerken juist nodig om een gunstig opgroei-klimaat te creëren. Deze visie betekende een belangrijke wijziging in het jeugd- en gezinsbeleid, waarin vooral veel aandacht was voor effectieve interventies, monitoring en vroegsignalering. Volgens de RMO draaien we ons daarmee vast in een klem. ‘Hoe individueler wij gaan leven, hoe dichter de overheid onze persoonlijke levenssfeer zal naderen, om zo voor het gebrek aan steun in onze sociale omgeving te compenseren’. Maar die compensatie zal altijd heel gebrekkig zijn, omdat de overheid een ondersteunende sociale omgeving bestaande uit familie, vrienden en burens nu eenmaal niet kan vervangen.

In plaats daarvan pleitte de RMO ervoor om meer de kracht van de sociale omgeving als uitgangspunt te nemen. Inmiddels is het ruim drie jaar later en blijkt deze visie goed geland. Beleidsmakers, politici, instellingen, professionals, ouder- en vrijwilligersorganisaties en docenten laten zich erdoor inspireren en borduren er zelf op door.

met gedreven jongerenwerkers die in middelgrote gemeenten basketbaltoernooien voor jongeren organiseren. Naar hun zeggen doen ze dit omdat deze jongeren niet door ‘gewone’ verenigingen geaccepteerd worden. Maar moeten deze verenigingen dat zelf niet met deze jongeren en hun ouders gaan oppakken? Welzijnswerkers moeten daarbij behulpzaam zijn, maar vooral niet de rol van de civil society gaan overnemen. Vanuit het perspectief van de civil society moet je dit oplossen door deze jongeren met die plaatselijke verenigingen in contact te brengen. Maar die notie is nog lang niet bij alle beroeps-krachten doorgedrongen.’

Lucas Meijjs: **‘Vaak zie ik bij zulke voorbeelden een wankel evenwicht.** Ken je de campagne whoZnext? Deze had en heeft expliciet als doel dat jongeren zelf meehelpen om hun eigen sportactiviteiten te organiseren. Dat was niet alleen bij havo- en vwo-leerlingen een groot succes, maar ook op het vmbo, zeker de basketbalveldjes. Dat liep al snel zo goed, dat diverse wethouders en journalisten er aandacht

aan wilden besteden. Ineens mocht er niks meer mis gaan! Binnen een paar maanden zorgden de begeleiders ervoor dat de bordes op de sportveldjes recht hingen, dat de jongens schone hesjes aan hadden en dat alles er netjes uit zag. Weg was het charmante beeld van de actieve jongeren die alles zelf voorbereiden, ook al was het dan schots en scheef. Ook bij deze initiatieven ging het helaas minder over de vraag of de leerlingen het zelf georganiseerd hadden, maar of alles er goed uitzag.’

Micha de Winter: **‘Dat zelf organiseren en verantwoordelijkheid dragen vind ik heel belangrijk.** Deze jongeren moeten leren zulke activiteiten te organiseren en daar mede-eigenaar van worden. Ook in een dictatuur kunnen jongens goed leren sporten, maar in een open samenleving moet je vooral leren leven.’

Lucas Meijjs: **‘Het wordt spannend of zulke gesubsidieerde projecten op eigen benen verder kunnen.** Ook bij al die Cruijff- en Krajicekveldjes ben ik daar heel benieuwd naar. Kunnen de beroeps-

krachten er uit weg? Zal het ze lukken om het eigenaarschap over te dragen aan de gemeenschap die er gebruik van maakt, kunnen ze dit eigenaarschap ook bij de mensen zelf ontwikkelen? Beroepskrachten zijn nodig voor organisatorische continuïteit, dat is de belangrijkste voorwaarde om een initiatief op lange termijn draaiende te houden. Wat denk jij, wat kunnen we de komende jaren verwachten?’

Micha de Winter: **‘De toekomst ziet er niet rooskleurig uit.** Er wordt flink bezuinigd en diverse wetten en veranderingen zullen grote gevolgen hebben voor het jeugddomein. Denk aan de invoering van een nieuw jeugdstelsel, het passend onderwijs, welzijn nieuwe stijl en aanpassingen binnen de Wmo. Bovendien vrees ik dat Nederland de kant van de big society opgaat, zoals in Engeland al gebeurt. De Engelse premier Cameron wil de lokale gemeenschappen meer macht geven, maar in de praktijk betekent dit dat de landelijke overheid haar problemen over de schutting gooit en bij de samenleving neerlegt. Je kunt niet zomaar zeggen “burgers, doe

het nu maar zelf”, vooral niet tegen mensen met weinig sociaal kapitaal. Het concept van burgerschap moet je voortdurend koesteren en cultiveren – dat vergt een ander soort professional, die vaak eerst nog opgeleid moet worden.’

Lucas Meijs: **‘We zullen aanjagers nodig hebben.** Dat blijkt ook uit een onderzoek naar spontane burgerschapsinitiatieven van Eveline Tonkens, hoogleraar actief burgerschap. Bijna alle initiatieven die ze onderzocht, zijn minder spontaan dan gedacht – vrijwel altijd was er een beroepskracht als drijvende kracht bij betrokken. De gedachte dat de bevrijde burger zelf actie onderneemt als hij dat nodig of zinvol vindt, is naïef. Overigens hebben we naast de aanjagende machers – de mensen met ideeën – ook schmoozers nodig. Dit zijn dan de mensen die de formele of informele verbanden onderhouden met de plaats of persoon waar de ideeën neergelegd kunnen worden.’

Micha de Winter: **‘Maar juist als het om opvoedkwesties gaat, is er nog een**

A close-up portrait of Micha de Winter, a man with dark, curly hair and a friendly smile. He is wearing a dark blue suit jacket over a light blue shirt. The background is a plain, light-colored wall.

Micha de Winter is faculteitshoogleraar maatschappelijke opvoedingsvraagstukken aan de Universiteit Utrecht, en onder meer lid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. Zijn laatst verschenen boek is *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding* (SWP, 2011).

In een open samenleving moet je vooral leren leven.

behoorlijk taboe. Lang niet iedereen gaat het uit zichzelf over allerlei opvoedingsgedoe hebben. Soms gaan mensen er wel spontaan met anderen over praten, maar het dominante patroon is toch dat we opvoeding als ons privéproject beschouwen.'

Lucas Meijs: **'Informeel initiatieven blijven inderdaad niet automatisch bij elkaar.** Daar heb je vastigheid voor nodig en die kan er op twee manieren komen. De eerste manier is door structuur, zoals bij de Anonieme Alcoholisten, die wekelijks in groepjes volgens een vast format bij elkaar komen. De tweede manier is continuïteit: iemand die het blijft organiseren, ook het jaar daarna. Daarnaast, dus naast die vastigheid, is het van belang dat de "afstand" tussen mensen niet te groot is. Als mensen zich in elkaar herkennen, is er meer vertrouwen. Noem het de sfeer van 'osm', ons soort mensen: als die er is, dán vraag je elkaar om te helpen.'

Micha de Winter: **'Sociale cohesie is dus belangrijk.** Want je hebt het nu, als ik

in termen van de Amerikaanse socioloog Putnam spreek, over bonding: de bindingen tussen mensen van de eigen sociale groep. Maar hoe zit het dan met bridging, de initiatieven die bedoeld zijn om bruggen met mensen buiten die eigen sociale groep te slaan? Ik was laatst in de Rotterdamse wijk Feijenoord en zag dat het nauwelijks lukt om die verbindingen te maken: er ligt letterlijk een brug tussen de ene en de andere wijk waar mensen niet overheen komen.'

Lucas Meijs: **'Bridging is inderdaad moeilijk.** Ook ik heb dat in Rotterdam gezien. De hockeyclub uit Kralingen probeert met speciale projecten in Feijenoord om kinderen en ouders voor hockey te interesseren. Bij de kinderen lukt dit goed, maar vervolgens blijkt het lastig om de organisatie ervan over te dragen aan ouders. Hier weten we nog onvoldoende van. De bezuinigingen komen daar nu bij. Ik vrees dat veel gemeenten met goedlopende projecten zullen stoppen. Mede door alle hervormingen, is er veel onzekerheid. We hebben nu veel kennis opgedaan

en praktijkvoorbeelden verzameld, maar dat betekent niet dat we achterover kunnen leunen.'

Micha de Winter: **'Veel gemeenten beschouwen dit 'welzijnswerk' als luxe.** Ze zullen er daarom mee stoppen, maar ik voorspel dat ze daarop terugkomen. Over een paar jaar zullen ze inzien dat ze de prijs betalen: meer jeugdcriminaliteit, hangjongeren en overlast.'

Lucas Meijs: **'Juist in achterstandswijken zijn duurzame, sociale investeringen nodig.** Het zou zonde zijn als er niet meer geïnvesteerd wordt en als de huidige experimenten stoppen. Het is geen gelopen race.'

Micha de Winter: **'Ook in de projecten die wij in Allemaal Opvoeders onderzoeken,** ben ik benieuwd hoe het verder gaat. Neem het voorbeeld van het CJG in het Groningse Beijum. Daar is een huiskamer waar ouders met elkaar over hun kinderen en opvoeden en opgroeien kunnen praten. De ouders doen hier veel zelf, sa-

men met enkele vrijwilligers. De beroepskracht van het CJG, Evalien Verschuren, is alleen maar ondersteunend. Staatssecretaris Van Veldhuijzen van Zanten was hiervan erg onder de indruk en spreekt sindsdien van Evalien-achtige constructies. Terecht, want het is een mooi project, dat pas enkele jaren wordt "aangejaagd" en al veel good practices heeft opgeleverd. Maar wat gebeurt er als alle energie die zij erin stopt, later weer ophoudt? Dat is een moeilijk dilemma: we moeten niet te makkelijk denken dat we er met zo'n korte aanjaagtermijn zijn, maar we kunnen ook niet eeuwig vrijwilligersprojecten subsidiëren.'

Over werven en vasthouden van vrijwilligers

DE IDEALE MATCH TUSSEN EEN VRIJWILLIGER EN VRIJWILLIGERSWERK VOLDOET AAN DRIE CRITERIA: DE VRIJWILLIGER IS BEREID, BESCHIKBAAR EN BEKWAAM. OFTEWEL: DE VRIJWILLIGER MOET ER ZIN IN HEBBEN EN MOET OVER VOLDOENDE TIJD EN CAPACITEITEN BESCHIKKEN. PROBLEMEN ONTSTAAN VAAK DOORDAT MENSEN NIET OF TE WEINIG AAN ÉÉN VAN DEZE DRIE CRITERIA VOLDOEN.

Bronnen: artikelen in INZET over onderzoek door Adviesbureau BMC en Rotterdam School of Management (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Zet je verlegenheid opzij. Vraag of mensen een bepaalde klus willen doen. Als mensen persoonlijk gevraagd worden zeggen ze heel vaak ja. Gewoon doen, het werkt echt.

Verdeel het werk in kleine overzichtelijke losse klussen. Zoek voor elke klus iemand die het werk leuk vindt, tijd heeft en over de benodigde capaciteiten beschikt. Kijk of er taken bij zijn die mensen op een zelfgekozen moment thuis kunnen doen; handig voor mensen met volle agenda's.

Vraag wat mensen zelf zouden willen. Wat vinden ze leuk? Waar hebben ze tijd voor? Hoe kun je dat het beste organiseren?

Digitaal contact is ook contact. SMS, twitter, Facebook en Hyves, de mail, interactieve websites; er zijn heel veel manieren om contact te hebben met mensen die iets voor jouw organisatie (kunnen) betekenen.

Een vrijwilliger die eenmaal actief is, is een bron van informatie. Blijf vragen en luisteren. Merk je dat een bepaalde taak minder boeiend wordt? Zoek in overleg dan meer uitdagend werk. De concurrentie om de vrijwilliger is in volle gang!

Mensen willen groeien in vrijwilligerswerk, ze vinden zelfontplooiing heel belangrijk. Geef vrijwilligers dus – in overleg – meer taken en verantwoordelijkheden.

Zie vrijwilligers als gewaardeerde medewerkers: geef aandacht, hou nabesprekingen en bespreek de wensen van de vrijwilliger.

Benut mogelijkheden om te laten zien wat de organisatie doet en waarvoor mensen nodig zijn (website, flyers, artikel in kranten/tijdschriften, wees present bij braderieën en feesten).

Zorg dat de eigen medewerkers enthousiast over de organisatie en haar activiteiten praten en stimuleer dat zij aan anderen vragen of ze zich vrijwillig willen inzetten.

Vrijwilligers over vrijwilligerswerk

‘Ik vind het belangrijk om juist in deze politiek roerige tijden met elkaar aan de samenleving te werken, elkaar weer te zien staan.’

Alphons Deville, organiseert vakanties in Nivonhuizen

INZET december 2010

‘Je kunt er je talenten mee ontwikkelen en jezelf beter leren kennen.’

Jarab Mohamedajoeb, werkt als vrijwilliger in allerlei bestuursfuncties

INZET december 2010

‘Het is leuk om iets te kunnen betekenen.’

Isabel Jansen (16 jaar), geeft op school voorlichting over tienerzwangerschappen

INZET december 2010

‘Natuurlijk kun je ook een baantje nemen, maar zoveel verdien je niet op onze leeftijd. Dus waarom zou je niet iets bijdragen aan de samenleving? Niet alles draait om geld.’

Gulcan Purtul (16 jaar) werkt als vrijwilliger bij de Joud Club

INZET januari 2012

‘Vrijwilligerswerk is vooral erg leuk. Het samen met leeftijdsgenoten ergens voor gaan, geeft superveel energie.’

Karolien Kroon (21 jaar), vrijwilliger bij Bijdehand, een buddyproject voor jonge kinderen

INZET januari 2012

‘Iemand voor niks helpen levert altijd wat positiefs op. Zelf heb ik het idee dat mijn gevoel van eigenwaarde door mijn vrijwilligerswerk enorm is toegenomen. Daar kan geen zak geld tegenop.’

Kimberley Slagveer-ten Hulsen (22) uit Almere bedacht voor haar stageproject de

Granny Awards. INZET januari 2012

‘Door jezelf te ontwikkelen en in jezelf te blijven investeren kunnen er hele leuke en onverwachte dingen op je pad komen.’

Hidde van Boven (20 jaar) organiseert activiteiten voor jeugdspelers

INZET januari 2012

‘Door je van je sociale kant te laten zien, bied je tegenwicht aan het feit dat we met zijn allen een beetje asociaal lijken te worden.’

Rens Geerse (19 jaar) organiseert namens de Stichting Plattelands Jongeren Services trainingen.

INZET januari 2012

‘Je leert ervan om je te verplaatsen in een ander’

Sanne Bouwman (16 jaar), vrijwilliger project ‘Een CJG voor en door jongeren’

INZET juli 2011

Train!

Trainingen rond onderwerpen als seksuele intimidatie, voorkomen van alcohol- en drugsmisbruik, omgaan met geweld en veiligheid.

RESULTATEN Train! heeft een groep van 22 vrijwillige trainers opgeleverd. Deze trainerspool is nu bijna 2 jaar actief. De jongeren hebben zelf de trainingen ontwikkeld, onder supervisie van de professionals van Plattelandsjongeren.nl en andere organisaties. In totaal zijn er 5 trainingen ontwikkeld en getest tijdens de pilotfase en zijn nu beschikbaar als volwaardige training bij Plattelandsjongeren.nl. Er zijn al bijna dertig trainingen gegeven aan meer dan 200 vrijwilligers van lokale plattelandsverenigingen.

WAAR? In negen gemeenten.

VOOR WIE? Voor (plattelands)jongerenverenigingen en andere vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De trainingen worden momenteel verder verspreid in de plattelandsjongerenverenigingen. De trainerspool wordt actief gehouden en regelmatig bijgeschoold.

Projectleiding: Plattelandsjongeren.nl
www.plattelandsjongeren.nl/trainingen

Samen opvoeden in speeltuin en buurt

Wat doe je als speeltuinvrijwilliger als het uit de hand loopt? Trainingen bieden uitkomst.

RESULTATEN Er zijn drie praktische trainingen ontwikkeld, afgestemd op de specifieke doelgroep van vrijwilligers in de speeltuin. Hiermee zijn 260 vrijwilligers getraind op het gebied van pedagogisch handelen, omgaan met lastig en agressief

gedrag en signaleren van kindermishandeling. Er is een introductiefolder gemaakt i.s.m. Scouting en Spectrum.

WAAR? Vijftien verschillende gemeenten verspreid over Nederland.

VOOR WIE? Speeltuinverenigingen, welzijnsinstellingen en gemeenten.

HOE VERDER? De NUSO blijft het project onder de aandacht brengen bij al haar leden en heeft de methodieken gratis beschikbaar op de website. Ook bij gemeenten wordt het programma onder de aandacht gebracht.

Projectleiding: NUSO Speelruimte Nederland
www.nuso.nl

Samen vaardig en vrijwillig

Steeds meer jongerengroepen melden zich voor een vrijwilligersklus. Maar de jongeren weten vaak niet welk vrijwilligerswerk ze willen en kunnen doen. Een workshop biedt uitkomst.

RESULTATEN Binnen de methodiek zijn verschillende tools ontwikkeld. Zo is er een (online)test die zicht geeft op de persoonlijke voorkeuren en talenten van jongeren als het gaat om vrijwilligerswerk. In een workshop leren de jongeren samenwerken. Tevens is er een methode die op basis van opgedane ervaringen laat zien wat de jongeren nog meer zouden kunnen en willen doen.

WAAR? Smallerland, Amsterdam, Hoogezand-Sappemeer, Utrecht en Houten.

VOOR WIE? Jongeren en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? Stichting Present stelt de methodiek (online) beschikbaar aan de lokale stichtingen zodat zij goed voorbereid jongeren kunnen inzetten.

Projectleiding: Stichting Present Nederland
www.stichtingpresent.nl

Op eigen kracht vooruit

Het werkt heel goed als ouders hun familie, vrienden en buren betrekken bij de opvoeding van hun kinderen. Dat vraagt van professionals een andere houding: niet direct zelf met oplossingen komen, maar de eigen kracht van ouders, jongeren en kinderen en hun omgeving mobiliseren.

RESULTATEN Werkvormen waarmee professionals en vrijwilligers vanuit deze gedachte kunnen werken staan op de website Groeikracht.net. Betrokkenen kunnen ervaringen uitwisselen. In zeven regio's is een bijeenkomst georganiseerd.

VOOR WIE? Professionals, jeugdhulpverlening, CJG, Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

HOE VERDER? De website wordt verder gepromoot. Vanwege grote belangstelling voor de regionale bijeenkomsten komen er vervolgbijeenkomsten waarin ook de website wordt gepresenteerd. De website zal worden ondergebracht bij een maatschappelijke organisatie om ook na 2012 actueel en in de lucht te blijven.

Projectleiding: Alleato
www.groeikracht.net

In Veilige Handsen

Preventie van seksueel misbruik van kinderen in situaties waar vrijwilligers werken.

RESULTATEN 25 ondersteuners van het vrijwilligerswerk (medewerkers van vrijwilligerssteunpunten, sportservicepunten, landelijke koepelorganisaties en Centra voor

Maatschappelijke Ontwikkeling) zijn getraind om voorlichting en training te verzorgen voor vrijwilligersorganisaties over het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag met kinderen. Zij maken gebruik van een speciaal ontwikkelde dvd en toolkit. Gemeenten stellen naar aanleiding hiervan eisen aan de veiligheid van minderjarigen in vrijwilligerswerk. Het project leidt tot samenwerkingsverbanden op lokaal niveau.

WAAR? 25 gemeenten.

VOOR WIE? Vrijwilligersorganisaties, vrijwilligerssteunpunten en gemeenten.

HOE VERDER? Vrijwilligerssteunpunten gaan verder met voorlichting, training, advies geven en het onderhouden van een lokaal netwerk. De dvd en toolkit blijven online beschikbaar.

Projectleiding: NOV
www.inveiligehandens.nl

Roefelen: kinderen doen mee met volwassenen

Kinderen nemen een kijkje achter de schermen van de volwassenenwereld en doen actief mee in allerlei bedrijven en instellingen in hun buurt.

RESULTATEN Ruim 5.000 vrijwilligers in ruim 70 buurten zorgen dat jaarlijks meer dan 20.000 kinderen mee kunnen doen aan Roefelactiviteiten. Een nieuw landelijk steunpunt zorgt voor

Foto Ries van Wendel de Joode

ondersteuning van Roefelcomités en nog meer Roefelactiviteiten. De methodiek Roefelen is vastgelegd in een Handboek Roefelen waarin omschreven is hoe kinderen kunnen Roefelen en wat er allemaal bij komt kijken.

WAAR? Circa 60 locaties.

VOOR WIE? Bestaande en potentiële Roefelcomités, gemeenten, brede scholen, kinderwerk, welzijnswerk.

HOE VERDER? Gezocht wordt naar meer samenwerkingspartners, financiering en manieren om Roefelen verder uit te zetten en te ondersteunen.

Projectleiding: Stichting Roefelen
www.roefelen.nl

Elk kind verdient een vakantie!

Een aantal landelijke kindervakantieorganisaties heeft het initiatief genomen om gezamenlijk de toegankelijkheid en kwaliteit van vakantiecampen voor kwetsbare doelgroepen te verbeteren.

Foto Patrick Post/Hollandse Hoogte

RESULTATEN Het Steunpunt Kindervakanties is gegroeid van 10 naar 61 aangesloten organisaties. Met en voor deze organisaties zijn een aantal documenten ontwikkeld om de kwaliteit van vakantiecampen te verbeteren. Jaarlijks worden er vier bijeenkomsten georganiseerd voor deskundigheidsbevordering en brancheoverleg.

VOOR WIE? Vrijwilligersorganisaties en welzijnsinstellingen.

HOE VERDER? Het Steunpunt Kindervakanties blijft zich inzetten om meer participanten te bereiken en kennis en ervaring te delen. Nog steeds krijgt het Steunpunt aanmeldingen van organisaties die zich erbij willen aansluiten.

Projectleiding: Steunpunt Kindervakanties
www.steunpuntkindervakanties.nl

Betere hulp aan kinderen in vluchtelingengezinnen

Versterking van de mogelijkheden van vrijwilligers om een escalatie van problemen binnen vluchtelingengezinnen te voorkomen.

RESULTATEN De vrijwilligers van vier locaties kunnen dankzij verdiepingsbijeenkomsten beter omgaan met de dilemma's waar ze tegen aan lopen en ze zoeken vaker samenwerking

Foto Martin Roemers/Hollandse Hoogte

met scholen en preventieve voorzieningen voor jeugd en gezin. Er zijn producten ontwikkeld zoals folders voor de samenwerking met andere instanties, een checklist, een trainingsprogramma en een kennisdossier vluchtelingenjeugd.

WAAR? Utrecht, Zeist, Huizen en Soest.

VOOR WIE? Vluchtelingenwerk, onderwijs, jeugdzorg en welzijnssector.

HOE VERDER? Het ontwikkelde materiaal wordt opgenomen in de werkwijze van vluchtelingenwerk Midden Nederland en via het landelijk bureau van vluchtelingenwerk verspreid onder de andere regio's.

Projectleiding: Vluchtelingenwerk Midden Nederland
www.vwmn.nl

Winnen in en door sport: Er is meer te winnen

In de amateursport zijn veel vrijwilligers actief als coach of trainer. De cursus 'Winnen in en door sport' biedt hen pedagogische ondersteuning.

RESULTATEN De cursus is doorontwikkeld en heet nu 'Er is meer te winnen'. De cursus is o.a. toegankelijker gemaakt door het

Foto Ries van Wendel de Joode

toevoegen van praktijkvoorbeelden/situaties aan de module en het ontwikkelen van een praktisch naslagwerk. Voor docenten is een meer gedetailleerde handleiding ontwikkeld. Ter ondersteuning is een dvd met praktijksituaties en -voorbeelden gemaakt.

VOOR WIE? Sportverenigingen en sportbonden.

HOE VERDER? De opleiding wordt via de Academie voor Sportkader verspreid naar andere bonden.

Projectleiding: Kennispraktijk
www.kennispraktijk.nl

Toolkit Jeugdparticipatie

Een actuele, toegankelijke bundeling van methodieken over jongerenparticipatie waarmee het voor gemeenten en jeugdprofessionals eenvoudiger wordt om jongeren op de juiste manier te benaderen.

RESULTATEN Door literatuurstudie en veldonderzoek zijn er tot nu toe 32 methoden samengebracht in een handboek en een website. De website geeft ook achtergrondinformatie over jeugdparticipatie en kent een zeer gebruiksvriendelijke zoekstructuur om tot keuze van een methode te komen.

VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsinstellingen, vrijwilligers- en wijkorganisaties.

HOE VERDER? De Toolkit Jeugdparticipatie is onderdeel van 'Be Involved'. Be Involved is de verzamelnaam van verschillende instrumenten ter bevordering van jeugdparticipatie in gemeenten. De Toolkit wordt vanaf juni 2012 actueel gehouden en actief verspreid binnen de gemeenten in Nederland.

Projectleiding: Stichting Alexander & Verwey-Jonker Instituut
www.toolkit-jeugdparticipatie.nl en www.be-involved.nl

Foto Peter Hiltz/Hollandse Hoogte

Gezinshuis als spil van de buurt

Gezinshuizen bieden goede opvoedingsmogelijkheden in relatie tot het ‘gewone leven’. Met hun ervaring helpen gezinshuisouders ook andere ouders en vrijwilligers in de buurt bij opvoedingsvragen. De Community Scan versterkt de relaties tussen gezinsouders en buurt.

RESULTATEN De Community Scan geeft een overzicht en waardering van de sociale en professionele relaties tussen gezinshuis en buurt. Met een grafische weergave en een aantal ‘brillen’, worden de uitkomsten geïnterpreteerd en mogelijke interventies in omvang en kwaliteit van het netwerk besproken. Er is een handleiding beschikbaar. Een korte training is noodzakelijk.

VOOR WIE? Gezinshuisouders, pleegouders en andere jeugd-zorgprofessionals.

HOE VERDER? De Community Scan wordt opgenomen in de jaarcyclus van de gezinshuizen bij Gezinshuis.com. Op basis van de gebruikservaringen wordt volgend jaar een verbeterde versie gemaakt.

Projectleiding: De Rudolphstichting
www.inhuisplaatsen.nu/de-bouwplaats/praktijk-versterken/community-scan

Zo organiseer je een project

Een handige methode die jongeren helpt ideeën om te zetten in projecten.

RESULTAAT Het Handboek Doe Maar Geweldig legt in vijf heldere stappen uit hoe je een project organiseert: van idee en financiering zoeken, tot uitvoering, promotie en afronding. Op de

website www.doemaargeweldig.nl worden de stappen toegelicht met meer informatie, voorbeelden, tips en filmpjes.

VOOR WIE? Jongeren, jongerenwerkers, straatcoaches, gemeenten, scholen, sportinstellingen en andere (vrijwilligers)organisaties die met jongeren werken.

HOE VERDER? De NJR verspreidt het handboek landelijk zodat zoveel mogelijk jongeren geïnspireerd raken om zelf iets Geweldigs te organiseren. Op elke website van de gemeente komt een verwijzing naar het stappenplan.

Projectleiding: NJR
www.doemaargeweldig.nl

Een trainingsfilm voor aankomende mentoren

Trainings- en intervisiemateriaal gemaakt door en voor mentoren en jongeren. Doel is het tegengaan van vroegtijdige uitval.

RESULTAAT Met de trainingsfilm ‘Een mentor moet gezellig zijn!’ krijgen toekomstige mentoren een beeld van een mentoraat in de praktijk. Wie zijn de jongeren die deelnemen aan een

mentorproject? Wat kun je zoal ondernemen met een jongere? Wat vinden jongeren belangrijk? De film is gemaakt voor en door jongeren en mentoren.

VOOR WIE? (Trainers/projectleiders van) aankomende mentoren.

HOE VERDER? De aandacht ligt op de verspreiding van de film. De film is geplaatst op YouTube. Mentoringorganisaties die de film willen toepassen in mentortrainingen of intervisies, kunnen kosteloos gebruik maken van de film.

Projectleiding: RadarAdvies
www.radaradvies.nl,
www.youtube.com/watch?v=xjbo8Z_WeHo

Liefde kost niks, liefde is

vrij willig.

‘Mijn droom is dat onze kinderen allemaal zoveel goede mensen om zich heen hebben dat zij vertrouwen leren. Dan bouwen zij daarop onze samenleving van morgen. Vaders en moeders, opa’s en oma’s, de juf, de slager die een plakje worst geeft, het meisje van de ezeltjes bij de kinderboerderij, de leesmoeder, de dokter op het consultatiebureau, de timmerman die vrijwillig bankjes bij de speeltuin bouwt. En als een kind minder kansrijk is dan hoop ik dat onze professionals die taak overnemen. Het schenken van vertrouwen. Want daar groeit het kind van. Dat lijkt eenvoudig, maar ook als het moeilijk is vraagt het om vast te houden aan je droom. Het vraagt om mensen die dat durven! Dat zijn jullie en dat ben ik, want samen gunnen wij dat alle kinderen. Liefde kost niks, liefde is vrijwillig.’

Marlies Veldhuijzen van Zanten - Hyllner.

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Marian van der Klein, Verwey-Jonker-instituut, over de relatie tussen beroepskrachten en vrijwilligers

‘Het domste wat je kunt doen is vrijwilligers beschouwen als onbetaalde medewerkers.’

INZET mei 2012

Lilian Linders, Fontys-hogeschool

‘Volgens mij is het niet zozeer een probleem dat mensen elkaar niet willen helpen, maar dat ze niet om hulp durven vragen.’

INZET mei 2011

Micha de Winter, Universiteit Utrecht

‘Helaas is opvoeden een privéproject voor ouders geworden. Door het wegvallen van allerlei sociale verbanden staan ouders er meer en meer alleen voor. Dat gat vullen we op met een hele horde aan hulpverleners. Dat is een heilloze weg.’

INZET maart 2012, speciale bijlage over Allemaal Opvoeders

Marije Kesselring, Universiteit Utrecht

‘Als je ziet dat een kind rommel op straat gooit, kun je daar wat van zeggen. Als een kind afval in een vuilnisbak doet, kun je je duim opsteken. Maar toch zijn we daar blijkbaar huiverig voor.’

INZET mei 2011

Team Maatschappij

EEN DAGJE HARD WERKEN AAN HET VERSTERKEN VAN DE LOKALE PEDAGOGISCHE CIVIL SOCIETY. ZO KUN JE DE VIER TEAM MAATSCHAPPIJ CONFERENTIES WEL NOEMEN DIE IN APRIL EN MEI VERSPREID OVER HET LAND PLAATSVONDEN. IN TOTAAL 29 GEMEENTEN STROOPTEN DE MOUWEN OP OM EEN EIGEN ACTIEPLAN TE MAKEN. HIERVOOR VORMDEN ZIJ EEN TEAM DAT ONDER ANDERE BESTOND UIT EEN BESTUURDER, EEN BELEIDS-MEDEWERKER EN VERTEGENWOORDIGERS VAN HET CJG, DE WELZIJNSSECTOR EN HET LOKALE VRIJWILLIGERSWERK. HET RESULTAAT? VEEL STOF TOT NADENKEN EN EEN CONCREET PLAN.

Scenario-game

Even wennen was het wel. De groep werd ingedeeld naar professie en kreeg vervolgens de opdracht te werken en denken vanuit een andere professie. Bestuurders veranderden in vrijwilligers, vrijwilligers in CJG-ers, en zo verder. En dan aan de slag met een opdracht, een probleem dat zich voor heeft gedaan in de fictieve gemeente Reppel:

Een aantal jaren werd er in verschillende wijken succesvol een voetbaltoernooi georganiseerd door buurtbewoners. Toen de gemeente besloot hier een gemeentebreed voetbaltoernooi van te maken, een opdracht die zij uitbesteedde aan het CJG en zij weer op hun beurt aan jongerenwerkers, mislukte het voetbaltoernooi.

Aan de deelnemers de taak om het mislukte voetbaltoernooi te analyseren en ervoor te zorgen dat er met alle partijen samen wel een succesvol gemeentebreed

project georganiseerd wordt. Aan de hand van opdrachten en onder andere een crisisberaad onder leiding van de burgemeester (gespeeld door een begeleider) kwamen de deelnemers stap voor stap – ondanks alle onderlinge verschillen – tot een gezamenlijk toekomst-scenario.

Enkele aandachtspunten:

- Zorg voor draagvlak.
- Let op goede communicatie, duidelijke afspraken en een voor iedereen heldere rolverdeling.
- Zorg voor gelijkwaardigheid tussen partijen.
- Sluit aan bij wat er al is.
- Zorg dat ‘plezier’ voorop staat.

Reacties van deelnemers: ‘De case van de scenario-game was heel herkenbaar. Een project wordt overgenomen door de gemeente en bloedt vervolgens dood.’ En: ‘Je komt tot nieuwe inzichten door uit je eigen rol te stappen.’

Plannen pitchen

Tijdens de middagsessie konden gemeenten onder begeleiding aan de slag met hun eigen actieplan. Sommige gemeenten hadden nog helemaal geen plan, andere gemeenten hadden al samen met hun team wat voorwerk gedaan of wilden graag voortborduren op bestaande initiatieven. De sessie eindigde met korte pitches van alle voorlopige actieplannen, waarna de teams elkaar tips en tops meegaven.

Actieplannen

Enkele voorbeelden van actieplannen die door gemeenten werden uitgewerkt:

- Vrijwillige intermediairs inzetten als verbindings-schakel tussen (welzijns)professionals en burgers.

- Versterken van de sociale netwerkstructuur in de gemeente, door in kaart te brengen wat er al is aan vrijwillige projecten en waar nodig deze te ondersteunen.
- Het beter zichtbaar maken en uitbreiden van een bestaand ouder-kindproject.
- Jongeren stimuleren en motiveren om vrijwilligers-werk te gaan doen.

Burgers aan het woord

De actieplannen van de gemeenten zijn korte aanzetten tot een project. De meeste teams gaven aan eerst binnen hun gemeente te willen peilen waar écht behoefte aan is. En dat is precies het idee van de pedagogische civil society: de burgers zijn aan zet.

De Team Maatschappij conferenties zijn georganiseerd door K2 Adviesbureau voor Jeugdvragestukken samen met jongerenorganisatie NJR en per conferentie een of meerdere betrokken CMO's. Meer informatie is te vinden op www.vrijwillige-inzet.nl/team-maatschappij.

Kinderen worden journalist.

Kinderen uit groep 7 en 8 krijgen mediaworkshops en maken zelf een krant, radio- of televisie-uitzending.

RESULTATEN In Rotterdam functioneren zes Wijklijgerpers-bureaus. Per bureau doen tien tot vijftien kinderen het gehele schooljaar mee. Daarnaast zijn er jaarlijks dertig workshop-trajecten voor tien tot dertig kinderen. Een methodiekmanual beschrijft de methodiek, inclusief formats voor lesplannen, werkvormen en evaluaties.

WAAR? Rotterdam en Breda. Binnenkort ook in Den Haag.

VOOR WIE? Scholen, welzijnsorganisaties, culturele organisaties en iedereen die geïnteresseerd is om met kinderen media te maken.

HOE VERDER? De huidige activiteiten worden voortgezet en er komen pilotprojecten met nieuwe doelgroepen als mensen met een beperking, nieuwe Nederlanders, ouderen en kinderen die opgroeien in gezinsvervangende tehuizen.

Projectleiding: Stichting Hoedje van Papier
www.stichtinghoedjevanpapier.nl

Foto Hans Oostrum

Jongeren actief in sportbuurtwerk

Jongeren krijgen scheidsrechters- en trainerscursussen bij de Mixed Hockeyclub Heerhugowaard. Daarna zetten ze zich in voor het sportbuurtwerk, hockeyclinics op scholen en activiteiten op de club.

RESULTATEN Jonge vrijwilligers zijn opgeleid tot hockeytrainer en/of scheidsrechter en hebben onder leiding van ervaren

trainers en mensen van Sportservice Heerhugowaard hockey-clinics gegeven en sportbuurtwerk georganiseerd in diverse wijken. Naast het sportbuurtwerk zijn ook activiteiten georganiseerd rondom een buitenspeelmiddag en een aantal sportcarroussels voor scholieren.

WAAR? Heerhugowaard.

VOOR WIE? Gemeenten en sportverenigingen.

HOE VERDER? Sportservice Heerhugowaard zet de initiatieven voort en heeft hiervoor een combinatiefunctionaris aangesteld. De hockeyclub blijft ook investeren in jonge vrijwilligers en de positieve uitstraling die dit met zich meebrengt.

Projectleiding: Mixed Hockeyclub Heerhugowaard
www.mhcheerhugowaard.nl

Foto Roel Ovinge

You(th) Can Do It!

Jongeren leven in subculturen die vaak weinig onderling contact hebben en dus ook weinig onderling begrip. Een ‘cultural battle’ daagt jongeren uit om hun cultuur voor het voetlicht te brengen.

RESULTATEN In samenwerking met Rockschool Dronten en het welzijnswerk van De Meerpaal is de CultBattle op de kaart gezet. Jongeren worden gestimuleerd en uitgedaagd om hun culturele talenten te laten zien. Met masterclasses en open podia worden jongeren gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Een draaiboek is ontwikkeld.

WAAR? Dronten.

VOOR WIE? Jongeren- en cultuurorganisaties.

HOE VERDER? Met middelbare scholen, CKV van De Meerpaal in Dronten en private muziekscholen wordt samengewerkt om dit evenement jaarlijks terug te laten keren.

Projectleiding: stichting Free-XS
www.deboot.org

Foto Ries van Wendel de Joode

Het Promoteam

In het project ‘Promoteam Oost’ draaien kinderen mee bij diverse vrijwilligersorganisaties. Ze maken een geschreven of gefilmd verslag en zetten dit op een voor iedereen goed toegankelijke website.

RESULTAAT Drie edities van het promoteam bezochten samen meer dan vijftientig organisaties in hun directe omgeving.

Zij hebben daar ruim 250 vrijwilligers en andere medewerkers en betrokkenen mee bereikt. Als kroon op het project hebben de deelnemers H.K.H. Prinses Máxima mogen interviewen. Voor de opzet en uitvoering van een promoteam is een handboek ontwikkeld.

WAAR? Amsterdam, Stadsdelen Oost en Zuid-Oost.

VOOR WIE? (Vrijwilligers)organisaties die met kinderen en jongeren werken.

HOE VERDER? Een woningbouwcorporatie zet het project voort. De methodiek wordt verspreid onder verschillende stadsdelen, fondsen en organisaties. Een praktisch handboek is beschikbaar.

Projectleiding: Cybersoek
www.cybersoek.nl/pto/

Oasis Game – Gewoon Geven

‘Gewoon geven’ stimuleert kinderen om vrijwillig iets voor een ander te doen.

RESULTATEN Bij dit project waren drie basisscholen en zestig personen (vrijwilligers, buurtbewoners en kinderen) betrokken.

De Wildemanbuurt (Osdorp) heeft dankzij de Oasisgame een ‘sociale boost’ gekregen. Kinderen en vrijwilligers hebben wensen ter verbetering van de buurt verzameld, en daardoor een plan van aanpak gemaakt. Hiermee hebben zij een ‘oase’ geschapen midden in de wijk, waarmee een verwaarloosde, maar centrale en veel bezochte plek in de buurt is opgeknapt.

WAAR? Osdorp, Amsterdam.

VOOR WIE? Basisscholen en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? Mede dankzij samenwerking met allerlei organisaties en mensen krijgen de activiteiten en de samenhang in de buurt blijvende aandacht. De scholen willen in de vakanties dergelijke projecten blijven organiseren.

Projectleiding: Stichting Samenbinding
www.nieuwwestexpress.nl/5322/nl/oasis-gewoon-geven
www.fairground.nl (zoek op oasisgame)

VV de Meern Betrokken

Voetbalvereniging VV de Meern speelt een belangrijke positieve rol in het opgroeien van jongeren.

RESULTATEN 40 jeugdspelers zijn tijdens hun maatschappelijke stage bij VV de Meern opgeleid tot scheidsrechter of trainer. Ook 10 mbo/hbo studenten liepen stage bij VV de Meern. Er zijn bij 50 klassen in het basisonderwijs voetbalclinics gegeven met aandacht voor sportiviteit en respect. Hiermee werden 650 kinderen bereikt en het heeft geleid tot een recorddeelname aan het schoolvoetbal (60 teams, waarvan 30 meisjes). Ook zijn er clinics opgezet samen met het Rode Kruis, of voor Bosnische jongeren uit gastgezinnen.

WAAR? Utrecht.

VOOR WIE? Alle sportverenigingen met een jeugdafdeling met kinderen in de leeftijd tussen 13 en 18.

HOE VERDER? VV de Meern verduurzaamt de activiteiten.

Projectleiding: VV de Meern
www.vvdemeern.nl

Netwerk Amsterdamse Helden

Jonge allochtone Nederlanders zetten zich in voor andere jonge allochtone Nederlanders die de aansluiting missen bij onderwijs, arbeidsmarkt, sport en cultuur.

RESULTATEN Het NAH verbindt onderling tientallen initiatieven van actieve jonge mannen en vrouwen (Amsterdamse Helden) die zich inzetten om jongeren uit hun isolement te halen. Via

een tiental coaches zijn deze initiatieven in contact gebracht met verschillende maatschappelijke instanties.

WAAR? Amsterdam, in vier stadsdelen.

VOOR WIE? Gemeenten en organisaties, betrokken bij het jeugdbeleid.

HOE VERDER? NAH is actief in de stadsdelen West en Nieuw-West en heeft ook een goede binding met de stadsdelen Amsterdam Oost/Zeeburg en Amsterdam Zuid-Oost opgebouwd. De activiteiten worden voortgezet, geïntensiveerd en verbreed naar andere delen van Amsterdam.

Projectleiding: Netwerk Amsterdamse Helden

www.netwerkamsterdamsehelden.nl

Wanneperkamp

Een vakantiecamp voor kinderen met uiteenlopende achtergronden en kinderen die niet op vakantie gaan. Een 2e project 'Op kamp' is uit dit zomerkamp ontstaan, met vervolgactiviteiten op school en in de schoolvakanties op gebied van taal, groepsontwikkeling en natuurbeleving.

RESULTATEN Er is een informatiefolder voor ouders gemaakt en een herinneringsposter. Ook is het project beschreven ter inspiratie van anderen. Via de kampen zijn meer verbindingen gelegd tussen kinderen, school, leerkrachten, ouders, vrijwilligers en kinderwerkers in én buiten de buurt.

WAAR? Amsterdam Oost, Zuid-Oost en Wanneperveen (gemeente Steenwijkerland).

VOOR WIE? Vrijwilligersorganisaties, basisscholen, jeugdwerk en vakantiecamporganisaties.

HOE VERDER? De Stichting Kinderwerk gaat door met de zomerkampen en heeft het project 'Op Kamp' overgedragen aan Basisschool De Polsstok.

Projectleiding: Stichting Kinderwerk

www.kinderwerk.net

JUDITH METZ ONDERZOEKER EN VERBONDEN AAN YOUTH SPOT, HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM
EN ECSP, ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

Sociaal investeren

Het beroep op vrijwillige inzet groeit. Scouting vrijwilligers, sporttrainers en buurtmoeders mogen zorgen voor laagdrempelige, goedkope en pedagogisch verantwoorde vrijetijdsbesteding. Op straat wordt van voorbijgangers verwacht dat zij als interim ouders een oogje in het zeil houden op spelende kinderen en rondhangende jongeren. Als ouders en kinderen het even niet meer alleen redden, is daar de ondersteunende vrijwilliger. Die biedt praktische hulp, studiebegeleiding, gezelschap en een uitgestoken hand.

Wie denkt dat de vrijwilliger eenmaal thuis op zijn of haar lauweren kan rusten heeft het mis. Vrijwilligers zijn niet alleen nodig bij opvoeden. Ook de ouderen-, de medische en gehandicaptenzorg houden hun hand op. En dan heb ik het nog niet gehad over aandacht en zorg voor naasten. Het is immers vanzelfsprekend dat men de ondersteuningsbehoefte thuis in het eigen netwerk opvangt.

Vrijwillige energie is daarmee onze belangrijkste kapitaalbron. Zonder deze onbetaalde inzet is het niet mogelijk om Nederland betaalbaar te houden.

Ik maak mij zorgen over het ontbreken van zorg

voor vrijwilligers. Het spaarzame onderzoek naar vrijwilligerswerk toont dat de meeste mensen graag wat voor een ander doen, en als dat nodig is van harte nog meer willen betekenen. Wel verbinden vrijwilligers voorwaarden aan hun inzet. Zo vinden zij het belangrijk dat hun betrokkenheid aansluit bij eigen behoefte en motivatie. Ze willen graag zeggenschap over de werkzaamheden en de omstandigheden waarin zij die verrichten. Ten slotte willen vrijwilligers 100% zeker weten dat zij er niet alleen voor staan als het hen even te veel wordt. Ofwel: hedendaags vrijwilligerswerk vraagt continue en professionele ondersteuning. De maatschappelijke prijs voor het ontbreken daarvan is hoog: vrijwillige energie die in de kou komt te staan is voorgoed verloren.

Willen we in de toekomst niet met afgewend gezicht langs te dikke, bleke, vechtende en huilende kinderen in vervuilde speeltuintjes hoeven lopen, dan is het noodzakelijk om te investeren in zorg voor vrijwilligers. Dat betekent dat er geld moet worden gestoken in overhead, begeleiding en coördinatie. En dat mag best wat kosten.

Plezier in vrijwilligerswerk

WAAROM DOEN MENSEN VRIJWILLIGERSWERK VOOR EN MET KINDEREN EN JONGEREN? OMDAT ZE HET LEUK VINDEN EN ER ZELF BETER VAN WORDEN, CONCLUDEERT HET ADVIES-BUREAU BMC UIT GROOTSCHALIG ONDERZOEK. EN WAAROM BLIJVEN ZE HET DOEN? OMDAT ZE ER WAARDERING VOOR KRIJGEN. HIERONDER EEN GREEP UIT NOG WAT ANDERE ANTWOORDEN OP ONDERZOEKSVRAGEN.

Meer info? www.bmc.nl of lees de Special Onderzoek van INZET, mei 2012: www.vrijwillige-inzet.nl/magazine

Waarom zetten mensen zich in specifiek voor de pedagogische civil society?

- Ze doen dit meer om zichzelf te helpen dan om anderen te helpen.
- Ze beginnen met hun inzet omdat ze zelfontplooiing zoeken.
- Ze zoeken vergroting van hun praktische netwerk en buurt (contacten rond de eigen kinderen).
- Ze blijven zich inzetten vooral omdat het plezier oplevert en vanwege de waardering die ze krijgen.
- De inzet is goed te combineren met de opvoeding van de eigen kinderen.
- Vaak is het eigen kind betrokken bij de vrijwillige activiteiten.

Wat zijn kenmerken van vrijwilligers in de pedagogische civil society?

In vergelijking met vrijwilligers die actief zijn op andere terreinen zien we:

- Mensen tot 45 jaar die zelf kinderen hebben zijn vaker actief.
- Mensen doen vaker meerdere activiteiten tegelijkertijd: zowel voor een organisatie als voor de buurt of stad als informele hulp voor familie, bekenden of vrienden.
- Mensen met een gezinsinkomen tussen € 38.000 en € 51.300 zijn vaker actief als vrijwilliger.
- Mensen hebben vaker zelf hulp gekregen van een organisatie of van anderen bij opvoed/opgroei problemen.

Waar/hoe zijn mensen actief in de pedagogische civil society?

- In georganiseerd verband: bij sportverenigingen, scholen, recreatie/hobby, club- en buurthuiswerk.
- In informele hulp: verzorgen van kinderen, oppassen.
- In de buurt/stad: organiseren van een feest, organiseren van activiteiten voor groepen in de buurt.

Allemaal opvoeders

IN ELF GEMEENTEN HEBBEN CENTRA VOOR JEUGD EN GEZIN EN TAL VAN ANDERE ORGANISATIES PROEFPROJECTEN GEDRAAID VANUIT HET GEDACHTEGOED VAN ALLEMAAL OPVOEDERS. ZE ONDERSTEUNEN VRIJWILLIGERSACTIVITEITEN EN ZORGEN VOOR GELEGENHEDEN EN PLEKKEN WAAR OUDERS, JONGEREN EN BUURTGENOTEN MET ELKAAR IN GESPREK KUNNEN GAAN OVER OPVOEDEN EN OP-GROEIEN. ELKE GEMEENTE HEEFT OP EIGEN WIJZE VORM GEGEVEN AAN ALLEMAAL OPVOEDERS. DAT LEVERT EEN BREED SCALA AAN ERVARINGEN OP. EN OVERAL BLIJKT ALLEMAAL OPVOEDERS DISCUSSIE OP TE ROEPEN. OVER DE ROL VAN DE PROFESSIONAL, OVER DE TAAK VAN DE GEMEENTE, DE INZET VAN VRIJWILLIGERS OF DE WENSEN EN VISIE VAN OUDERS EN BUURTGENOTEN. MAAR WAT ALLE PILOTS GEMEEN HEBBEN IS HET ENTHOUSIASME. VAN BEROEPSKRACHTEN, VRIJWILLIGERS, BELEIDMAKERS EN OUDERS. CONCLUSIE? ALLEMAAL OPVOEDERS SMAAKT NAAR HEEL VEEL MEER!

Pilotgemeenten van Allemaal Opvoeders

Houten • Utrecht • Enschede • Loon op Zand • Groningen • Haarlemmermeer • Maastricht • Eindhoven • Zaanstad • Sittard-Geleen • Tilburg

Onderzoek

Het doel was om in de pilotgemeenten ervaring op te doen met het versterken van de pedagogische civil society. De Universiteit Utrecht volgt de pilots met onderzoek. Een eerste nulmeting bij de start van het project gaf al een aantal opvallende uitkomsten. Zo vindt 69% van de ondervraagden dat opvoeding uitsluitend een zaak van de ouders is. Tegelijkertijd vindt 79% dat buurtbewoners een rol kunnen spelen bij de opvoeding van kinderen uit de buurt.

Brochures

In 2010 verscheen de brochure: De kracht van de pedagogische civil society. In 2011 werd een handreiking geschreven voor gemeenten en CJG's over de vraag hoe zij de omgeving meer kan betrekken bij de opvoeding van kinderen.

Meer informatie vindt u op www.allemaalopvoeders.nl. U kunt daar ook de brochures downloaden en te zijner tijd de eindresultaten van het onderzoek lezen. U kunt ook de speciale bijlage over Allemaal Opvoeders van INZET maart 2012 downloaden of bestellen via www.zonmw.nl/publicaties

Hoe ziet de ideale pedagogische buurt er uit?

DE DSP-GROEP ONDERZOCHT DE PEDAGOGISCHE KRACHT BINNEN VIJFTIEN UITEENLOPENDE BUURTEN EN DE FACTOREN EN ACTOREN DIE HIEROP VAN INVLOED ZIJN. ONTLEEND AAN GOEDE VOORBEELDEN IS EEN PRAKTISCHE HANDREIKING ONTWIKKELD MET TIPS EN HANDVATTEN OM DE PEDAGOGISCHE BIJDRAGE VAN VERSCHILLENDE ORGANISATIES IN DE BUURT TE VERSTERKEN: VAN GEMEENTE, CJG, JONGEREN- EN WELZIJNSWERK TOT SCHOLEN, SPORTVERENIGINGEN EN BUURT- EN ZELFORGANISATIES.

Kwaliteit

De kwaliteit van de pedagogische civil society hangt volgens de DSP-groep samen met de aanwezigheid van informele sociale en pedagogische steun, eigen kracht en de onderlinge betrokkenheid tussen ouders en jeugdigen.

Buurtkenmerken

Van invloed zijn: de sociaal-economische status van de bewoners, de etnische diversiteit van de bewoners, het opleidingsniveau van de bewoners en de gemeentegrootte en mate van stedelijkheid. Ook de aanwezigheid van fysieke ontmoetingsplekken in de buurt heeft invloed. Aan de rand van de zandbak kan over opvoedingsvraagstukken gesproken worden.

Meerwaarde

Als het lukt om de pedagogische rol van reguliere organisaties zoals scholen en sportverenigingen te versterken, al is het maar een klein beetje, kan veel bereikt worden. Immers, hun gezamenlijke bereik is enorm.

Type Buurten

In het onderzoek komen verschillende type buurten naar voren, zoals:

De volksbuurt Oudere buurten met goedkope huurwoningen • in delen sterke sociale samenhang • door veelheid aan problemen afhankelijkheid van hulpverleners • opbouwwerk, school, jongerenwerk en andere instanties zijn belangrijk voor pedagogisch klimaat.

De gemengde buurt Bewoners met veelal laag inkomen • veel verschillende culturen • bewoners leven naast elkaar • meer contact tussen groepen is van belang voor sociale samenhang • school, sportclubs, en het welzijnswerk zijn belangrijk voor het stimuleren van het pedagogisch klimaat.

Hechte kleine kernen Dorpen met nauwe band tussen bewoners • verschillen in opleiding en inkomen maar iedereen kent elkaar • zelfredzame gemeenschappen met rijk verenigingsleven • mensen spreken elkaar aan • nieuwkomers wortelen moeizaam • soms weinig mogelijkheden voor oudere jeugd.

Nieuwe homogene buurten Nieuwe wijken met afwisselend woningaanbod • veel jonge tweeverdieners met weinig vrije tijd • sociale relaties zijn pril • grote rol voor kinderopvang en school waar ouders elkaar tegenkomen • de wil om iets voor elkaar te doen is nadrukkelijk aanwezig.

Meer info? www.dsp-groep.nl of lees de Special Onderzoek van INZET, mei 2012: www.vrijwillige-inzet.nl/magazine

Vrijwilliger of beroepskracht?

WAT KUNNEN VRIJWILLIGERS EN WAT MOETEN BEROEPSKRACHTEN DOEN? WAT ZIJN DE VERSCHILLEN? ONDERZOEK DOOR HET ERASMUS CENTRE FOR STRATEGIC PHILANTHROPY/ DE ROTTERDAM SCHOOL OF MANAGEMENT VAN DE ERASMUS UNIVERSITEIT LEIDT TOT EEN AANTAL FACTOREN DIE MET ELKAAR SAMENHANGEN. MAAR LET WEL, HET ZIJN GEEN FEITEN, HET GAAT OM PERCEPTIES; OM HET BEELD DAT MENSEN VAN VRIJWILLIGERS EN BEROEPSKRACHTEN HEBBEN.

Meer info? Kijk op www.ecsp.nl (>research >projects) of lees de Special Onderzoek van INZET, mei 2012: www.vrijwillige-inzet.nl/magazine

Professionaliteit

Van een beroepskracht verwachten mensen een grotere kennis en professionaliteit omdat hij of zij er waarschijnlijk voor geleerd heeft.

Altruïsme

Een vrijwilliger roept het beeld op van een grotere persoonlijke betrokkenheid. Een vrijwilliger is er zonder geldelijke beloning en zonder een dwingende manager echt voor jou.

Afstand

Beroepskrachten staan in de perceptie van veel mensen op een grotere afstand dan vrijwilligers. Dat hoort bij de professionele distantie van de beroepskracht, terwijl nabijheid juist de kracht kan zijn van vrijwilligers.

Betrouwbaarheid

Beroepskrachten en hun organisaties zijn vooral volgens samenwerkingspartners betrouwbare partners. Maar voor de mensen die geholpen worden ligt dat soms anders. Vrijwilligers die beloven dat je ze altijd mag bellen, mag je echt ook in het weekend en tijdens hun vakantie bellen.

Geheimhouding

Vrijwilligers zullen misschien roddelen over je, maar beroepskrachten moeten alles vermelden in het dossier!

Ervaringsdeskundigheid

Van beroepskrachten wordt eigenlijk nooit aangenomen dat ze ervaringsdeskundigheid hebben. Bij vrijwilligers is dit juist precies andersom.

Macht

Van beroepskrachten wordt verwacht dat ze macht over mensen kunnen en willen uitoefenen. Vrijwilligers hebben geen formele macht hoewel ze natuurlijk heel lastig kunnen doen.

Samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers

HOE KUNNEN BEROEPSKRACHTEN EN VRIJWILLIGERS SAMENWERKEN AAN HET WELZIJN VAN DE JEUGD? WAT MOET JE WEL DOEN, EN WAT NIET? WELKE ERVARINGEN ZIJN ER TOT NU TOE OPGEDAAN EN WAT KUNNEN WE DAARVAN LEREN? HET VERWEY-JONKER INSTITUUT STELDE NAAR AANLEIDING VAN HUN ONDERZOEK EEN HANDLEIDING OP. EEN ZESTAL BEVINDINGEN EN AANBEVELINGEN:

Meer info? Kijk op www.verwey-jonker.nl of lees de Special Onderzoek van INZET, mei 2012: www.vrijwillige-inzet.nl/magazine

1

Vrijwilligers en beroepskrachten hebben elkaar veel te bieden

Zo kunnen vrijwilligers een brug slaan tussen cliënten en professionals. Spreek met elkaar af wie wat doet en zit elkaar niet te veel in de weg. Korte lijntjes en een duidelijk aanspreekpunt voor beide partijen doen wonderen.

2

CJG's hebben vaak koudwater-vrees om samen te werken met vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties

Het welzijnswerk daarentegen is al veel meer gewend om met vrijwilligers en hun organisaties te werken.

3

Vrijwilligers hebben waardering en vertrouwen nodig

Beroepskrachten moeten laten zien dat ze vrijwilligerswerk belangrijk vinden en vrijwilligers de ruimte geven. Vrijwilligers beschikken vaak over specifieke capaciteiten die in bepaalde situaties belangrijker zijn dan kennis en opleiding. Waardeer vrijwilligers in woord en daad.

4

Geef vrijwilligers een stem bij de inrichting van het project

Vrijheid om werkzaamheden naar eigen inzicht in te richten is belangrijk voor vrijwilligers. Wat beslist niet werkt is opdrachten geven! Binding en gezelligheid zijn voor de meeste vrijwilligers heel belangrijk.

5

Vrijwilligers hebben vaak meer deskundigheid dan beroepskrachten denken

Sommige vrijwilligers zijn pedagogisch geschoold of werken betaald in jeugdzorg of welzijn. Anderen zijn tijdens het vrijwilligerswerk getraind of hebben veel ervaring opgebouwd met jeugd- en gezinswerk. Onderschat vrijwilligers niet.

6

Vrijwilligers houden van betrokken professionals

Een professional die inhoudelijk net zo betrokken en gemotiveerd is als de vrijwilligers kan in een project op veel enthousiasme rekenen.

OESH: vechtsport als pedagogisch instrument in de wijk

Jongeren van sportclubs zetten zich vrijwillig in binnen jeugdteams en in hun wijk.

RESULTAAT Jongeren van vijf krachtsportverenigingen hebben nieuwe competenties verworven die zij ook in hun wijk inzetten. Daarbij werken ze lokaal samen met gemeente, politie, scholen en welzijnsinstellingen. Zo runt een club samen met een woningbouwcoöperatie een wijkcentrum. De opgedane kennis is verwerkt in een mentorcursus, toolkit, citytour en promotiepakket.

WAAR? Amersfoort, Breda en Den Bosch.

VOOR WIE? (Kracht)sportverenigingen en gemeenten.

HOE VERDER? Dankzij de samenwerking met lokale partners en monitoring vanuit het Nederlands Instituut voor Vechtsport en Maatschappij (NIVM) zijn de OESHclubs geborgd. Gemeenten kunnen bijdragen aan de (wijk)gerichte activiteiten van en mee-investeren in het opzetten van nieuwe clubs.

Projectleiding: NIVM

www.vechtsportenmaatschappij.nl/programmas/oesh

Meer vrijwilligers en gericht aanbod gymnastiekverenigingen

Sportverenigingen zetten activiteiten op om (nieuwe) groepen jongeren en ouderen te activeren als vrijwilliger.

RESULTATEN Een greep uit de resultaten: Bij 70% van de clubs lopen regelmatig leerlingen maatschappelijke stage. In vier gemeenten is het lesaanbod ‘tricks & freerunning’ voor

Foto Pim Ras

‘jongeren van de straat’ geïmplementeerd. Dertig clubs deden mee aan de pilot Gezinssport, waarbij gezinnen samen sport en spel beoefenden en bij de club betrokken werden. Jongeren zijn gestimuleerd om actief te worden als commissielid of als assistent. Tevens zijn bijbehorende handleidingen ontwikkeld. **WAAR?** Landelijk.

VOOR WIE? Clubs, gemeenten, jongerenwerkers, gezinnen/jongeren.

HOE VERDER? De uitgezette lijnen worden doorgezet en ondersteund, ook kunnen clubs zelf aan de slag met de ontwikkelde producten.

Projectleiding: Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie
www.kngu-yourturn.nl

Buurtsportverenigingen smeden sociaal netwerk in stadswijk

Sport is een probaat middel om te verbreederen, ook in achterstandswijken. Daarom worden in diverse gemeenten buurtsportverenigingen opgezet.

RESULTATEN In zeven buurten zijn tientallen tot honderden jongeren bereikt. Ook de betrokkenheid van ouders is

Foto Dolph Cantrijn/Hollandse Hoogte

toegenomen. Op sommige locaties werkt het opzetten van een formele ‘vereniging’ het beste terwijl een andere locatie meer baat heeft bij het ‘verenigen’ van partijen, zonder een formeel verband.

WAAR? Almere, Amsterdam (Slotervaart), Delft, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer en Zaanstad.

VOOR WIE? Gemeenten en sportorganisaties.

HOE VERDER? De buurtsportverenigingen zetten hun werk voort. Per locatie wordt onderzocht wat de succesfactoren zijn. Lokale vrijwilligersorganisaties worden geïnspireerd en begeleid bij het opstellen van een aanvraag in het kader van de Sportimpuls.

Projectleiding: Stichting Sportservice Noord-Holland
www.effectiefactief.nl/menukaart (> zoek De buurtsportvereniging)

Praktijkonderwijs van vakmensen uit de buurt

Bij de Klusklup leren kinderen na schooltijd praktische kennis van vakmensen (ondernemers, ouders, gepensioneerde vakmensen, of oudere leerlingen uit het mbo-onderwijs) uit de buurt.

RESULTATEN Ongeveer 140 bovenbouwleerlingen van de basisschool zijn bij vijf Klusklups actief geweest. Ze maakten van

Foto Ries van Wendel de Joode

alles voor verenigingen, verzorgingstehuizen en maatschappelijke organisaties in de wijk. Feestartikelen, lekkere hapjes of een nieuw naambord voor op de deur bijvoorbeeld. Tevens is een methodiekbeschrijving ontwikkeld.

WAAR? Gilze, Oisterwijk en Tilburg.

VOOR WIE? (Brede) scholen en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De Klusklup krijgt in Tilburg een vervolg. In Oisterwijk en Gilze vindt nog definitieve besluitvorming plaats. In Rotterdam zijn ontwikkelingen gaande om het project daar op te zetten.

Projectleiding: Brede school Tilburg
www.deklusklup.nl

Jongeren opgeleid tot sportcoach

Jongeren bewegen te weinig en zijn niet altijd makkelijk bereikbaar voor het jongerenwerk. Coaches 16 – 21 stimuleert jongeren sportactiviteiten voor de wijk te organiseren en anderen te coachen.

RESULTATEN Op de zes pilotlocaties krijgen twaalf jongeren tussen de 16 en 21 jaar een korte sport- en beweegopleiding. Zij verzorgen als sportcoach acht keer per week (40 weken lang) een activiteit voor jonge kinderen. Per activiteit doen 20 kinderen mee.

WAAR? Amsterdam (stadsdelen Oost en West), Groningen, Maastricht, Wageningen en Westervoort.

VOOR WIE? Gemeenten en verschillende beleidsterreinen zoals jongerenwerk.

HOE VERDER? NISB Consult gaat met sponsors en gemeenten het project verder verspreiden. Locaties gaan (op één na) zelfstandig door met het project.

Projectleiding: Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)
www.nisb.nl

Foto Hans Oostrum

Vrijwillige inzet na maatschappelijke stage

Het project 'HELDEN na MaS' zorgt dat stagiairs ook na hun maatschappelijke stage als vrijwilliger blijven werken.

RESULTAAT De maatschappelijk makelaars en vrijwilligersorganisaties ontwikkelden een toolkit. Deze instrumenten dragen er aan bij dat de maatschappelijk stagiair van nu in de toekomst een enthousiaste vrijwilliger wordt. Daarnaast geeft de brochure inzicht in hoe de jongeren denken over de maatschappelijke stages en vrijwilligerswerk.

WAAR? Baarn, Nieuwegein en Woerden.

VOOR WIE? Maatschappelijk makelaars.

HOE VERDER? Alleato organiseert drie regionale werkbijeenkomsten voor stagemakelaars om de resultaten uit HELDEN na MaS te verspreiden en implementeren. Er zijn acht andere regio's die hebben aangegeven interesse te hebben in een regionale bijeenkomst. De toolkit wordt gratis beschikbaar gesteld aan alle maatschappelijk makelaars in Nederland.

Projectleiding: Alleato

www.alleato.nl/ons_werk/projecten/onderwijs-en-educatie/helden-na-mas

Samen opvoeden en leren

Een multiculturele school en actieve ouders zetten zich samen in om met elkaar te kunnen praten over opvoedingsvraagstukken en diverse thema's.

RESULTATEN Het project was succesvol. Er waren vijf informatiebijeenkomsten voor ouders, met opkomstpercentages boven

de vijftig procent. Drie groepen (25 ouders) voor de cursus 'Ouders actief' zijn opgezet. De school heeft veel meer contact gekregen met de ouders. De ouders voelen zich serieus genomen en er zijn meer contacten tussen de ouders. **WAAR?** Basisschool Het Kompas, Bergen op Zoom. **VOOR WIE?** De school (leerkrachten en directie) en de ouders. **HOE VERDER?** De school gaat door met het vormgeven van ouderbetrokkenheid. De gemeente wil onder andere het CJG inzetten bij de borging van de resultaten en lokale verspreiding van de aanpak.

Projectleiding: PON
www.hetkompas.info
www.hetpon.nl

Het Elfmentoraat van School's cool

School's cool koppelt vrijwillige mentoren uit de buurt aan 11-jarige leerlingen uit groep zeven die vanwege onvoldoende ondersteuning vanuit thuis op een te laag schooladvies uitkomen.

RESULTATEN De methode is al succesvol gebleken voor het voorkomen van schooluitval bij leerlingen in groep acht en wordt nu ingevoerd voor leerlingen in groep zeven. Op 38 scholen zijn 54 leerlingen in groep zeven gekoppeld aan een mentor. Het onderzoek loopt nog, waardoor de resultaten nog niet bekend zijn. **WAAR?** Amsterdam en Diemen. **VOOR WIE?** Basisscholen. **HOE VERDER?** Data worden verzameld. Aan het einde van de rit worden de advies- en testresultaten van de onderzoeksgroep vergeleken met die van de controlegroep, die geen mentor heeft gehad. Dit gebeurt in mei 2013.

Projectleiding: School's cool
www.schoolscool.nl

Meedoen kun je leren!

Studenten pedagogiek benaderen allochtone ouders om actief betrokken te zijn bij de school van hun kinderen.

RESULTATEN Met twaalf studenten op twaalf basisscholen zijn ongeveer 80 allochtone ouders geactiveerd en begeleid. Zij denken nu actief op school mee. Scholen hebben het project aangegrepen als een stimulans om hun eigen ouderpartici-

patiebeleid te verbeteren. De best practices komen in een brochure. **WAAR?** Amsterdam, Den Haag, Deventer, Rotterdam, Tilburg en Utrecht. **VOOR WIE?** Basisscholen, CJG's, vrijwilligersorganisaties en educatieve centra. **HOE VERDER?** Enkele educatieve centra hebben het projectidee opgepakt. Uitdaging is om nog meer scholen ervan te overtuigen dat met enige hulp van buitenaf een wereld aan actieve, enthousiaste allochtone hulpouders geworven kan worden.

Projectleiding: Dialoog Academie
www.dialoogacademie.nl/diversiteit-platform

De Weekend Academie

Vrijwilligers van de Weekend Academie in Amsterdam Nieuw-West helpen kinderen uit het lager en voortgezet onderwijs met huiswerkbegeleiding, sociale vaardigheidstraining, sport en excursies.

RESULTATEN Wekelijks namen 120 kinderen deel, waardoor ze achterstanden op school hebben weggewerkt, extra tijd en aandacht hebben besteed aan schoolvakken en sociale vaardigheden. De leerlingen zijn op verschillende excursies geweest, zoals naar fotografiemuseum FOAM. **WAAR?** Amsterdam en Haarlem. **VOOR WIE?** Gemeenten, vrijwilligersorganisaties en scholen. **HOE VERDER?** Het blijkt dat taal en rekenen het voornaamste aandachtspunt is voor deze leerlingen. Vanaf schooljaar 2012-2013 wordt de huiswerkbegeleiding toegespitst op taal en rekenen. Met behulp van medefinanciers (stadsdelen, fondsen, ouders en het bedrijfsleven) worden in Amsterdam zes weekend academies gefinancierd voor 600 leerlingen.

Projectleiding: Weekend Academie
www.weekendacademie.nl

ROC-jongeren vergroten hun zelfvertrouwen met vrijwilligerswerk

Tijdens workshops georganiseerd met vrijwilligersorganisaties ontdekken ROC-jongeren hun talenten en ambities. Als dank verrichten ze een wederdienst.

RESULTATEN Bijna 1.400 (v)mbo-jongeren in veertien gemeenten deden mee. Ze werden begeleid door 70 vrijwilligers (ook jongeren) en 50 professionals uit bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeenten. Per stad werden 15 tot 30 vrijwilligersorganisaties 'bedankt' door de jongeren. Van de jongeren wil na afloop van het project 85 procent zich actiever voor de samenleving inzetten. De werkwijze is vastgelegd in een handleiding/methodiek.

WAAR? In 14 gemeenten.

VOOR WIE? Onderwijs, jongerenorganisaties en jeugdwelzijnswerk.

HOE VERDER? Het project wordt voortgezet en er is een vervolg: de Maatschappelijke Broedplaats.

Projectleiding: De Slinger Jongeren/De Publieke Zaak
www.deslinger.nu/jongeren

City trainers zetten aan tot sport

De gemeenten 's-Hertogenbosch, Tilburg en Dordrecht hebben een team Citytrainers: getrainde jongeren vanaf 14 jaar die hun eigen talenten gebruiken om leeftijdgenoten enthousiast te maken voor sport. Motto: jongeren bewegen jongeren.

RESULTATEN In totaal zijn er 194 Citytrainers opgeleid die hebben gezorgd voor een spectaculaire toename van het aantal activiteiten/events en het aantal deelnemers daaraan. Er zijn trainingsmodules, een landelijk platform en een elektronische leeromgeving ontwikkeld. Voor de jongeren zelf heeft het persoonlijke groei opgeleverd (zelfvertrouwen, toename competenties, praktijkervaring).

WAAR? Dordrecht, 's-Hertogenbosch en Tilburg.

VOOR WIE? Gemeenten en sportinstanties.

HOE VERDER? In de drie gemeenten gaat het project door. Diverse gemeenten nemen het over of hebben interesse getoond.

Projectleiding: Gemeente 's-Hertogenbosch, KPC groep en WHISE

www.citytrainer.nl

Eva van Baren, Rotterdam School of Management
(Erasmus Universiteit)

‘Vrijwilligers gaan steeds meer eisen stellen. De vraag is niet meer: wat kan de vrijwilliger voor de organisatie doen, maar wat kan de organisatie voor de vrijwilliger doen. Vrijwilligers zoeken taken die bij hun interesse passen, ze willen resultaat zien, ze willen duidelijk vastomlijnde klussen en ze willen gehoord worden.’

INZET januari 2012

Jos van der Lans, publicist

‘Kijk naar de groei van HomeStart, van mentoren en coaches. Het is een beweging waarvan de aanduiding *vrijwillige inzet* eigenlijk van te weinig respect getuigt. Vanuit professioneel oogpunt is hun inbreng immers onmisbaar en dus broodnodig. Daar zouden we een beter passende term voor moeten bedenken.’

INZET januari 2012

De pedagogische civil society komt op stoom

MAMMA WEET ALLES, DE VREEDZAME WIJK, KEETKEUR, DOEN!
ALLEMAAL PROJECTEN WAARIN VRIJWILLIGERS DE PRINCIPES VAN
DE PEDAGOGISCHE CIVIL SOCIETY IN PRAKTIJK BRENGEN. ALS EEN
OLIEVLEK VERSPREIDEN ZE ZICH OVER STEEDS MEER GEMEENTES.
WIE PROJECTLEIDERS MARINA VAN DER WAL, GER ROOS EN JESKE
DE KORT HOORT PRATEN, VOELT HUN GEDREVENHEID. SAMEN MET
PROGRAMMASECRETARIS JOLIEN WENINK VAN ZONMW GAAN ZE
MET ELKAAR IN GESPREK. HET KLIKT METEEN. Tekst Veronique Huijbregts.

Jolien Wenink: Waar staan jullie nu?

Ger Roos trapt af: ‘Wij zijn dertien jaar geleden in Utrecht begonnen. Aanleiding was dat de opvoedstijl van ouders en die van leerkrachten niet goed meer bij elkaar pasten. De strenge opstelling van veel docenten sloot niet meer aan bij de onderhandelingshuishouding waarin kinderen thuis opgroeien. Wij wilden een positief klimaat terugkrijgen, waarin iedereen weer opstakers krijgt. De school is volgens ons een ideale plek om met elkaar te leren leven. Het is ook een oefenplaats. Kinderen kunnen er bijvoorbeeld leren dat conflicten – die heeft elk mens elke dag – pas op ruzie uitlopen als je ze niet goed oplost. Onze aanpak groeide over de grenzen van de Vreedzame Scholen heen. In Utrecht, Amsterdam-Noord, Amersfoort en Hoorn zijn we nu bezig met de Vreedzame Wijk. Op plekken waar voldoende Vreedzame Scholen zitten passen we een schillenmodel toe. We kijken eerst hoe we de ouders kunnen versterken, daarna de speeltuin, het buurthuis, dan de sportvereniging. De wijkagent informeren we erover dat we kinderen geleerd hebben hoe je conflicten kunt oplossen. We werken vanuit de filosofie ‘it takes a village to raise a child’. Niet dat we terugwillen naar de tijd dat mensen elkaar op de vingers tikten, maar we willen wel dat ouders kinderen uit de buurt op een goede manier durven aan te spreken.’

Jeske de Kort: ‘Ons doel is om jongeren in heel Nederland sterker te maken om hun eigen situatie aan te pakken. Bijvoorbeeld door hun eigen keet veilig

te maken. We zoeken de jongeren via het jongerenwerk en onze eigen afdelingen. Dus niet direct via de gemeentes, want jongeren zijn bang dat de gemeente ze dwingt hun keet te sluiten. Gemeentes die aan de slag willen met keten kunnen eigen jongeren en jongerenwerkers laten opleiden tot keetadviseurs, of ons inhuren voor keetinformatieavonden, voor jongeren van de laatste klas basisschool, eerste klassen middelbaar onderwijs, en ouders.’

Marina van der Wal: ‘Aha! Jullie zijn van de keetkeuringen! Leuke mensen!... Wij zijn in 2006 in onze gemeente begonnen met drie moeders. Onze netwerken groeiden hard. Ik heb subsidie aangevraagd en gekregen van ZonMw en de provincie Noord-Holland. Het gaat nu heel snel. Ik houd op dit moment drie avonden per week voordrachten om Mamma weet alles te promoten, samen met mijn zoon van negentien. We merken sterk de waarde van onze aanpak. Als een ouder uit je Mamma-groep je kind bijvoorbeeld signaleert op een plek waar je het liever niet ziet en dat tussen neus en lippen tegen je zegt, kun je sneller met je kind in gesprek gaan. Dat lijkt eng, maar het is ook veilig dat we het opvoeden met elkaar doen. Op advies van het Nederlands Jeugd-instituut (Nji) hebben we de CJG’s ingeschakeld. Wij zetten de groepen in gang met een aftrapbijeenkomst. Daar komen soms twintig en meestal rond de 120 mensen of meer op af. Daarna gaat het CJG verder.’

Jolien Wenink: Hoe zien jullie de toekomst?

Ger Roos: ‘Borging blijft een belangrijk aandachtspunt. Het is niet moeilijk mensen met onze verhalen te inspireren, maar wel om onze aanpak zo te vervlechten dat deze blijft staan als we weg zijn. Je moet eigenlijk een soort stadspedagoog hebben, die er permanent aandacht voor vraagt, eisen stelt en de subsidies in de gaten houdt. Utrecht Stad heeft ervoor gekozen een Vreedzame Stad te willen worden. 60 procent van de basisscholen is daar nu een Vreedzame School. De gemeente heeft hier geld voor uitgetrokken, tot uiterlijk 2014. Daarna houdt het echt op, maar dan hebben we ook de halve stad gehad. Of eigenlijk meer, want de drie welzijnsorganisaties in Utrecht hebben allemaal uitgesproken dat ze een Vreedzame Organisatie willen worden.’

Marina van der Wal: ‘Wij hebben bewust gekozen voor samenwerking met het CJG, want wij bestaan niet eeuwig en zitten niet in elke regio, de CJG’s wel.’

Ger Roos: ‘Wij hebben de CJG’s waar dat kon bij de Vreedzame Wijk betrokken, maar werken toch vooral met de gemeentes samen.’

Marina van der Wal: In sommige gemeentes krijg je zo moeilijk iets van de grond...’

Jeske de Kort: ‘Wij starten vaak gewoon. Dan merkt de gemeente dat het werkt en komt er wel geld. Bij dat project tegen radicalisering was het lastig dat

gemeentes niet als “radicale gemeente” bekend willen staan. Daarom kwamen we soms moeilijk binnen om jongeren onderzoek te laten doen. In allerlei plaatsen zijn we begonnen met jongeren zelf en de jongerenwerkers om hen heen. Wij bereiken het meeste via lokale verenigingsafdelingen. Daarom trainen we jongeren van onze afdelingen in heel Nederland. De training hebben we samen met hen ontwikkeld. Bij het project Doen! ondersteunen we jongeren in dorpen waar niet veel te beleven is bij het zelf organiseren van activiteiten en het opzetten van afdelingen. Dat heeft vaak veel voeten in de aarde.’

Marina van der Wal: ‘Ja, het lijkt me bij bepaalde gemeentes lastig. Ik kom zelf uit een dorp waar weinig is voor jongeren en dan zie je dat de gemeente het probleem eigenlijk niet snapt.’

Jeske de Kort: ‘In het ene dorp is de burgemeester welwillend en wil men graag dat het dorp aantrekkelijk is voor jongeren, in het andere dorp willen ze niks. Als ik bij een gemeente kom proef ik het direct. Als je het licht in iemands ogen ziet, wil je meedoen en overdragen. Dat licht heb je zelf in je project, maar ervoor zorgen dat anderen dat ook krijgen is een hele kunst. Als je eenmaal een beetje naam heb komt de organisatie wel naar je toe.’

Ger Roos beaamt: ‘Je krijgt ambassadeurs.’

Ger Roos is projectleider Vreedzame Wijk
 ‘Met de Vreedzame Wijk streven we naar een vreedzaam pedagogisch leer- en opvoedingsklimaat in de hele wijk. Aan de basis ligt de Vreedzame School. Daarvan zijn er nu 500 in heel Nederland. Kinderen leren er rekening houden met en zorgen voor elkaar. Ze leren vreedzaam conflicten oplossen, en verantwoordelijkheid dragen voor zichzelf, de school, de groep en een beetje voor de samenleving. Kinderen uit groep 7 en 8 die dat willen, trainen we om als mediator te bemiddelen bij conflicten in de klas en op school. Door uitbreiding van deze benadering naar de speeltuin, de buitenschoolse opvang, de wijkwelzijnsorganisatie of de sportclub, ontstaat een Vreedzame Wijk. Wij stimuleren organisaties om de vreedzame pedagogische principes op te nemen in hun visie en missie. Ook de wijk-politie en de buurtwinkel betrekken we bij de Vreedzame Wijk.’

Jeske de Kort is projectleider bij Plattelandsjongeren.nl
 ‘Bij Plattelandsjongeren.nl organiseren wij projecten als Keetkeur, Doen! en Radicaal Jong. We stimuleren en trainen plattelandsjongeren om zelf aan de slag te gaan. Bij Keetkeur beoordelen ze zelf of de keten waar jongeren samenkomen op zeven belangrijke punten goed scoren. Bij Doen! ontwikkelen ze activiteiten voor jongeren in hun gemeente, en voor het Radicaal Jong interviewden ze zelf hun leeftijdgenoten over hun ideeën over allochtonen. Samen met experts hebben ze vervolgens plannen bedacht om de gevonden vooroordelen tegen te gaan, bijvoorbeeld door de organisatie van een multicultureel dorpsfeest.’

Jolien Wenink: Zien gemeentes voldoende de noodzaak in van samenwerking tussen vrijwilligersprojecten en beroepskrachten? En beseffen ze dat ook vrijwilligersprojecten geld kosten?

Jeske de Kort: ‘Gemeentes die een bepaald thema belangrijk genoeg vinden – dan zijn keten een goed voorbeeld – pikken dat wel op. Die nemen wel iemand in dienst voor, bijvoorbeeld, een ketenbeleid. Zo’n medewerker haalt dan bij ons advies en ondersteuning op punten waarvan hij zelf minder kaas gegeten heeft. Wat dat betreft is de naam Keetkeur lastig. Als gemeentes daaraan meedoen lijkt het of ze de keten goedkeuren en dat willen ze vaak niet. Wij adviseren jongeren zelf te betrekken bij het beleid op keten en hen ook de keten te laten keuren. Keten die er goed uitzien komen gemakkelijk naar ons toe. Andere keten bereiken we door eerst gezamenlijk iets leuk te doen, stapsgewijs. Gemeentes adviseren we ook om eerst leuke dingen met de jongeren te doen.’

Ger Roos: ‘Organisaties benaderen ons steeds vaker zelf. Nu bijvoorbeeld een ROC in Utrecht. Dat wil in het curriculum en in de hele organisatie onze vreedzame

principes doorvoeren, want, zeggen zij: jullie werken met wijkwelzijnsorganisaties die Vreedzame Organisaties worden en wij leiden de mensen op die daar gaan werken. Dus we gaan nu met dat ROC lesvoorstellen maken en kijken of we de organisatie vreedzaam kunnen maken.’

Jolien Wenink: Wat weten jullie over de effecten van de projecten?

Ger Roos: ‘De Universiteit Utrecht doet daar onderzoek naar. Elke gemeente heeft er belang bij de gemeenteraad te informeren over de effecten van de Vreedzame Wijk. We adviseren en doen daarom overal waar dat kan nul- en éénmetingen.’

Marina van der Wal: ‘Wij initiëren alleen. Daarna ligt het echt bij de mensen zelf om de groepen in stand te houden. De CJG’s adviseer ik onze toolkit te gebruiken om ouders die de GGD-cursus Beter omgaan met pubers volgen, bij elkaar te houden. Dat gebeurt ook, volgens mij.’

Jeske de Kort: Wij houden contact met de groepen van alle keten die we gezien hebben. Op een trainingsweekend in maart hebben we de keten van afgelopen jaar uitgenodigd om ons advies te geven voor de Beste Keet van 2012. Dat vinden ze fantastisch. Dan komen ze aanzetten in een auto die beplakt is met het logo van

de plattelandsjongeren en hun eigen logo en Beste Keet van Nederland. Dat vind ik zo gaaf! Maar we doen geen onderzoek. Dus of Keetkeuring helpt om bijvoorbeeld alcoholproblematiek te verminderen weten we niet. Dat gaat ook een stap te ver. Keten zijn plekken waar jongeren samenkomen. Zulke plekken ontbreken vaak op het platteland en dan maken jongeren ze zelf. Je mag blij zijn dat ze daar met elkaar samenkomen. Daarom willen we niet alleen insteken op alcoholgebruik, maar besteden we ook aandacht aan de brandveiligheid of het contact tussen de jongeren en hun omgeving. We hebben wel met de jongeren die zelf trainingen geven een eigen IVA-training ontwikkeld: Instructie Verantwoord Alcoholgebruik.’

Marina van der Wal is projectleider bij Mamma weet alles ‘Als mamma van een puber ontdekte ik hoe waardevol het is als je met andere ouders kunt praten over de omgang met hun kinderen in deze leeftijdsfase. Want ook doodgewone pubers kunnen je met lastige (opvoed) vragen confronteren. Onder de naam Mamma weet alles heb ik een netwerk opgezet van groepen waarin ouders ervaringen kunnen uitwisselen en elkaar kunnen steunen en adviseren. Om de groepen in goede banen te leiden hebben we een toolkit ontwikkeld. Oudergroepen kunnen die nu bij Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) krijgen. Daar werken we inmiddels nauw mee samen.’

Jolien Wenink: Hoe verloopt de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligersorganisaties?

Marina van der Wal: ‘Daar ben ik wat cynisch over geworden. We hebben veel beroepskrachten, maar heel weinig gedreven mensen. We hebben in Nederland veel behoefte aan beroepskrachten met passie, die vijf stappen extra willen en durven zetten...’

Ger Roos: ‘Ja! Ze zitten allemaal nog veel teveel binnen hun eigen territorium. Daarbinnen willen ze successen halen, maar ze stappen nog te weinig over hun eigen drempel heen.’

Jeske de Kort: ‘Ik mis soms creativiteit. Dan worden er activiteiten georganiseerd, maar de jongeren komen niet. Logisch. Ze worden ook niet betrokken bij het bedenken ervan. Toch heeft die betrokkenheid de toekomst, volgens mij. Die omslag maken blijkt lastig te zijn.’

Marina van der Wal: ‘Ik zie wel de wil om te veranderen. Maar ik zie ook dat veel beroepskrachten met handen en voeten gebonden zijn aan protocollen en inspanningsverplichtingen. En soms voelen ze zich door ons

bedreigd. Een pedagoog dwarsboomde de vorming van Mamma-groepen, uit angst dat ze haar werk overbodig zouden maken! We hebben ook allemaal last van de bezuinigingen.’

Ger Roos: ‘Bezuinigingen geven focus, dat is het enige positieve wat ik er in zie. Meer verbinding in beleid, programmatisch werken, meer nadruk op eigen kracht en sociale cohesie. Dat vinden steeds meer mensen belangrijk. Naast individualisering is er ook zo iets als gemeenschapszin. Overheidsinstanties zullen daarop inspelen. Ze moeten zich dan wel realiseren dat ze er niet alleen zijn voor de stenen, maar ook voor het cement. Het bevorderen van verbindingen tussen verschillende organisaties vind ik een taak voor de gemeentelijke overheid.’

Jeske de Kort: ‘Het is vaak onduidelijk waar je bij de gemeente moet zijn. Er zijn Wmo-regelingen en -gelden, maar niemand weet precies waar en hoe. Daar kunnen gemeenten nog een slag in slaan.’

Jolien Wenink: Meer tips?

Marina van der Wal en Jeske de Kort: ‘Er kan nog veel meer worden samengewerkt.’

Jeske de Kort tegen **Ger Roos:** Volgens mij is er tussen onze projecten een leuke link te leggen. Wij zijn een heel grote doelgroep!’

Ger Roos: ‘Een andere tip is: voer een preventief beleid. En accepteer dat veranderingen jaren tijd kosten. Reken daarom elkaar af op haalbare doelen. Een project van twee jaar is veel te kort.’

Marina van der Wal: ‘Precies. Vergelijk het met een tanker die bij Rotterdam de haven in moet. Die begint in het Nauw van Calais bij te sturen. En wij zijn maar kleine radertjes.’

Jeske de Kort: ‘Maar toch, die tanker komt volgens mij aardig op stoom. Ik denk wel dat het nodig is dat er mensen richting geven aan het werk van vrijwilligers. Want we willen die richting en de onderlinge samen-

hang ook beïnvloeden. Dat kunnen landelijke organisaties zoals de onze niet alleen met gelden die we van individuele gemeentes krijgen. Daar hebben we ook meer structurele financiële middelen voor nodig. Een subsidie van € 10.000,- van een provincie is hooguit een druppel op een gloeiende plaat.’

Ger Roos: ‘Het is in ons vak ook de kunst kleine dingen met een groot effect te vinden. Als je zorgzaamheid bij kinderen belangrijk vindt, stel dan per klas een zorgcommissie in. Twee of drie kinderen die erop letten dat kinderen die langer dan twee dagen afwezig zijn aandacht krijgen. En die bijvoorbeeld voorstellen om voor een afwezig kind een tekening te maken of om hem allemaal een sms’je te sturen.’

Jeske de Kort: ‘Laatste tip: maak gebruik van werkwijzen die al ontwikkeld zijn en blijf die gebruiken. Er zijn al veel goede voorbeelden!’

Over gemeenten en vrijwilligerswerk

‘Subsidieaanvragen van vrijwilligersorganisaties zeggen niet alles. Ga bij ze langs. Ga kijken. Ook als dat buiten kantoortijden is. Zie het met eigen ogen. Voel het enthousiasme.’

Sten Fierant, Stichting wijkalliantie

INZET december 2010

‘Probeer in een buurt of wijk iets te organiseren en er zullen altijd enthousiaste mensen zijn. Net zo goed als er ook altijd bewoners van zich laten horen die het niet zien zitten. Ga daarom vroeg in gesprek met buurtbewoners, voordat tegenstellingen kunnen verharderen.’

Wanne Roetemeijer, Landschapsbeheer Nederland

INZET december 2010

‘Het zou geweldig zijn als gemeenten voortaan meer ruimte maken voor het maatschappelijk middenveld. Alleen zo zijn de problemen in de samenleving op te lossen. Nodig vrijwilligersorganisaties en allerlei clubs uit. Zo van: jullie zijn belangrijk, denk creatief met ons mee.’

Marius Ernsting, voorzitter NOV, Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk

INZET mei 2011

‘Vrijwilligerswerk kost geld. Een oplossing kan zijn om met een aantal gemeenten regionaal samen te werken. En we kunnen samen op zoek gaan naar cofinanciering door fondsen. Waar een wil is, is meestal wel een weg.’

Loes Meijer, Humanitas

INZET december 2010

‘Voer in je gemeente een fundamenteel gesprek over vrijwillige inzet. Je móet wel, gezien de bezuinigingen en wat daardoor straks niet meer kan. Het is juist goed als mensen in hun eigen woongebied voor hun eigen omgeving helpen zorgen. Dat versterkt de onderlinge betrokkenheid. En dat is toch wat we willen?’

Annemarie Jorritsma, voorzitter VNG

INZET oktober 2011

‘Gemeenten beschikken over bijzonder veel expertise die ze ter beschikking kunnen stellen. Bijvoorbeeld op het gebied van begrotingen maken, het aanvragen en verantwoorden van subsidies, netwerkontwikkeling, organiseren van groepsactiviteiten. Laat vrijwilligers vooral in de uitvoering actief zijn.’

Sigrid Claes, Best Buddies Nederland

INZET december 2010

‘Jarenlang heeft de overheid mensen van alles uit handen genomen. Wat dat betreft biedt deze tijd van overheidsbezuinigingen ook kansen. Maar dan moet je niet beknibbelen op het vrijwilligerswerk. Integendeel. Het is belangrijk om te investeren in de infrastructuur.’

Paul Blokhuis, wethouder in Apeldoorn

INZET mei 2011

‘Plannen maken kan achteraf. Als er een goed idee is moet je snel handelen. Vragen van bezoekers moet je snel kunnen beantwoorden. Dus geen jaarprogramma's, maar dingen organisch laten ontstaan. Dat moet je kunnen als leidinggevende en durven als gemeente.’

Evalien Verschuren, CjG Beijum

INZET maart 2012, speciale bijlage over Allemaal Opvoeders

Over beroepskrachten en vrijwilligers

‘Als je vrijwilligers in en rond het CJG wilt inzetten, geef hen dan ook echt inspraak. Sluit goed aan bij wat hen motiveert. En natuurlijk sta je als betaalde kracht pal voor je vrijwilligers en ondersteun je hen waar dat maar kan.’

Jan Willem Roseboom, The Family Factory

INZET december 2010

‘Laten we ophouden met krampachtig de grenzen te bewaken tussen vrijwilligerswerk en de inzet van beroepskrachten. Heb vertrouwen in elkaar, leer, experimenteer!’

Marijke Steenbergen, Raad van Bestuur Movisie

INZET maart 2012

Tips voor beroepskrachten

- Toon je betrokkenheid bij de vrijwilligers en laat zien dat je hun werk belangrijk vindt!
- Zorg voor een gelijkwaardige relatie tussen beroepskrachten en vrijwilligers, ieder werkt vanuit eigen deskundigheid en betrokkenheid aan hetzelfde doel!
- Stimuleer een goede onderlinge band tussen vrijwilligers en tussen vrijwilligers en beroepskrachten.
- Geef vrijwilligers die dat willen de mogelijkheid zich te ontwikkelen.
- Laat vrijwilligers het werk op hun eigen manier inrichten en uitvoeren.

Bron: Verwey-Jonker Instituut

INZET mei 2012

Tips van Evalien Verschuren (CJG Beijum) voor het werken met vrijwilligers binnen het CJG:

- Iedereen is gelijk!
- Begin gewoon, denk na, maar niet te lang.
- Reageer snel op vragen en behoeftes van bewoners.
- Heb vertrouwen, geef vertrouwen, dan krijg je vertrouwen.
- Blijf op de achtergrond.
- Wees flexibel, maar hou de uitgangspunten in de gaten.
- Neem bewoners mee, letterlijk en figuurlijk (dus ook naar beleidsmakers).
- Als je gelooft in je product, kun je het ook verkopen.
- Lach!

INZET maart 2012, speciale bijlage over Allemaal Opvoeders

Over werken met jongeren

‘Ga niet zelf bedenken wat jongeren aanspreekt. In het algemeen praten we als volwassenen vaak óver in plaats van met jongeren. De praktijk wijst uit dat jongeren echter heel goed weten waar zij behoefte aan hebben. Maak daar dus gebruik van!’

Marieke Mulder, CNV Jongeren

INZET december 2010

‘Het werkt uitstekend als je jongeren inzet om jongeren te mobiliseren en te motiveren. Zij kennen de gedragscodes, gebruiken hun eigen social media en spreken dezelfde taal.’

Remco van der Pot, projectleider City Trainers

INZET mei 2011

‘Wees duidelijk over omvang en looptijd: jongeren hechten waarde aan korte, overzichtelijke vrijwilligersopdrachten.’

Mark Rouw, Kennisnetwerk Centra voor Jeugd en Gezin

INZET juli 2011

‘De overheid pakt overlastgevende groepen vaak hard aan. Zonder dat onderzocht wordt waarom ze op straat rondhangen. Vraag wat de jongeren willen, geef ze een doel. En maak ze vervolgens verantwoordelijk voor dat doel.’

Ed Maass, trainer KNGU

INZET december 2010

We Can Young bestrijdt geweld tegen meisjes en vrouwen

De WE CAN Young campagne maakt jongeren weerbaarder tegen discriminatie, groepsdruk of machtsmisbruik.

RESULTATEN Met tientallen peertrainingen zijn jongeren bewust gemaakt van allerlei vormen van ongelijkheid en geweld. De jongeren hebben grote en kleine acties gevoerd tegen geweld, gadgets helpen ontwikkelen, er is een website gelanceerd en er zijn uiteindelijk 250 changemakers geworven.

WAAR? Arnhem, Den Haag en Zwolle.

VOOR WIE? Gemeenten en jongerenorganisaties.

HOE VERDER? De huidige changemakers worden ondersteund in het uitvoeren van hun acties en jongeren kunnen zich aanmelden op de website. Vanuit de landelijke overheid bestaat serieuze belangstelling om het project uit te breiden naar meerdere gemeenten. Een beschrijving van de good practices en een handleiding volgen binnenkort.

Projectleiding: Importante en Movisie
www.wecanyoung.nl

Preventie ambassadeurs

Vrijwillige Preventie Ambassadeurs fungeren als intermediair tussen jongeren, ouders en de school om de (taboesfeer rond) verslaving onder allochtone jongeren terug te dringen. De aanpak informeert allochtone ouders over alcohol, drugs en verslavingen, zodat zij deze herkennen. Jongeren leren over de gevaren en eigenschappen van verslavingen, alcohol en drugs.

RESULTATEN In totaal zijn in de pilot 10 Preventie Ambassadeurs opgeleid die 219 ouders en jongeren hebben bereikt. De publicatie Preventie Ambassadeurs is online beschikbaar.

WAAR? Gemeenten Kampen en Zwolle.

VOOR WIE? Jongerenwerk, verslavingszorg, migrantenorganisaties.

HOE VERDER? De Preventie Ambassadeurs en Tactus Verslavingszorg gaan door met de werkzaamheden. Projecttrekker IMAO wil de aanpak ook in andere steden in Overijssel gaan toepassen.

Projectleiding: IMAO (Islamitisch Maatschappelijk Activeringswerk Overijssel)

www.imao.nu

Aan de slag in de speeltuin

Jongeren met verstandelijke beperking vinden stages en werkplekken in de speeltuin.

RESULTATEN Speeltuinen (21) krijgen dankzij een stageplek voor zeer moeilijk lerende kinderen hulp bij klussen waar zij moeilijk vrijwilligers voor vinden. Bezoekers en vrijwilligers maken zo

kennis met de potentie van deze leerlingen die door hun werk in beheer en onderhoud, nuttige vaardigheden leren op een veilige en overzichtelijke plek. Een aantal leerlingen behaalde een certificaat en vond werk in de groenvoorziening.

WAAR? 21 speeltuinen verspreid over dertien gemeenten.

VOOR WIE? Speeltuinverenigingen, zml-scholen, dagbestedingsorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? De NUSO promoot met o.a. een brochure en een website deze stages voor zeer moeilijk lerende jongeren. Gemeenten kunnen helpen met bijvoorbeeld materiaal voor groenonderhoud.

Projectleiding: NUSO

www.aandeslaginspeeltuin.nl

De Turkse en Marokkaanse grootfamilie aan zet

Bij Turkse en Marokkaanse immigranten speelt de 'viergeneratie'-familie een centrale rol. Deze zogeheten 'grootfamilie' kan een belangrijke rol spelen bij de aanpak van problemen bij opvoeden, opgroeien, gezondheid en integratie.

RESULTATEN 35 grootfamilies zijn bijeengebracht om in drie bijeenkomsten pedagogische en/of psychiatrische vraagstukken te bespreken. Daarnaast is het handboek 'De Grootfamilie aan Zet' ontwikkeld. Ook is de website www.grootfamiliesaanzet.nl gemaakt, die ondersteuning biedt bij de methode.

WAAR? Amsterdam en omgeving.

VOOR WIE? GGZ instellingen, mantelzorgers en families die zelf aan de slag willen.

HOE VERDER? Allekleur ontwikkelt een trainingstraject voor de Grootfamilie-aanpak en een (online)platform waar vraag en aanbod vanuit verschillende hoeken (bijvoorbeeld pedagogische ondersteuning, onderwijs) elkaar kunnen vinden.

Projectleiding: Allekleur

www.grootfamiliesaanzet.nl

Jong geleerd oud gedaan!

Jongeren en senioren leven vaak in volstrekt verschillende werelden. In de Schiedamse Joud Club (Jong geleerd, oud gedaan), runnen jonge meiden als vrijwilliger een ontmoetingsruimte voor senioren.

RESULTATEN Zestien meiden zijn een jaar actief geweest in het project als vrijwilliger. Ruim 200 senioren hebben gebruik gemaakt van de Joud Club. Het project is nu ingebed als een voorziening in de wijk en wordt ondersteund door de lokale organisaties van het jongerenwerk en ouderenwerk. De methodiek van het project is online beschikbaar.

WAAR? Schiedam.

VOOR WIE? Welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? Het project wordt in Schiedam voortgezet en ook in Bos & Lommer in Amsterdam, Charlois in Rotterdam en Vlaardingen opgezet.

Projectleiding: Bureau me & society

www.meandsociety.com/nl/projecten/joud-club-schiedam

Een CJG voor en door jongeren

Een methodiek waarbij jongeren namens het CJG voorlichting geven aan andere jongeren over het CJG en over onderwerpen als tienerzwangerschappen, discriminatie, criminaliteit, alcohol en drugs, zelfbeeld en sollicitaties.

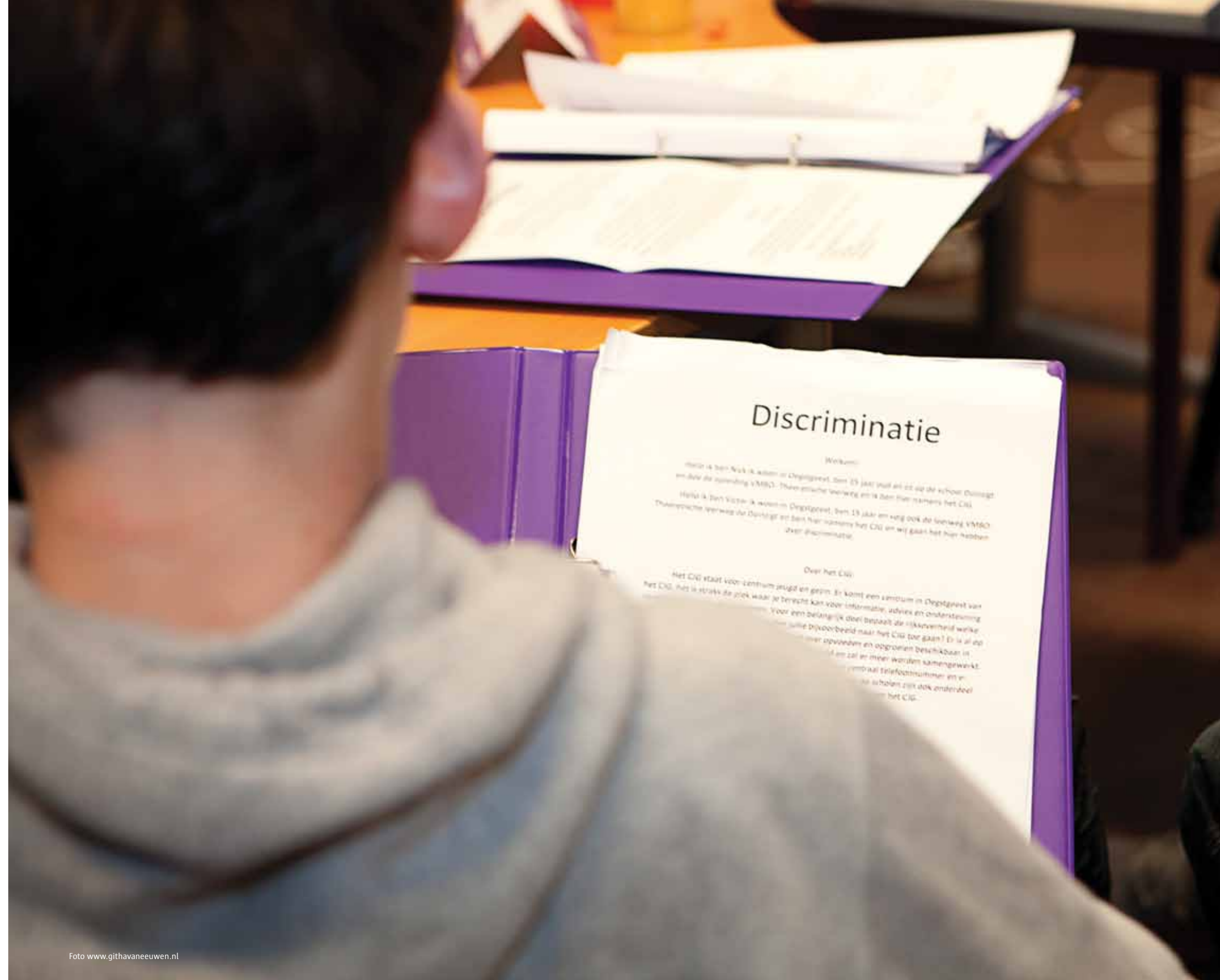
RESULTAAT In een pilot is een methodiek ontwikkeld, uitgetest en aangepast. In totaal zijn er in de pilot 48 jongeren getraind tot peer-voorlichter voor het CJG. Zij hebben ruim 600 jongeren voorgelicht.

WAAR? Het project is tot nu toe uitgevoerd in Geldermalsen, Capelle aan den IJssel, Heerenveen, Rheden en Oegstgeest.

VOOR WIE? Gemeenten en CJG's.

HOE VERDER? De pilotgemeenten zijn enthousiast en gaan verder met het project. Inmiddels wordt de methodiek actief verspreid onder andere gemeenten en CJG's. Daarvoor is een praktisch methodiekboek beschikbaar.

Projectleiding: CNV Jongeren, Partners+Pröpper
www.cnvjongeren.nl of www.jeugdzorginbeeld.nl

Moslimjongeren als bekwame vrijwilligers

Kaderleden van moslimorganisaties krijgen training en begeleiding in het werven en motiveren van moslimjongeren om zelf ook vrijwilliger te worden. Deze jonge vrijwilligers zetten activiteiten op voor andere jongeren, bijvoorbeeld in achterstandswijken.

RESULTATEN Door minipanelen en focusgroepen is meer inzicht ontstaan in de motivatie van islamitische jongeren om vrijwilligerswerk te doen. Deze zijn o.a. verwerkt in trainingen en voorlichtingsmateriaal. In zeven steden zijn met lokale educatieve organisaties projecten ontwikkeld waaronder rondom de maatschappelijke stage.

VOOR WIE? (Organisaties die een brugfunctie willen maken met) islamitische vrijwilligersorganisaties rond jeugd en gezin.

HOE VERDER? Medio 2012 verschijnt de herziene Toolkit Vrijwilligerswerk Moslimjongeren en een nieuw vormgegeven website.

Projectleiding: IHSAN
www.ihsannet.nl

Spiegelbijeenkomsten

Pharos en het CJG Almere hebben samen met ouders met een migrantenachtergrond en/of een lage SES de methode ‘spiegelbijeenkomsten’ aangepast. Doel is samen het pedagogische klimaat in de wijk te verbeteren.

RESULTATEN In totaal worden vier bijeenkomsten georganiseerd, waarvan er inmiddels twee hebben plaatsgevonden. Per bijeenkomst gaan twaalf ouders met elkaar in gesprek. Vijf tot tien professionals zijn aanwezig om te horen wat er leeft onder deze ouders. Het uiteindelijke resultaat is een beschrijving van een instrument waarmee CJG's het opvoedklimaat kunnen verbeteren.

WAAR? Gemeente Almere.

VOOR WIE? CJG's.

HOE VERDER? Op basis van de bevindingen uit de spiegelbijeenkomsten gaan CJG en ouders het pedagogisch klimaat in de buurt aanpakken. Het ontwikkelde instrument is beschikbaar voor andere CJG's.

Projectleiding: Pharos
www.pharos.nl

Allochtone ouders en de digitale generatiekloof

Het project inventariseert het internetgebruik van allochtone ouders en kinderen en doet suggesties en aanbevelingen om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

RESULTATEN Uit het onderzoek blijkt onder andere dat het bestaande voorlichtingsaanbod niet aansluit bij allochtone

ouders. Het materiaal is niet intercultureel, de voorbeelden zijn te Nederlands en er wordt geen rekening gehouden met allochtone gezinssituaties. Verder blijkt dat heel weinig media-coaches ervaring hebben met allochtone oudergroepen.

WAAR? Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Panningen, Rotterdam, Schiedam en Utrecht.

VOOR WIE? Multiculturele scholen, lokale organisaties van etnisch culturele minderheden en mediawijsheid instellingen.

HOE VERDER? Er komt een netwerk van interculturele media-coaches, interculturele deskundigheidsbevordering van professionele intermediairs en een opleiding voor vrijwillige allochtone ‘cyberouders’ die ondersteuning kunnen geven aan anderen.

Projectleiding: Mira Media
www.miramedia.nl

Op stap met oma

De website www.opstapmetoma.nl brengt jongeren en ouderen uit de buurt bij elkaar om samen activiteiten te ondernemen.

RESULTATEN Er is een website opgezet met aantrekkelijke kortingen, waarvan al ruim 2.000 jongeren en ouderen gebruik

hebben gemaakt. Er is een lespakket voor de maatschappelijke stage in het middelbaar onderwijs en een les- en activiteiten-programma voor de basisschool om jongeren te stimuleren activiteiten met ouderen in de omgeving van de school te ondernemen. In 2011 hebben tientallen basisscholen en circa 400 jongeren meegedaan aan de actie ‘Jongeren portretteren ouderen’.

VOOR WIE? Jongeren en ouderen, scholen en ouderen-instellingen.

HOE VERDER? Samen met Movisie wordt gekeken hoe de website en de aanbiedingen verder ontwikkeld kunnen worden.

Projectleiding: Stichting Welzijn Innovatiegroep Nederland
www.opstapmetoma.nl

Cultuurshaker

Jongeren uit Internationale Schakelklassen (die net in Nederland zijn) organiseren op ouderinstellingen in de buurt van de school een feest. De jongeren verzinnen zelf het programma en voeren het uit.

RESULTATEN Er zijn 21 cultuurshaker-trajecten uitgevoerd in dertien verschillende gemeenten. Ongeveer 525 jongeren en 1.260 ouderen hebben deelgenomen. Er is een toolkit/workshop met filmpjes en digitale middelen. Bij vrijwel al de scholen zijn relaties opgebouwd tussen ISK-scholen/klassen en zorginstellingen.

WAAR? In 12 gemeenten.

VOOR WIE? Gemeenten en CJG's.

HOE VERDER? Negen locaties gaan door, twee hebben hiertoe de intentie en 1 locatie gaat door in een andere vorm.

Met de ontwikkelde toolkit/workshop kunnen ook nieuwe groepen zelfstandig aan de slag tegen minimale kosten.

Projectleiding: NJR

www.cultuurshaker.nl

Foto Ries van Wendel de Joode

Ontmoeting vermindert radicalisering plattelandsjongeren

In dorpen koesteren jongeren vaak negatieve vooroordelen over allochtonen. Contact en dialoog corrigeren hun onwerkelijke beelden.

RESULTATEN Drieënveertig jongeren uit drie provincies kregen een peerraadplegingstraining. Zij hebben 378 jongeren geïnterviewd. Per gemeente is een knelpunt geformuleerd en een concrete oplossing uitgewerkt en uitgevoerd, ondersteund door maatschappelijke organisaties, plattelandsjongeren.nl en de gemeente.

WAAR? Aalten, Berkelland, Loppersum, Delfzijl, Hulst, Terneuzen.

VOOR WIE? Gemeenten en jongerenorganisaties.

HOE VERDER? De draaiboeken van de beste oplossingen worden verspreid onder jongerenorganisaties en zijn online beschikbaar. Plattelandsjongeren.nl en de jongeren zorgen met een campagne dat er aandacht blijft voor polarisatie en radicalisering en daarnaast zijn de adviezen/resultaten meegenomen in het lokale gemeentebestuur.

Projectleiding: plattelandsjongeren.nl

www.plattelandsjongeren.nl

Bora Avric is Senior Organisatieadviseur Gebiedsgericht Werken. Namens MOVISIE was hij projectleider binnen het programma 'Vrijwillige Inzet voor en door Jeugd en Gezin'.

Tekst Pieter Matthijssen. Foto's Sietske Raaijmakers.

EEN MARATHON, GEEN SPRINTWEDSTRIJD

Tijdens het programma heeft de samenwerking tussen verschillende organisaties een aantal succesvolle resultaten opgeleverd. Of sprake is van duurzaam succes, blijft afwachten. Door bezuinigingen wordt structurele verankering lastig en lijkt het korte termijn denken het te winnen van investeren op de lange termijn. Tijd is nu eenmaal geld. Verder hangt het welslagen van een project vaak af van één enthousiaste projectleider die meestal alle kennis in huis heeft. Het boeken van structureel succes is wel degelijk mogelijk. Door buiten de eigen muren te kijken. Strategische allianties te sluiten. Mensen, organisaties, domeinen en projecten met elkaar te verbinden. Een goed netwerk is belangrijker dan een goed plan. En het is vooral een kwestie van geduld. Duurzame samenwerking is een marathon, geen sprintwedstrijd.

ELKAAR VINDEN

Versterking van lokaal jeugdbeleid vraagt om een nieuwe manier van denken en werken. Waarbij niet het aanbod maar de wijk het uitgangspunt is. Waar CJG's stimuleren en faciliteren in plaats van het zelf doen. Waar hulpverleners ouders en medeopvoeders niet meteen bij de hand nemen. En waar betrokken partijen elkaar beter vinden. De eerste stap is gezet. Mede door het programma kijken beroepskrachten en vrijwilligers anders tegen elkaar en elkaars initiatieven aan. Zo laat het Mammacafé in Enschede zien wat er gebeurt als professionals de ruimte krijgen om uit hun 'koker' te komen. En bewijst een project als Family Factory dat vrijwilligers zonder hulp van bijvoorbeeld een CJG kwalitatieve en succesvolle opvoedondersteuning kunnen bieden. We zijn er nog niet, maar de pedagogische civil society wordt merkbaar sterker. Steeds meer mensen beseffen met iets nieuws bezig te zijn dat de moeite waard is.

Mireille Gemmeke is senior medewerker op de afdeling Educatie & Opvang van het Nederlands Jeugdinstituut (Nji). Tijdens het programma was ze onder meer verantwoordelijk voor de (inhoudelijke) ondersteuning en begeleiding van de pilotgemeenten in het project Allemaal Opvoeders.

Irma van Hoorik is senior medewerker Jeugdwelzijn en Talentontwikkeling bij het Nederlands Jeugdinstituut (Nji). Ze was onder meer bij het programma betrokken vanuit haar rol als adviseur Jeugdwelzijnswerk en Professionalisering.

GEEN GOEDKOOP INSTRUMENT

Vrijwilligerswerk heb je in allerlei soorten en maten. Wat vrijwilligers bindt is hun belangeloze inzet. De passie om zich vol overgave in te zetten voor de ander. Zonder financiële bijbedoelingen, omdat ze er veel voor terugkrijgen. Hopelijk gaan nog veel meer mensen vrijwilligerswerk doen. Theoretisch gezien is er vrijwillige inzet in overvloed. De kunst is om die te mobiliseren. Aan te haken bij wat mensen leuk vinden, bij hoe ze leven. Maar dan wel vanuit de juiste gedachte. Vrijwilligerswerk mag geen goedkoop instrument worden om professionele taken in de welzijnssector over te nemen. Een verkapte bezuinigingsmaatregel. De pedagogische civil society gaat uit van een heldere visie: onderlinge betrokkenheid en solidariteit. Dat uitgangspunt staat los van bezuinigingen en laat vooral zien hoe wij met elkaar willen samenleven.

BEGELEIDEN IS BALANCEREN

Het werken met vrijwilligers vergt goede begeleiding. De kunst is om vooral niet voor anderen te denken. Je moet mensen op hun mogelijkheden en tempo aanspreken, aansluiting vinden bij hun ideeën en manier van werken. ‘Goede begeleiding’, zei een begeleider tijdens een training van De Slinger Jongeren, ‘is je expres lui en dom voordoen en alleen maar vragen stellen. Dan komen jonge vrijwilligers zelf met initiatieven en antwoorden.’ Ook in het project Radicaal Jong van van plattelandsjongeren.nl kregen jongeren zelf de ruimte om te bepalen waar ze zich op wilden richten. In beide gevallen ondersteunden professionals de keuzes die jongeren vanuit hun eigen motivatie maakten. Het begeleiden van vrijwilligers is soms balanceren. Maar wie inzet op ruimte voor eigen initiatief, kan rekenen op een grote betrokkenheid.

Else Boss is Adviseur Participatie en Actief Burgerschap bij MOVISIE. Ze richtte zich tijdens de programmaperiode onder meer op het adviseren over coaching en begeleiding van vrijwilligers en stimulering van de vrijwillige inzet van jongeren.

Pieter Paul Bakker is senior medewerker op de afdeling Educatie & Opvang van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Tijdens het programma was hij onder meer verantwoordelijk voor de ondersteuning bij het ontwikkelen en beschrijven van methodieken rondom vrijwillige inzet.

EENVOUD EN ESSENTIE

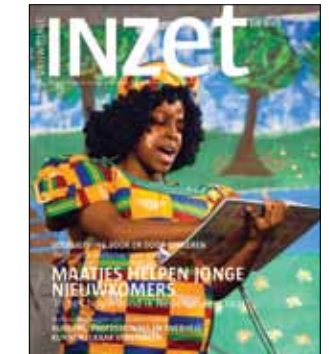
Organisaties stellen vaak veel en ambitieuze doelen. Liefst veranderen ze de hele wereld. Niet handig, zeker niet als je met vrijwilligers werkt. Wat helpt, is een beknopte methodiekbeschrijving met belang en essentie van projecten helder aangegeven. Deelnemers aan de methodiekbijeenkomsten waren aanvankelijk wat sceptisch. Dat veranderde toen ze leerden dat tienstappenplannen of ingewikkelde projectomschrijvingen meestal niet tot gewenste resultaten leiden. De kracht van een goede methodiekbeschrijving zit in concrete doelen. Het begrijpelijk verwoorden van wat, waarom en voor wie je iets doet. Oftewel: in de eenvoud. Methodiekbeschrijvingen zorgen voor noodzakelijke kwaliteitsslagen. Ze dragen bij aan het maken van weloverwogen keuzes, zijn schakels in kennisoverdracht en -borging en verschaffen organisaties lucht en ruimte om de druk op de jeugdsector te verlichten.

Gratis!

Vrijwillige INzet

Bestel extra nummers (zolang de voorraad strekt) om uit te delen tijdens uw activiteiten, congressen of bijeenkomsten.

De website www.vrijwillige-inzet.nl blijft actief tot en met eind 2012. Wilt u op de hoogte blijven van nieuwe ontwikkelingen en subsidie-mogelijkheden voor jeugd bij ZonMw? Kijk op www.zonmw.nl/jeugd en abonneer u meteen op de ZonMw-nieuwsbrief jeugd.

Bestel op www.zonmw.nl/publicaties

Inzet is het magazine van het ZonMw-programma Vrijwillige inzet voor en door jeugd en gezin. Inzet is bestemd voor iedereen die binnen gemeenten, de jeugdsector, Centra voor Jeugd en Gezin of het welzijnswerk met vrijwilligers werkt. Inzet biedt een gevarieerd overzicht van vrijwilligersprojecten, meningen en achtergrondinformatie. Dit is het laatste nummer van Inzet.

Leonie Reumers, CjG Eindhoven

‘Helaas zijn jaarwerkplannen en tijds-budgetten tegenwoordig nogal dominant bij organisaties. Er is daardoor nauwelijks ruimte om snel in te spelen op spontane initiatieven vanuit de wijk. Je kunt zo’n idee wel een jaar later in een jaarwerkplan opnemen, maar dan is de schwung eruit.’ INZET oktober 2011

Reinout Kleinhans, Technische Universiteit Delft

‘Beroepskrachten vinden het soms lastig als er een initiatief uit de buurt zelf komt. Of ze doen er niets mee, of ze nemen het uit handen van de bewoners en knuffelen het dood. Maar het is juist heel waardevol als er energie komt vanuit de bewoners zelf; dan moet je niet in de weg gaan liggen.’ INZET mei 2011

Toolkit Helden na MaS

In deze toolkit vindt u onder andere vier instrumenten die kunnen worden ingezet als oplossingen voor knelpunten rondom de maatschappelijke stage.

www.alleato.nl/ons_werk/projecten/onderwijs-en-educatie/helden-na-mas

Samen opvoeden in de buurt

De NUSO biedt ondersteuning aan speeltuinverenigingen en hun vrijwilligers. Met trainingen voor de omgang met problematisch gedrag, pedagogisch werken met kinderen en het herkennen van signalen rond kindermishandeling.

Meer informatie: www.nuso.nl

Ga weg... met je maatschappelijke stage

Dit lesboek is ontwikkeld voor leerlingen die hun maatschappelijke stage in groepsverband vorm willen geven. Het lesboek bestaat uit een stappenplan hoe je tijdens je stage activiteiten kunt organiseren met ouderen in de omgeving van de school.

www.opstapmetoma.nl

De Voorleesexpress: feiten en cijfers

In 'VoorleesExpress, Feiten & Cijfers' staat informatie over het project en het effectonderzoek.

Te downloaden via: www.voorleesexpress.nl/project

Handboek Maatschappelijke Stages in de sport voor gymnastiekverenigingen

Het handboek Maatschappelijke Stages (MaS) in de sport is geschreven voor besturen van gymnastiekverenigingen die de MaS binnen de vereniging willen invoeren. Dit handboek en andere producten zijn te downloaden op www.kngu-yourturn.nl

Manual Vakkrachten

In deze methodiekmanual staat beschreven hoe je samen met kinderen en media aan de slag kunt gaan. En hoe je de ontwikkeling van sociale competenties voor actief burgerschap kunt stimuleren. Meer informatie: info@stichtinghoedjevanpapier.nl

Handleiding voor Presentcoördinatoren voor het begeleiden van gezinnen

De ervaringen met gezinnen die zich vrijwillig inzetten voor een ander werden door Presentcoördinatoren vastgelegd in een handleiding. Ook ontwikkelden de Gereformeerde Hogeschool Zwolle en de Presentcoördinatoren een praktische toolbox met materialen die gebruikt kunnen worden bij de begeleiding van gezinnen. Meer informatie: www.stichtingpresent.nl

Een mentor moet gezellig zijn! Mentoring in de praktijk

Met de trainingsfilm 'Een mentor moet gezellig zijn!', krijgen toekomstige mentoren een beeld van een mentoraat in de praktijk. Bekijk de film op www.youtube.com (Goal - Een mentor moet gezellig zijn.mov).

Methodiekboek: Jongerenparticipatie binnen het centrum voor jeugd en gezin

Jongerenparticipatie binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een concrete manier om de informatie- en adviesfunctie van het CJG in te richten op thema's en vragen die leven onder jongeren. Dit handboek beschrijft in vijf stappen een methodiek hoe dit te bereiken. Downloaden via www.cnvjongeren.nl

Speelwijken: voor kinderen, door kinderen

Samen met kinderen aan de slag om buitenspelen in de buurt leuker te maken; hoe doe je dat eigenlijk? Lees hier de ervaringen en tips van betrokkenen.

www.jantjebeton.nl/nieuws/publicaties

Handboek: Roefelen

Het Handboek Roefelen biedt achtergronden en visie op het Roefelen en tevens praktische handvatten om een Roefeldag te organiseren. Op een roefeldag nemen kinderen een kijkje achter de schermen van de volwassenenwereld en doen actief mee in allerlei bedrijven en instellingen in hun buurt. Het handboek is te verkrijgen via www.roefelen.nl

Winnen in en door sport

Bij de cursus 'Winnen in en door sport' leren vrijwilligers, leiders en trainers beter om te gaan met kinderen tijdens sportwedstrijden en trainingen. Op de DVD zijn voorbeeldsituaties uitgewerkt. Meer informatie via a.f.t.luderus@hhs.nl

Opvoedingsondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen door vrijwilligers

Deze publicatie biedt succesvolle werkwijzen van Moeders Informeren Moeders (MIM), waarbij ervaren moeders jonge moeders ondersteunen. Het biedt concrete handvatten voor MIM-coördinatoren en het kan andere programma's inspireren die met vrijwillige inzet opvoedingsondersteuning bieden.

Downloaden vanaf www.moedersinformeremoeders.nl

Ook vindt u hier een handleiding voor het organiseren van themabijeenkomsten voor vrijwilligers.

Toolkit Opvoeden Samen Aanpakken

Voor gemeenten die aan de slag willen met Opvoeden Samen Aanpakken komt er binnenkort een online toolkit beschikbaar. Hierin wordt de methodiek beschreven waarbij ouders aan de hand van een tentoonstelling met elkaar in gesprek gaan. De toolkit biedt praktische handvatten en tips om OSA in uw gemeente uit te rollen.

www.opvoedensamenaanpakken.nl

De Vonk van Nederland

De Vonk is een wedstrijd, waar burgerinitiatieven het tegen elkaar opnemen. In deze methodiekbeschrijving wordt helder beschreven welke stappen je als gemeente moet doorlopen om je eigen Vonk succesvol te implementeren. Hierin zijn de geleerde lessen van de pilots verwerkt. Meer informatie en praktische hulpmiddelen:

www.devonkvannederland.nl

Handleiding De tijd van je leven

Ouders die aan de slag willen met de workshopserie De Tijd van je Leven, vinden in deze handleiding alle informatie over de workshops én vijf geheel uitgewerkte workshops.

Te bestellen via www.familyfactory.nu

Handboek Bijdehand

In dit handboek vindt u een uitwerking van het Bijdehand buddy-concept, een methodiekbeschrijving en aanverwante documenten. Deze buddies begeleiden jonge kinderen in een achterstands-situatie. Alle ingrediënten die lokale spelers nodig hebben om een vliegende start te maken met buddyproject Bijdehand.

www.njr.nl/bijdehand

Een onvergetelijke week

Een handleiding voor vrijwilligers in het Nivon die sociale groeps-vakanties willen organiseren. Met checklists, tips en korte anekdotes. Downloaden via www.nivon.nl/sociaaltoerisme

De rol van de Centra voor Jeugd en Gezin bij versterking van de pedagogische civil society

Deze handleiding voor gemeenten beschrijft welke rol de Centra voor Jeugd en Gezin kunnen spelen bij de versterking van de pedagogische civil society. Deze handleiding is mede tot stand gekomen op basis van de ervaringen van de gemeenten die deelnamen aan het project Allemaal Opvoeders.

Downloaden via www.allemaalopvoeders.nl

Trainershandleiding Keetkeur

De trainershandleiding Keetadviseur ondersteunt de adviseur bij het geven van de workshop en het veiliger maken van keten. Voor meer informatie ga naar: www.keetkeur.nl. Deze handleiding en het werkboek voor bezoekers van keten zijn op te vragen via info@plattelandsjongeren.nl

Radicaal Jong Verbetergroep

Een uitgebreide beschrijving van de jongerenparticipatiemethodiek 'Verbetergroep' inclusief kleurrijke praktijkvoorbeelden zoals toegepast binnen het project Radicaal Jong. Deze publicatie en diverse draaiboeken voor activiteiten vindt u via <http://plattelandsjongeren.nl/voor-bestuurders/bibliotheek>

Alleskunner Activiteitenwaaier

Alleskunner maakte een activiteitenwaaier voor jonge plattelandsvrouwen, als hulpmiddel bij het organiseren van allerhande activiteiten. Van ideeën voor activiteiten tot tips over partijen waar je voor verschillende activiteiten contact mee op kan nemen. Meer informatie: www.najk.nl

Doe maar geweldig

Vaak komen projecten van jongeren niet van de grond omdat jongeren niet weten hoe ze dit het beste vorm kunnen geven en welke (financiële) ondersteuning mogelijk is. NJR publiceert de hernieuwde versie van het handboek Doe Maar Geweldig dat in vijf heldere stappen uitlegt hoe je een project organiseert. www.doemaargeweldig.nl

Handboek Opgroenen in de wijk

Het handboek Opgroenen in de Wijk biedt een interactieve methode voor groene wijkontwikkeling, door en met jongeren. Het handboek Opgroenen in de Wijk is onderdeel van een trilogie over praktische methoden voor integrale jongerenparticipatie in gemeenten. Meer informatie en bestellingen via www.wijktalententeam.nl of www.st-alexander.nl

Handboek WijkTalententeam

In het handboek WijkTalententeam maakt u kennis met een basis-methodiek om (het perspectief van) jongeren een meer zichtbare plek te geven in de wijk en in het denken over en werken aan de leefbaarheid en sociale betrokkenheid in de wijk. Meer informatie en bestellingen via www.wijktalententeam.nl of www.st-alexander.nl Ook is binnen dit project een compilatie-dvd gemaakt.

Toolkit Jeugdparticipatie

Het Handboek Toolkit Jeugdparticipatie is een actuele, toegankelijke en gebruiksvriendelijke bundeling van methodieken op het gebied van jongerenparticipatie. Meer informatie en bestellingen via: www.be-involved.nl of www.st-alexander.nl

Wij(k) en onze kinderen

Schatgraven bevat video's, 'tips & tricks' en nodigt professionals en gemeenten uit om zelf aan de slag te gaan met het versterken van de pedagogische civil society binnen hun wijk, dorp of stad. Zie <http://tinyurl.com/schatgraven>

Gezinssport

Gezinssport bevordert sporten met het hele gezin. Hoe dit in te zetten is, vindt u in de reader Gezinssport. Ook is er een cd waarop alle voorbeelden staan en er zijn drie series van tien lessen ontwikkeld met bijbehorende Gezinssport-kwartetten. Voor meer informatie; www.kngu-yourturn.nl of mail naar yourturn@kngu.nl

Handboek Gezinsvrijwilligerswerk

Het Handboek 'Gezinsvrijwilligerswerk' helpt vrijwilligerscentrales om een keer per jaar gezinnen te bewegen om gezamenlijk vrijwilligerswerk te doen en kennis te maken met vrijwilligersorganisaties in de buurt. Meer weten? Stuur een e-mail aan wapperdag@welsaen.nl

Toolkit Mamma weet alles

Stichting Mamma weet alles biedt ouders met een toolkit handvaten om met elkaar een gestructureerd gesprek te voeren zonder dat hier uren voorbereidingstijd aan vooraf gaat. En gemeenten en CJG's krijgen de mogelijkheid om een groep ouders die geen 'natuurlijk' contactmoment meer heeft, effectief te bereiken. Meer informatie: www.mammaweeetalles.nl

Samen opvoeden in de buurt

Dit boek is ontwikkeld voor hulpverleners en leden van een Turkse of Marokkaanse grootfamilie (vier generaties) die gebruik willen maken van het oplossend vermogen van grootfamilies. Een handleiding die stap voor stap uitlegt hoe de aanpak werkt met tips en voorbeelden ter ondersteuning. Verkrijgbaar voor € 24,95 via www.pumbo.nl/boek/de-grootfamilie-aan-zet

Een pedagogisch plan voor je kamp

Vrijwillige begeleiders hebben een grote verantwoordelijkheid tijdens een zomerkamp. Welke regels worden gesteld, wat mag, wat kan, en waar wordt een grens getrokken? In deze brochure is beschreven hoe je als organisatie vrij eenvoudig een pedagogisch beleid op papier kan zetten.

Te vinden op www.steunpuntkindervakanties.nl

Toolkit Cultuurshaker

NJR ontwikkelde een online toolkit om scholen te helpen zelf een CultuurShaker (ontmoeting tussen jong en oud) te organiseren. In de toolkit zitten o.a. een Cultuurshaker-Bingospel, een speed-date-spel en verschillende promotiemiddelen. De toolkit is bereikbaar via <http://njr.nl/Projecten/Cultuurshaker/Informatie/CultuurShaker.html>

Handboek De Vreedzame Wijk

In het Handboek De Vreedzame Wijk worden de ervaringen met de methodiek Vreedzame Wijk beschreven. Ook staan er o.a. draaiboeken voor trainingen aan verschillende doelgroepen in. Meer informatie via www.devreedzameschool.net

Een onvergetelijke week

Hoe zet je een Klusklup op, wat of wie heb je daarvoor nodig en welke methodiek ligt hieraan ten grondslag? Het staat allemaal in de methodiekbeschrijving voor De Klusklup. Deze methodiekbeschrijving is te downloaden via www.deklusklup.nl

Fondsenwerving en financiering voor vakantiecampen

Het is altijd weer een hele toer om de vakantiecampen financieel rond te krijgen, en de deelnemersbijdrage niet te hoog te maken. Wat zijn de mogelijkheden om extra fondsen te werven?

Te vinden op www.steunpuntkindervakanties.nl

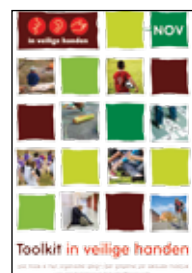
Draaiboek: Goed bezig

In dit draaiboek worden de gevolgde werkwijze en workshops beschreven van het 'Goed Bezig' project, waarin kwetsbare jongeren op ROC's op een zelfbedachte wijze vrijwilligersorganisaties gaan bedanken die passen bij hun interesses. Op te vragen via: jongeren@deslinger.nu of telefoonnummer: **020-3032820**.

Draaiboek: Jongeren thuis in de buurt

In dit draaiboek staan de gevolgde werkwijze en workshops beschreven van het project 'Jongeren, thuis in de buurt', waarin (v)mbo-jongeren hun ideeën voor de buurt realiseren met hulp van lokale Slingerpartners. Op te vragen via jongeren@deslinger.nu of telefoonnummer: **020-3032820**.

Toolkit in veilige handen

De toolkit In veilige handen helpt vrijwilligersorganisaties om seksueel grensoverschrijdend gedrag in hun vereniging te voorkomen. Meer informatie en downloaden van de toolkit via www.inveilige handen.nl

Natuurlijke speelplekken als ontmoetingsplaatsen in de wijk

Buurtbewoners die met kinderen een natuurlijke speelplek bedenken en aanleggen en daarna de natuurspeelplek zelf willen onderhouden.

RESULTATEN In zes gemeenten zijn samen met de bewoners natuurlijke speelplekken ontworpen en aangelegd. De kinderen dachten en ontwierpen mee. De speelplekken zijn voorzien van groene speelaanleidingen als waterpartijen, amfitheaters, spannende paadjes en hutten. Voor projectleiders waren er landelijke bijeenkomsten over thema's als beheer, veiligheid, participatie van specifieke doelgroepen.

WAAR? Arnhem, Lelystad, Leeuwarden, Middelburg, Enschede en Slochteren.

VOOR WIE? Gemeenten, vrijwilligersorganisaties en bewonersverenigingen.

HOE VERDER? Op alle locaties zijn werkgroepen met vrijwilligers opgericht die blijven zorgen voor de speelplekken. De opgedane kennis is vastgelegd en wordt gepubliceerd in een boekje en artikelen.

Projectleiding: Landschapsbeheer Nederland

www.landschapsbeheer.nl/projecten/dat-doen-we-samen/project/modder-aan-je-broek-natuurlijke-speelplaatsen/24

Foto Hans Oostrum

JongerenPreventieTeams

Jongeren zetten zich – voor een kleine vergoeding – in voor een leefbare wijk; ze ruimen op, doen klussen, verlenen hand- en spandiensten en werken ondertussen aan hun eigen ontwikkeling.

RESULTATEN Zes JongerenPreventieTeams in drie gemeenten waaraan 200 jongeren (tijdelijk) hebben deelgenomen.

Een groot deel van deze jongeren was onderdeel van ‘hinderlijke’ groepen in de wijken. Deze jongeren hebben tal van klussen verricht in de buurten in opdracht van gemeenten, woningbouwcorporaties, zorginstellingen, bewonersorganisaties en winkeliersverenigingen.

WAAR? Den Haag, Vlaardingen en Zoetermeer.

VOOR WIE? Welzijnsorganisaties en gemeenten.

HOE VERDER? Binnen de drie welzijnsorganisaties is de methode geëvalueerd en besloten de methode te implementeren in het reguliere werk. Van hieruit zullen meer structurele afspraken worden gemaakt met woningcorporaties, gemeente en georganiseerde ondernemingsverbanden.

Projectleiding: Stichting Mooi
www.allemaalopvoeders.nl -> inspirerende voorbeelden

Gezinnen: Present!

Het project ‘Gezinnen: Present’ daagt gezinnen uit de handen uit de mouwen te steken in de eigen buurt.

RESULTATEN In totaal hebben 60 gezinnen vrijwilligerswerk gedaan. Presentcoördinatoren begeleiden hen. Samen met het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken ontwikkelden ze

de nieuwe methodiek ‘Gezinnen Present’, een methodiek voor family volunteering. Daarnaast is een toolbox ontwikkeld voor de begeleiding van gezinnen. Een onderzoeksrapport beschrijft het ontwikkelproces en het bereikte effect.

WAAR? Almere, Amersfoort, Dordrecht, Ede, Gouda, Houten, Utrecht en Zwolle.

VOOR WIE? Presentcoördinatoren en andere ‘vrijwilligers-makelaars’ die gezinnen begeleiden die zich vrijwillig willen inzetten voor een ander.

HOE VERDER? De actieve Presentcoördinatoren blijven gezinnen begeleiden als onderdeel van hun reguliere werkzaamheden. Aan andere Presentcoördinatoren die ook gezinnen willen begeleiden wordt een training aangeboden.

Projectleiding: Stichting Present Nederland en Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (Gereformeerde Hogeschool Zwolle)
www.stichtingpresent.nl

Mijn buurt; ONZE buurt

Met ondersteuning van een Eigen Kracht-coach investeren buurtbewoners (ouders, kinderen) in hun eigen omgeving.

RESULTATEN In totaal 215 buurtbewoners (61 volwassenen en 154 kinderen) zijn ondersteund door ‘Eigen Kracht-coaches’. In iedere gemeente is een ander plan ontstaan. Enkele

voorbeelden: binnen een sportvereniging is een Fair play prijs ingesteld; een groep Somalische vrouwen heeft geleerd om cursussen rond opvoedingsvragen te geven en voert deze nu uit; speeltuincoaches zijn opgeleid om knelpunten in de wijk samen op te lossen.

WAAR? Amersfoort, Stichtse Vecht en Veenendaal.

VOOR WIE? Gemeenten, bewonersorganisaties.

HOE VERDER? De opgedane kennis en ervaring wordt door de betrokken gemeenten verbreed en overgedragen aan andere wijkprofessionals en andere wijken in dezelfde gemeenten. Een methodiekbeschrijving is beschikbaar.

Projectleiding: Alleato
www.alleato.nl/ons_werk/projecten/jeugdzorg-en-jeugd-leid/mijn-buurt-onze-buurt

Wapperdag, gezinsvrijwilligerswerk

Een gezinsvrijwilligersdag in de Zaanstreek brengt voor incidenteel vrijwilligerswerk vraag en aanbod bij elkaar. Ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd maken kennis met organisaties die klussen hebben.

RESULTATEN In 2010 en 2011 hebben 26 organisaties en 43 gezinnen meegedaan aan een gezinsvrijwilligersdag. Daarnaast zijn 15 nieuwe vrijwilligers geworven. Op basis van de opgedane ervaringen is een methodiek ontwikkeld die inzetbaar is voor vrijwilligerscentrales tijdens evenementen als NL Doet en Burendag.

WAAR? Het project heeft in 2010 en 2011 in Zaanstad en Amsterdam-Noord plaats gevonden.

VOOR WIE? Vrijwilligerscentrales en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De ontwikkelde methodiek kan ingezet worden bij andere evenementen die gaan over vrijwilligerswerk.

Projectleiding: Stichting Welsaen
www.welsaen.nl/wapperdag/

Jongerenteams verbeteren leefbaarheid in de buurt

Buurtteams van jongeren onder de 25 jaar krijgen 500 euro en begeleiding vanuit WijkAlliantie om samen met ouders en buurtbewoners met twee acties de leefbaarheid in de wijk te verbeteren.

RESULTATEN Meer dan 140 lokale JUNIOR-acties met in totaal 7.500 deelnemers zijn door jongeren bedacht en uitgevoerd.

Foto Hans Oostrum

Landelijke bijeenkomsten en een competitie verbinden de 58 JUNIOR-teams. Landelijk is het project beschreven en online beschikbaar via de databank Effectieve sociale interventies van Movisie.
WAAR? Verspreid over 31 verschillende gemeenten.
VOOR WIE? Jongeren samen met ouders en buurtbewoners(verenigingen) en gemeenten
HOE VERDER? Lokaal blijven ongeveer 30 JUNIOR-teams actief. De ambitie is om met andere partijen, waaronder gemeenten, de methodiek voort te zetten.

Projectleiding: WijkAlliantie
www.wijkjongeren.nl

Buurtfunctie terug naar de speeltuin

Werken aan veilige en uitdagende speeltuinen met een ontmoetingsfunctie en actieve buurtbewoners.

RESULTAAT Fysieke en sociale renovatie van 45 speeltuinen. Door samenwerking met organisaties als scholen, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen zijn deze speeltuinen een spil in de

Foto Hans Oostrum

buurt geworden, met meer bezoekers en nieuwe vrijwilligers. Dit leidde tot twee methodieken: 'Vinden en binden van vrijwilligers' en 'Buurtfunctie terug naar de speeltuin'.
WAAR? 45 speeltuinen in 38 gemeenten.
VOOR WIE? Speeltuinverenigingen, welzijnsinstellingen en gemeenten.
HOE VERDER? De NUSO zal de methodieken blijven inzetten, waarbij de uitdaging is financiers en lokale beleidsmakers te overtuigen van het belang van speeltuinen voor de buurt. Speeltuinverenigingen dienen lokaal samenwerkingsverbanden aan te gaan. De NUSO en gemeenten kunnen daarbij een stimulerende rol spelen.

Projectleiding: NUSO Speelruimte Nederland
www.nuso.nl

Opgroenen in de wijk

Jongeren participeren in projecten waarbij ze hun creativiteit volop kunnen inzetten bij de inrichting van openbaar groen in hun directe woonomgeving.

RESULTATEN In totaal zijn 250 professionals, wijkbewoners en jongeren op de been gebracht in de pilot die in vier gemeenten is uitgevoerd. Samenwerkend hebben zij sport-

Foto Jaco Klamer/Hollandse Hoogte

en speelterreinen, ontmoetingshutten en theatervoorstellingen gerealiseerd. De professionals, wijkbewoners en jongeren gaan nu samenwerken om ook op langere termijn te blijven 'opgroenen' in de wijk. Er zijn een handboek, een website en een DVD beschikbaar.
WAAR? Amsterdam, Enschede, Leeuwarden en Tilburg.
VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsinstellingen, vrijwilligers- en wijkorganisaties.
HOE VERDER? De betrokken gemeenten zijn enthousiast en gaan verder met de methodiek. De methodiek wordt daarnaast actief verspreid binnen deze en andere gemeenten.

Projectleiding: Stichting Alexander
www.wijktalententeam.nl

Doen!!!!

Plattelandsjongeren uit dorpen/kernen waar nog weinig jongeren activiteiten plaatsvinden, richten actieve vrijwilligersclubs op die allerlei activiteiten organiseren.

RESULTAAT Met Doen!!!! heeft Plattelandsjongeren.nl groepen jongeren geactiveerd, die onder begeleiding van een tot coach

Foto Ellen Kok/Hollandse Hoogte

opgeleide jongere activiteiten voor de jeugd in hun omgeving hebben opgezet. In vijf workshops begeleidt de coach een groep naar een activiteit die aansluit bij de wensen van de jongeren. Naar schatting zijn meer dan vijfduizend mensen bereikt met de activiteiten. De ervaringen zijn vastgelegd in een methodiek.
WAAR? Op 40 plekken op het Nederlandse platteland.
VOOR WIE? Plattelandsgemeenten en welzijnsorganisaties.
HOE VERDER? De jongerengroepen blijven na afloop van het project actief als feestcommissie, vereniging of als vrijwilligersgroep. De groepen jongeren die verder willen gaan met het organiseren van activiteiten kunnen rekenen op ondersteuning van Plattelandsjongeren.nl.

Projectleiding: Plattelandsjongeren.nl
www.durftedoen.nu

De Vreedzame Wijk

De Vreedzame Wijk verbetert de sociale samenhang doordat professionals, ouders, vrijwilligers, winkeliers en buurtbewoners gezamenlijk, op een coherente wijze, opvoedingsverantwoordelijkheid nemen.

RESULTATEN De methodiek is doorontwikkeld en ingevoerd in zes wijken. De Universiteit Utrecht constateert dat de 'vreedzame' houding die op school wordt bevorderd, zich doorzet naar andere plekken in de wijk. Er is tevens een Handboek De Vreedzame Wijk gemaakt.

WAAR? Amersfoort, Amsterdam-Noord, Hoorn en Utrecht.

VOOR WIE? Gemeenten en organisaties (welzijn, kinderopvang, sport, etc.) met een opvoedende taak.

HOE VERDER? Voor Hoorn en Amersfoort is de voortzetting nog niet geheel duidelijk. Utrecht maakt de invoering in alle 'krachtwijken' in de stad mogelijk. Ook Amsterdam-Noord gaat uitbreiden naar andere buurten. In diverse andere gemeenten (waaronder Groningen, Leiden, Nijmegen) zijn initiatieven.

Projectleiding: Eduniek / CEDgroep

www.devreedzameschool.nl

Kinderen ontwerpen en doen mee

Jantje Beton laat kinderen meeontwerpen en meebouwen aan openbare ruimte, zodat ze overal kunnen spelen.

RESULTATEN In zes wijken in Nederland speelden kinderen een prominente rol bij de totstandkoming van een creatieve speelruimte in hun eigen buurt. Circa 600 kinderen werden vanaf het ontwerp betrokken bij de uiteindelijke (her)inrichting van de speelruimte. De kinderen zijn bij diverse activiteiten betrokken: van antihondenpoepacties tot aan een bezoek aan een fabriek om hun zelfbedachte speelelementen te laten schilderen.

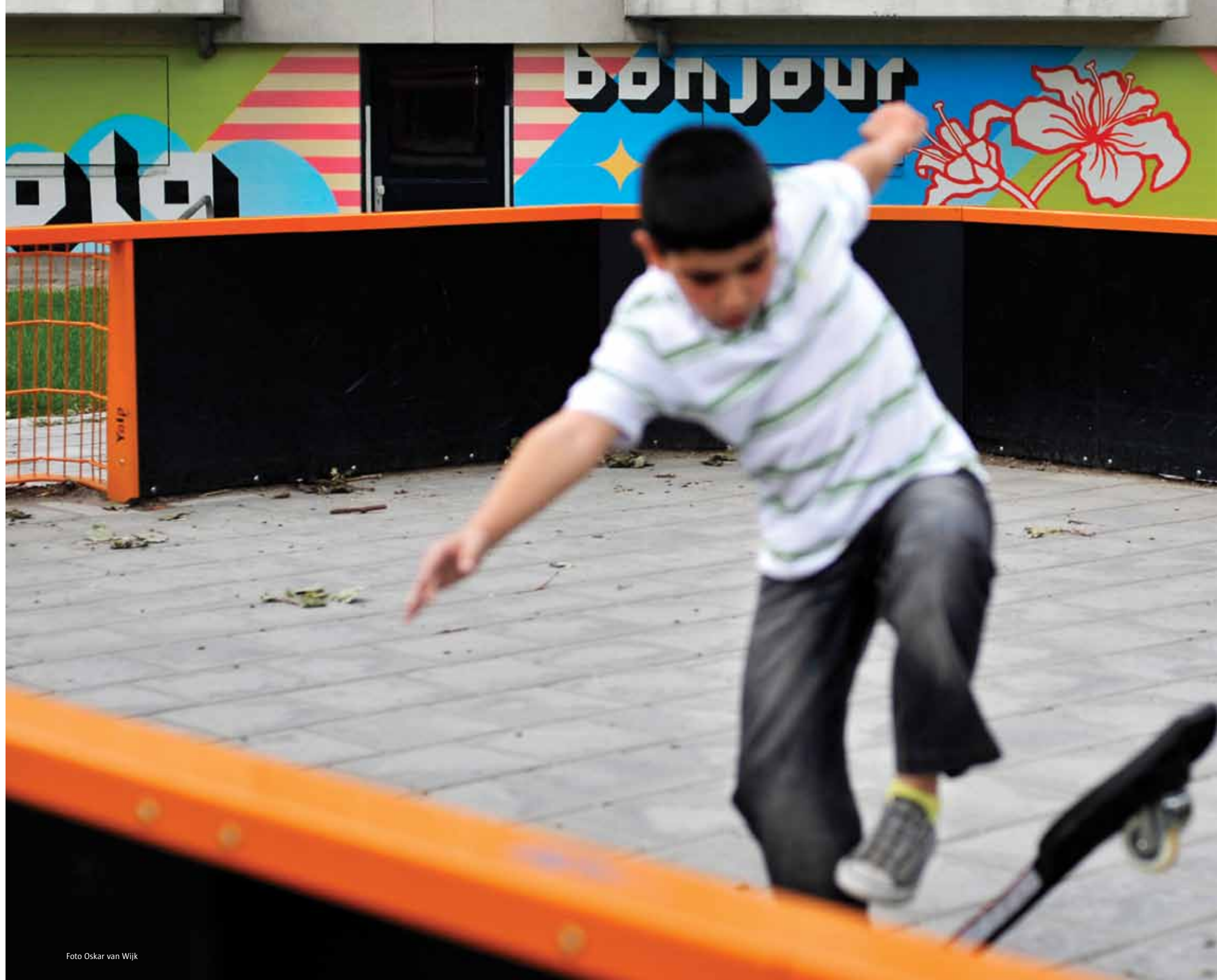
WAAR? Den Helder, Gouda, Groningen, Leeuwarden, Tilburg en Voorst.

VOOR WIE? Gemeenten en andere partijen die betrokken zijn bij inrichting van de openbare ruimte.

HOE VERDER? Jantje Beton blijft gemeenten die deze werkwijze (willen) gebruiken ondersteunen.

Projectleiding: Jantje Beton

www.jantjebeton.nl/gemeenten

Jongeren: thuis in de buurt

(V)mbo-jongeren brengen hun ideeën voor het verbeteren van de wijk in de praktijk.

RESULTATEN 781 (v)mbo-jongeren in acht gemeenten deden mee aan het project. Daarbij werden ze begeleid door andere jongeren van mbo- en hbo-niveau. Nadat de jongeren hun ideeën in kaart brachten, presenteerden zij hun ideeën aan lokale be-

Foto Hans Oostrum

drijven, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en mediapartners. Die hebben de jongeren vervolgens geholpen bij de uitvoering van hun plannen. De werkwijze is vastgelegd in verschillende handleidingen (met gedeeltelijk variërende aanpakken per stad).

WAAR? In negen gemeenten.

VOOR WIE? Jongerenorganisaties, jeugdwelzijnswerk, maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO) netwerken.

HOE VERDER? Als vervolg zijn in vier gemeenten Maatschappelijke Broedplaatsen voor en door jongeren gestart. Nieuwe gemeenten zijn in voorbereiding.

Projectleiding: De Slinger Jongeren/De Publieke Zaak
www.deslinger.nu/jongeren

WijkTalentenTeam

Jongeren zetten zich samen met buurtbewoners in om de leefbaarheid in wijken te verbeteren.

RESULTATEN De basismethodiek is in zes gemeenten uitgetest en ingekleurd op basis van de opgedane ervaringen. Meer dan 350 professionals, wijkbewoners en jongeren zijn op de been

Foto David Rozing/Hollandse Hoogte

gebracht. Een WijkTalentenTeam van jongeren en wijkbewoners maakte een plan van aanpak voor activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid in de wijk. Hierbij kunnen bijvoorbeeld ook bedrijven of scholen uit de wijk worden betrokken. Er zijn een handboek, een website en een DVD beschikbaar

WAAR? Deventer, Haarlemmermeer, Helmond, Hoogeveen, Utrecht en Zeist.

VOOR WIE? Gemeenten, welzijnsorganisaties, vrijwilligers- en wijkorganisaties.

HOE VERDER? De betrokken gemeenten zijn enthousiast en gaan verder. De methodiek wordt daarnaast actief verspreid binnen deze en nieuwe gemeenten.

Projectleiding: Stichting Alexander
www.wijktalententeam.nl

Wij(k) en onze kinderen

Hoe geef je vanuit de gemeente of vanuit professioneel oogpunt vorm aan de pedagogische civil society? Hoe versterk je actief burgerschap en sluit je aan bij informele initiatieven? In het project ‘Wij(k) en onze kinderen’ gingen drie gemeenten op zoek naar de antwoorden. Op zoek naar ‘de diamantjes in de wijk’.

RESULTATEN De ervaringen zijn samengevat in filmpjes en een prezipresentatie waarin de zoektocht (methode) en lokale bevindingen en resultaten (diamantjes) inzichtelijk zijn gemaakt. De geslaagde initiatieven kunnen ook in andere wijken worden gebruikt.

WAAR? ‘s-Hertogenbosch, Best en Bergen op Zoom.

VOOR WIE? Gemeenten en organisaties rondom de zorg voor jeugd.

HOE VERDER? De bestuurders van de betrokken gemeenten maken zich hard voor het verankeren van de resultaten.

Projectleiding: K2 adviesbureau voor jeugdvraagstukken
[www.k2.nl/projecten/wij\(k\)-en-onze-kinderen](http://www.k2.nl/projecten/wij(k)-en-onze-kinderen)

VNG Promotour

2011 was het Europees jaar van het vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is van groot maatschappelijk belang en dat zal de komende jaren alleen meer worden. Het Europees jaar gaf gemeenten een uitgelezen kans om overal de relevantie van vrijwilligerswerk nog eens

extra te belichten en lokale initiatieven, organisaties en vrijwilligers in het zonnetje te zetten.

RESULTAAT 90 gemeenten deden mee met de VNG-promotour en organiseerden aanvullende activiteiten. Onderdeel van de tour was naast de DJ-brandweerauto, een tent en een springkussen ook een Sutuwall (interactief trapmuurtje). De tour werd ingezet tijdens evenementen van 50 tot 10.000 bezoekers. Er zijn diverse foto's en 160 You-Tube filmpjes gemaakt en verspreid. De Sutu is na afloop van de tour verloot onder de deelnemende gemeenten.

Foto Cees Kruithof

De Vonk van Nederland

Een wedstrijd, waar burgerinitiatieven het tegen elkaar opnemen met de inwoners van de gemeente als jury.

RESULTATEN In de vier pilotgemeenten zijn 97 ideeën ingediend, waarvan er uiteindelijk 37 in stemming zijn gebracht.

Meer dan 3.500 mensen brachten hun stem uit. Buurtbewoners, ouders, verenigingen en natuurlijk jongeren zelf, organiseren evenementen, gaan samen sporten of maken de eigen wijk leuker voor jongeren. Er is een methodiekbeschrijving beschikbaar en een website met praktische tips.

WAAR? Ten Boer, Haren, Ubbergen en Wageningen.

VOOR WIE? Gemeenten en vrijwilligersorganisaties.

HOE VERDER? De pilotgemeenten gaan ermee verder. Er komen nog vier extra pilotgemeenten. Met de methodiekbeschrijving en tips van de website kunnen ook andere gemeenten aan de slag.

Projectleiding: Spectrum CMO Gelderland
www.devonkvannederland.nl

Over het versterken van eigen kracht

‘Bij thema-avonden stimuleren we ouders nu om met elkaar in gesprek te gaan in plaats van alleen maar te luisteren naar een deskundige. Die avonden zijn er een stuk levendiger op geworden!’

Pim van Hulst, CJG Enschede

INZET oktober 2011

‘We wachten niet tot ouders en jongeren bij ons komen, maar zoeken hen op, op school, thuis of in de wijk. Zo hebben we in de wijk Born gesprekken georganiseerd tussen jongeren die voor overlast zorgden en buurtbewoners die daar last van hadden.’

Henk Bruns, beleidsmedewerker Sittard-Geleen

INZET oktober 2011

‘Op ouderavonden, buurtspeeldagen en in de dagelijkse praktijk van de leerlingenzorg, overal laten we nu hetzelfde geluid horen: dat het belangrijk is om een goede sfeer en een goed opvoedklimaat in de wijk te hebben en dat we daar samen voor moeten zorgen.’

Marga Tegelaars, Loon op Zand

INZET oktober 2011

‘Beroepskrachten kunnen samen met vrijwilligers de mooiste dingen bereiken. Zeker als ze door wat minder sturing beter aansluiten bij de behoefte van de doelgroep en beseffen dat de pedagogische civil society ook na vijven doordraait.’

Annette Diender, projectleider bij Stichting De Meeuw

INZET maart 2012

‘De heersende visie is dat de overheid geen dingen moet oplossen die mensen zelf kunnen regelen. Laten we nou eens samen kijken hoe we dat grote potentieel van ouders kunnen benutten. En daar mag wat mij betreft flink bij geëxperimenteerd worden!’

Jan Willem Roseboom, The Family Factory

INZET oktober 2011

‘Ook mensen die zwak lijken, kunnen en willen vaak iets voor anderen betekenen. Ze voelen zich misschien niet betrokken bij hun buurt, maar wel bij hun bureaus.’

Lilian Linders, Fontys-hogeschool

INZET mei 2011

‘De professionele hulpverlener trekt zich wat terug, maar het is zeker niet de bedoeling om tegen ouders en buurtbewoners te zeggen: ga het nu maar zelf doen, prettige wedstrijd.’

Mireille Gemmeke, Nji

INZET oktober 2011

‘CJG’s zouden het effect van hun werk kunnen versterken door samen op te trekken met bijvoorbeeld een migrantenorganisatie, een buurtvereniging, kerk of sportclub.’

Marian van der Klein, Verwey-Jonker Instituut

INZET maart 2011

Zeven doodzonden voor het werken met vrijwilligers

Een vrijwilliger werven voor een doel of een activiteit waar je zelf niet in gelooft of een vrijwilliger vragen om een activiteit te doen die je zelf nooit zou (willen) doen.

Je zo zorgen maken om het aantal vrijwilligers dat je moet werven dat je vrijwilligers aanneemt die het werk helemaal niet aankunnen.

De effectiviteit van een vrijwilliger verminderen door een gebrek aan voorbereiding, ondersteuning en training.

Aan collega beroepskrachten vragen om met vrijwilligers samen te werken terwijl jijzelf in je werk geen vrijwilligers hebt die jou ondersteunen.

Je zo druk maken om je eigen baan zekerheid dat je niet opkomt voor de rechten van de vrijwilligers waarvoor je verantwoordelijk bent.

Vrijwilligers rechten en mogelijkheden beloven en die vervolgens niet leveren.

De tijd van een vrijwilliger verspillen!

Lucas Meijs, naar Susan Ellis: 'The Seven Deadly Sins of Directing Volunteers'
INZET december 2010

Tips voor vrijwilligersorganisaties over samenwerking met andere instanties

'Kom niet met een kant-en-klaar product, maar zoek in samenwerking met anderen hoe je elkaar het beste aan kunt vullen. Het is geven en nemen.'

Marina van der Wal, Mamma weet alles

INZET juli 2011

'Zoek je connecties hoog in de boom. Wees niet te bescheiden, maar leg bij de organisaties waarmee je samenwerkt, contacten op directieniveau.'

Lenny Blijker, Netwerk Amsterdamse Helden

INZET juli 2011

'Zorg dat je een goed plan hebt, draagvlak bij andere organisaties en een aansprekende presentatie.'

Henk Bleyendaal, NUSO

INZET juli 2011

'Stap naar je gemeente. Kom met goede ideeën. Eigen initiatief wordt vaak gewaardeerd door de wethouder. Dus neem dat initiatief, laat je stem horen.'

Niek Ritzen, voorzitter NJR

INZET juli 2011

Een greep uit de vele gemeenten waar de INZETprojecten de afgelopen jaren uitgevoerd werden en veelal uitgevoerd blijven worden:

- Aa en Hunze • Aalsmeer • Aalten • Achtkarspelen • Alblasserdam • Alkmaar • Almelo • Almere • Alphen aan den Rijn • Alphen-Chaam • Amersfoort • Amstelveen • Amsterdam • Apeldoorn • Appingedam • Arnhem • Barendrecht • Barneveld • Bedum • Beesel • Bergen op Zoom • Berkelland • Best • Beverwijk • Bladelt • Bloemendaal • Bodegraven-Reeuwijk • Boekel • Boornsterhem • Breda • Bronckhorst • Brummen • Brunssum • Bunschoten-Spakenburg • Buren • Bussum • Capelle aan den IJssel • Castricum • Coevorden • Cuijk • Culemborg • Dalfsen • De Bilt • De Wolden • Delft • Delfzijl • Den Haag • Den Helder • Deventer • Diemen • Dinkelland • Doetinchem • Dordrecht • Dronten • Duiven • Echt-Susteren • Ede • Eindhoven • Emmen • Enschede • Epe • Ermelo • Geldermalsen • Gilze en Rijen • Goes • Gorinchem • Gouda • Groningen • Grootegast • Haarlem • Haarlemmermeer • Hardenberg • Hardinxveld-Giessendam • Haren • Hattem • Heemskerk • Heerenveen • Heerhugowaard • Heerlen • Heeze-Leende • Hellendoorn • Helmond • Hengelo (Overijssel) • 's-Hertogenbosch • Het Bildt • Heusden • Hillegom • Hilversum • Hof van Twente • Hoogeveen • Hoogezand-Sappemeer • Hoorn • Houten • Huizen • Hulst • IJsselstein • Kampen • Krimpen aan den IJssel • Lansingerland • Laren • Leeuwarden • Leiden • Leidschendam-Voorburg • Lelystad • Leudal • Leusden • Lisse • Loon op Zand • Loppersum • Maasgouw • Maastricht • Marum • Medemblik • Menterwolde • Meppel • Middelburg • Middelharnis • Midden-Delfland • Midden-Drenthe • Millingen aan de Rijn • Moerdijk • Mook en Middelaar • Nieuwegein • Nijkerk • Nijmegen • Noordoostpolder • Nuenen, Gerwen en Nederwetten • Nunspeet • Oegstgeest • Oisterwijk • Oldambt • Oldebroek • Oldenzaal • Ommen • Opmeer • Oss • Oude IJsselstreek • Ouder-Amstel • Papendrecht • Peel en Maas • Pijnacker-Nootdorp • Purmerend • Raalte • Renkum • Reusel-De Mierden • Rheden • Ridderkerk • Rijnwoude • Rijssen-Holten • Roermond • Roosendaal • Rotterdam • Schiedam • Schinnen • Sittard-Geleen • Skarsterlân • Sliedrecht • Slochteren • Soest • Son en Breugel • Spijkenisse • Stads kanaal • Staphorst • Steenwijkerland • Stichtse Vecht • Súdwest Fryslân • Ten Boer • Terneuzen • Texel • Tiel • Tilburg • Tubbergen • Ubbergen • Utrecht • Utrechtse Heuvelrug • Veendam • Veenendaal • Veldhoven • Velsen • Venlo • Vianen • Vlaardingen • Vlissingen • Voorst • Waddinxveen • Wageningen • Weert • Weesp • Westervoort • Wijk bij Duurstede • Winterswijk • Woensdrecht • Zaanstad • Zandvoort • Zeist • Zoetermeer • Zoeterwoude • Zuidhorn • Zundert • Zutphen • Zwijndrecht • Zwolle

Colofon

Samenstelling en eindredactie:

Marcel Senten

Concept:

Carel Jansen, Marcel Senten,

Cecile Vossen

Met medewerking van:

Gianna van Beekum, Karin van Gorp,

Loes Hartman, Hankie Hol, Christel

Pijtak, Ellen Spanjaard, Bob Stouten,

Jolien Wenink

Teksten:

Gonny ten Haft, Veronique Huijbregts,

Pieter Matthijssen, Cecile Vossen

en anderen

Fotografie:

Hans Oostrum, Sietske Raaijmakers,

Ries van Wendel de Jooide en anderen

Vormgeving:

Ontwerpstudio Spanjaard

Drukwerk:

Drukkerij Geers

Programmacoördinatie ZonMw:

Jolien Wenink

ZonMw heeft getracht alle recht-hebbenden te achterhalen. Mocht u desondanks menen dat uw rechten niet zijn gehonoreerd dan kunt u contact opnemen met ZonMw.

INZET is een magazine voor iedereen die binnen gemeenten, Centra voor Jeugd en Gezin, de jeugdsector of het welzijnswerk met vrijwilligers werkt.

Het ZonMw-programma **Vrijwillige inzet voor en door jeugd en gezin; versterking van de (pedagogische) civil society in de lokale praktijk** wil met dit magazine laten zien dat er veel vrijwilligers-initiatieven zijn waar kinderen, jongeren, ouders, wijken en gemeenten profijt van hebben. Opgroeien in een positief pedagogisch klimaat vergt betrokkenheid van buurtbewoners, ouders, beroepskrachten, vrijwilligers, gemeenten en van kinderen en jongeren zelf. Opvoeden en opgroeien doe je samen. Dat kan dankzij de inzet van velen – jong en oud.

Dit is het laatste nummer van INZET. U kunt voorgaande nummers downloaden en bestellen via www.zonmw.nl/publicaties (zolang de voorraad strekt). De website www.vrijwillige-inzet.nl blijft actief tot en met eind 2012. Wilt u op de hoogte blijven van nieuwe ontwikkelingen en subsidiemogelijkheden voor jeugd bij ZonMw? Kijk op www.zonmw.nl/jeugd en abonneer u meteen op de ZonMw-nieuwsbrief jeugd.

Het ZonMw-programma wordt gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het programma wil samenwerking en uitwisseling tussen gemeenten, jeugdzorg, welzijnswerk en vrijwilligersorganisaties stimuleren op het gebied van actief burgerschap rondom opvoeden en opgroeien.

Het ZonMw-programma werkt samen met:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

Nederlands
Jeugd
instituut

